

PROGRAM POSLIJEDIPLOMSKOG DOKTORSKOG STUDIJA JAVNOG PRAVA I JAVNE UPRAVE

I. 1. UVOD

Studij se ustrojava s ciljem da se diplomiranim pravnicima omogući i olakša uključivanje u znanstveni rad i stjecanje doktorata iz znanstvenog područja javnog prava i javne uprave. Svrhovitost ovog Studija ne iscrpljuje se samo u prigodi znanstvenog izučavanja javnog prava i javne uprave, već i u tome što je ovakav Studij neophodan za stjecanje odgovarajućih znanstvenih stupnjeva onim znanstvenicima koji se u okviru znanosti (pravni fakulteti ponajprije) namjeravaju i dalje produbljeno baviti različitim problemima iz područja javnog prava i javne uprave (npr. ustavno pravo, upravno pravo, upravna znanost, teorija prava, radno pravo, europsko javno pravo) koje su u središtu interesa modernog europskog prava već i i niza srodnih područja i disciplina (socijalna sigurnost, civilno društvo, neprofitni sektor itd.).

Neophodnost postojanja ovakvog Studija pokazuje činjenica da su gotovo svi nastavnici i suradnici na viskokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj i veliki broj istaknutih stručnjaka u području javnog prava i javne uprave pohađali sličan studij (poslijediplomski pravni studij upravno-političkog smjera). Tijekom ovog poslijediplomskog studija koji se održava preko 40 godina (kontinuirano se održava od 1961.g.) mnogi pravnici u Hrvatskoj i izvan nje stekli su stupanj magistra prava, a mnogi i doktora pravnih znanosti. Gotovo svi nastavnici i suradnici javnopravnih i srodnih nastavnih disciplina svih pravnih i srodnih fakulteta u Hrvatskoj završili su ovaj poslijediplomski studij. To pokazuje da je nezamislivo produbljenje spoznaja znanstvenog aspekta javnog prava i javne uprave bez ovakvog Studija.

Znanost javnog prava i javne uprave u svojoj široj i opsegu, u suvremenom pravu obuhvaćaju množinu instituta, a koji se u svakodnevnom životu pokazuju kao promjenjivi, međuzavisni i temeljni instituti pravne države. Razvoj društva temeljnog na znanju podrazumijeva kompetitivna znanstvena istraživanja, koja su u podlozi Studija. Naime, nove spoznaje do kojih se može doći isključivo poredbenopravnom metodom (hrvatskog i europskog pravnog sustava) pretpostavljaju suradnja istraživanja. Temeljne promjene prava odnose se na njegovo propitivanje u znanstvenom pogledu i njegovoj aplikaciji, a potom i poboljšanja. Tome služe upravo znanstvena proučavanja javnog prava i javne uprave, koja moraju odgovoriti na pitanje prilagodbe hrvatskog ustavnog i cijelog javnopravnog sustava europskim zahtjevima i primjene normativnih rješenja i njihove odgovarajuće primjene u životu. Dakako, ovako ustrojen Studij podrazumijeva neprestano prilagođavanje novinama (osobito europskog prava) i znanstveno izučavanje svih odgovarajućih instituta koji su i u europskoj regulativi i praksi podvrgnuti kontinuiranoj promjeni.

Proučavanje javnog prava i javne uprave, iako je moguće samo na razini teorije, nepotpuno je, jer ne daje zaokružen uvid u primjenjivost teorijskih rješenja u praksi.

U prilog nužnosti i opravdanosti ovog Studija govori i činjenica što je to prvi studij te vrste u Hrvatskoj. S obzirom na veliko područje koje pokrivaju javnopravne i srodne nepravne znanosti, neupitan je i broj znanstvenika kojima je ovakav Studij potreban za njihov znanstvenoistraživački rad.

Usporedivi programi inozemnih visokoškolskih institucija velikim dijelom odgovaraju sadržaju ovog Studija, posebice studiji u srednjoeuropskim pravnim krugovima.

Tradicionalno je Studij otvoren suradnji s uglednim inozemnim profesorima iz disciplina obuhvaćenih ovim programom.

Zahvaljujući ECTS sustavu Studij je otvoren za pristup i uključivanje studenata u različite *joint study* programe, a isto tako je moguće uključiti pojedine njegove dijelove u *joint* programe drugih poslijediplomskih pravnih studija.

Isto tako, Studij je otvoren za upis inozemnih studenata koji su stekli odgovarajuće akademske nazive na diplomskoj razini.

Vrijednost ovog Studija je u njegovoj sveobuhvatnosti područja javnog prava i javne uprave u najširem smislu, znanstvenom pristupu i usmjerenju prema znanstvenim istraživanjima. Njime se pravnim stručnjacima omogućava uvid u praktična i teorijska pitanja svih javnopravnih instituta i problema javne uprave s različitih aspekata (pravnih, organizacijskih, ekonomskih, financijskih, informatičkih itd.) stjecanje produbljenih znanja, usmjerenje k znanstvenom proučavanju i znanstvenoistraživačkom radu, stjecanje doktorata i daljnje bavljenje znanosti javnog prava i javne uprave.

II. 2. OPĆI DIO

Naziv Studija jest **Poslijediplomski doktorski studij javnog prava i javne uprave**. Pripada području društvenih znanosti, polje prava.

Nositelj Studija je **Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu**, koji ga i izvodi.

Trajanje Studija je trogodišnje, odnosno četiri semestra predavanja i dva koji su namijenjeni polaganju ispita, pisanju seminarskih radova i znanstvenih radova te izradi doktorske disertacije.

Na Studij se mogu upisati diplomirani pravnici odnosno budući magistri prava, koji su tijekom studija prava na ispitima i iz diplomskog rada postigli u pravilu, najmanje prosječnu ocjenu 3,5 i vladaju s dva svjetska jezika.

Diplomirani pravnici odnosno budući magistri prava koji su na nekom pravnom fakultetu diplomirali na Poslijediplomskom specijalističkom studiju pravnih znanosti upravno-političkog smjera, na njemu položili sve ispite i najmanje postigli prosječnu ocjenu 3,5, ako ispunjavaju ranije naznačen uvjet znanja stranih jezika, objavili su najmanje jedan znanstveni rad, koji nije dio završnog rada na specijalističkom ili ranijem poslijediplomskom magistarskom studiju odnosno dio ocijenjenog seminarskog rada, mogu upisati treću godinu (peti semestar).

Studenti koji su ispunili sve uvjete studija (položeni svi ispiti, ocijenjeni seminarski radovi) na specijalističkim poslijediplomskim studijima, a nisu napisali ni obranili završni rad, mogu upisati treću godinu Studija pod uvjetima da su na prethodnom Studiju postigli najmanje prosječnu ocjenu 3,5, da poznaju dva strana jezika, da su objavili najmanje dva znanstvena rada, od kojih nijedan nije dio završnog rada na specijalističkom ili ranijem poslijediplomskom magistarskom studiju odnosno dio ocijenjenog seminarskog rada.

Studenti koji su ispunili sve uvjete studija (položeni svi ispiti, ocijenjeni seminarski radovi) na ranijim poslijediplomskim magistarskim studijima, a nisu napisali ni obranili završni rad, mogu upisati treću godinu Studija pod uvjetima da su na prethodnom Studiju postigli najmanje prosječnu ocjenu 3,5, da poznaju dva strana jezika, da su objavili najmanje dva znanstvena rada, od kojih nijedan nije dio završnog rada na specijalističkom ili ranijem poslijediplomskom magistarskom studiju odnosno dio ocijenjenog seminarskog rada.

Završetkom Studija stječe se doktorat znanosti.

Stjecanjem doktorata znanosti diplomirani pravnici mogu obavljati sve poslove u pravnoj struci i u znanstvenim institucijama za koje se traži doktorat znanosti te sudjelovati u znanstvenim projektima i u drugim znanstvenim istraživanjima za koje je to postavljeno kao uvjet sudjelovanja.

II. 3. OPIS PROGRAMA

Doktorski studij organiziran je kao studij s dijelom radnog vremena, budući da su neki polaznici do sada bili osobe zaposlene s punim radnim vremenom u tijelima državne uprave, drugim tijelima državne vlasti, tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, javnim ustanovama i drugim pravnim osoba s javnim ovlastima, pravosuđu i sl., a bili su nerijetko upućivani na studij od strane poslodavaca. Očekuje se da će veći dio studenata biti oni koji su isključivo doktorandi.

Na Studiju se održava nastava iz sljedećih predmeta prema ovom nastavnom planu:

I. semestar

Obvezatni kolegiji

1. Modernizacija i europeizacija hrvatske javne uprave (5 ECTS) Pavić-Koprić
2. Poredbeno ustavno pravo i političke institucije I – Suvremeni ustavni sustavi (5 ECTS) Smerdel-Sokol-Kostadinov-Jelušić
3. Akti uprave u hrvatskom i poredbenom pravu (5 ECTS) Medvedović-Omejec
4. Izborni sadržaj (seminarski rad) (5 ECTS)

Izborni kolegiji (10 ECTS - student upisuje 2 kolegija)

1. Metodologije istraživanja društvenih pojava (5 ECTS) Petković
2. Ustrojstvo i odgovornost vlasti: paralementarni i predsjednički sustav (5 ECTS) Smerdel-Sokol-Kostadinov
3. Europski upravni prostor (5 ECTS) Koprić-Pavić-Marčetić
4. E- uprava (5 ECTS) Koprić-Pavić
5. Načela europskog upravnog prava (5 ECTS) Omejec

II semestar

Obvezatni kolegiji

1. Poredbeno ustavno pravo i političke institucije II – Stvaranje modernih ustava i tranzicija (5 ECTS)
2. Lokalna samouprava i decentralizacija (5 ECTS)
3. Poredbeno upravno procesno pravo (5 ECTS)
4. Izborni sadržaj (seminarski rad) (5 ECTS)

Izborni kolegiji (10 ECTS - student upisuje 2 kolegija)

1. Ustavno sudovanje – Zaštita ustavnosti i zakonitosti u RH i svijetu (5 ECTS)

2. Teorija javnog prava (5 ECTS)
3. Suvremene upravne doktrine (5 ECTS)
4. Upravljanje procesom decentralizacije (5 ECTS)
5. Primjena Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u radu državne i javne uprave (5 ECTS)
6. Suvremene tendencije državljanjskog prava (5 ECTS)
7. Financiranje javne uprave (5 ECTS)
8. Sustavi socijalne sigurnosti (5 ECTS)

III semestar

Obvezatni kolegiji:

1. Poredbeno ustavno pravo i političke institucije III – Ustavnost i ljudska prava u stanjima krize(5 ECTS)
2. Upravljanje ljudskim potencijalima (5 ECTS)
3. Sudski nadzor uprave u poredbenom i hrvatskom pravu (5 ECTS)
4. Izborni sadržaj (seminarski rad) (5 ECTS)

Izborni kolegiji (10 ECTS - student upisuje 2 kolegija)

1. Složene države i državne zajednice (5 ECTS)
2. Javne službe (5 ECTS)
3. Komparativna javna uprava (5 ECTS)
4. Povijest hrvatske uprave (5 ECTS)
5. Javnopravni položaj stranaca u hrvatskom i poredbenom pravu (5 ECTS)
6. Javnopravna ograničenja vlasništva (5 ECTS)
7. Civilno društvo (5 ECTS)
8. Radni odnosi državnih i javnih službenika (5 ECTS)

IV. semestar

Studenti u ovom semestru polažu zaostale ispite i pišu i objavljuju znanstvene radove. Za svaki od objavljenih radova stječe se 15 ECTS bodova, tj. ukupno 30 ECTS bodova.

V semestar

Izborni kolegiji (30 ECTS - student upisuje 4 kolegija)

1. Izbori i izborni sustavi (7,5 ECTS)
2. Teorija organizacije (7,5 ECTS)
3. Javni menadžement (7,5 ECTS)
4. Višestupanjska uprava i regionalna politika (7,5 ECTS)
5. Koncesije i koncesionirana javna služba (7,5 ECTS)
6. Posebni upravni postupci (carinski, porezni, komasacijski itd.) (7,5 ECTS)
7. Pravo neprofitnog sektora (7,5 ECTS)
8. Postupci javnih nabava (7,5 ECTS)

VI semestar

U VI semestru studenti se pripremaju i polažu zaostale ispite, izrađuju zaostale seminarske radove, provode istraživanja i u konzultaciji s mentorom izrađuju doktorsku disertaciju.

U prvom, drugom i trećem semestru Studija polaznici **upisuju po tri obvezatna kolegija i dva izborna, a svaki od njih vrednuje se sa 5 ECTS bodova**. Studenti su u obvezni izraditi seminarski rad iz jednog kolegija koji se izvodi u odnosnom semestru, a prema vlastitom izboru (koji se vrednuje kad je pozitivno ocijenjen s 5 ECTS bodova). Ukupno se stječe 30 ECTS bodova kroz jedan semestar.

U četvrtom semestru studenti polažu zaostale ispite i pišu i objavljuju znanstvene radove kao uvjet za daljnji studij. Za svaki od objavljenih radova stječe se 15 ECTS bodova, tj. ukupno 30 ECTS bodova.

U petom semestru studenti upisuju četiri kolegija po svojem izboru, koji se boduju sa 7,5 ECTS bodova.

Nastava se u svakom semestru izvodi u obliku predavanja. Ako se za jedan kolegij prijavi manji broj studenata (do 10) nastava se izvodi u obliku individualnih predavanja, konzultacija i mentorskog rada.

U VI semestru studenti se pripremaju i polažu zaostale ispite, izrađuju zaostale seminarske radove, provode istraživanja i u konzultaciji s mentorom izrađuju doktorsku disertaciju.

U prilogu se dostavlja nastavni plan i program svakog kolegija, uz naznaku imena voditelja i suradnika u nastavi, te potrebna literatura za izučavanje i polaganje ispita.

Svi ispiti se polažu kao usmeni, a uredno pohađanje nastave ovjerava se u indeksu.

Izrada seminarskog rada, odnosno njegova pozitivna ocjena uvjet je za polaganje ispita iz tog predmeta.

Uvjet za upis studenata u viši semestar Studija jest da su prethodni semestri upisani, odslušani i testirani.

Uvjet za upis u peti semestar jest da je student ostvario 120 ECTS bodova iz prve dvije godine Studija.

U dogovoru s mentorom doktorand može izabrati izborne predmete odnosno module s drugih doktorskih studija Pravnog fakulteta u Zagrebu ili s drugih doktorskih studija u Hrvatskoj i inozemstvu.

U svim se semestrima održavaju konzultacije studenata s nastavnicima.

Studentu koji prekine Studij može se na njegov pisani obrazloženi zahtjev, odobriti nastavak Studija ako je do prekida došlo iz opravdanih razloga. U tom slučaju, voditelj dokorskog Studija odobrava nastavak Studija u smislu upisa predmeta (tj. semestra) koje polaznik nije odslušao. Nastavu polaznik sluša, te ispite polaže prema programu koji je na snazi u vrijeme održavanja nastave koju je nastavio slušati.

Studentu koji je apsolvirao Studij, ali ga nije završio, na njegov se zahtjev izdaje potvrdnica o apsolviranju studijskog programa kao dijela cjeloživotnog obrazovanja. U potvrdnicu se unose podatci o odslušanim i položenim ispitima s njihovom ocjenom te ocijenjenim seminarskim radovima.

Nakon što na Studiju upiše peti semestar, student može podnijeti zahtjev vijeću nastavnika Studija da mu se odobri tema doktorske disertacije. Pisani zahtjev za odobrenje teme disertacije sadrži temu, njezin sadržaj i kratko obrazloženje teme. Uz odobrenje teme studentu se određuje i mentor. Pozitivno ocijenjenu doktorsku disertaciju student brani pred povjerenstvom sastavljenom od nastavnika na Studiju. Studij završava obranom pozitivno ocijenjene doktorske disertacije.

Studij može trajati najviše šest godina, računajući od dana početka nastave u prvom semestru Studija koji je student upisao. Studentima koji se upišu na Studij

nakon završetka Poslijediplomskog specijalističkog studija iz građanskopravnih i obiteljske znanosti i Poslijediplomskog studija iz građanskopravnih znanosti, u vrijeme trajanja Studija uračunava se vrijeme trajanja tih studija od početka nastave u petom semestru Studija. Na obrazloženi pisani zahtjev studentu se iz opravdanog razloga može odobriti produljenje trajanja Studija.

II. 4. UVJETI IZVOĐENJA STUDIJA

Studij se izvodi u prostorijama Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nastavna pomagala potrebna za izvođenje nastave već postoje na Fakultetu. Za izučavanje stručne i znanstvene literature, polaznicima stoji na raspolaganju bibliotečni fond Fakulteta kao najveći pravni korpus u RH, a isto tako i elektronska baza podataka.

Nositelji nastave su sljedeći nastavnici:

akademik Eugen Pusić
prof. dr. sc. Gojko Bežovan
prof. dr. sc. Dalibor Čepulo
prof. dr. sc. Ivan Koprić
prof. dr. sc. Dragan Medvedović
prof. dr. sc. Jasna Omejec
prof. dr. sc. Ivan Pađen
prof. dr. sc. Željko Pavić
prof. dr. sc. Stanko Petković
prof. dr. sc. Vlado Puljiz
prof. dr. sc. Željko Potočnjak
prof. dr. sc. Branko Smerdel
prof. dr. sc. Smiljko Sokol
prof. dr. sc. Jure Šimović
prof. dr. sc. Siniša Zrinščak

Uz ove nastavnike angažirat će se sveučilišni nastavnici i drigi znanstvenici iz Hrvatske i inozemstva koji će predavati odabrane teme iz pojedinih kolegija.

Nositelji nastave na Studiju potencijalni su mentori za izradu završnog rada.

Optimalni broj upisanih studenata jest 30, no moguće je nastavu održati i za drugi broj studenata.

Procjena je da će ukupni troškovi Studija po studentu iznositi 5.500.- kuna po semestru.

Kvaliteta i uspješnost izvedbe studijskog programa prati se redovitim evidencijama održane nastave, pohađanja nastave, položenih ispita, predanih i ocijenjenih seminarskih radova, te anonimnim anketama polaznika nakon odslušanog semestra o uspješnosti Studija.

I SEMESTAR: OBVEZNI KOLEGIJI

MODERNIZACIJA I EUROPEIZACIJA HRVATSKE JAVNE UPRAVE

Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Željko Pavić i prof. dr. sc. Ivan Koprić

Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

A. Okvirni sadržaj – program predmeta

1. Uvod

Dinamična javna uprava. Globalizacija, tranzicija, eurointegracije i međuovisnost. Rast upravne složenosti.

2. Temeljna pitanja državne uprave

Teritorijalni upravni sustav. Državna uprava kao sustav – elementi i unutarnji odnosi u sustavu. Suvremeni upravni razvoj: samostalne izvršne agencije, nezavisna regulacijska tijela, i druge institucionalne inovacije. Oblici privatizacije dijelova državne uprave. Promjene odnosa u upravnim sustavima: jačanje institucija za oblikovanje javnih politika (*policy* institucije), osamostaljenje izvršnih dijelova, jačanje koordinacije, prijelaz naglaska od struktura prema programima. Instrumenti koordinacije (vlada, propisi, financijski, organizacijski, personalni, nadzorni i drugi). Klasifikacija upravnih poslova. Djelokrug i nadležnost. Promjene načina obavljanja upravnih poslova. Promjene u pogledu upravnog osoblja: od personalne administracije prema menadžmentu ljudskih potencijala. Relevantna okolina državne uprave: politički sustav, društvena okolina, građani, međunarodne organizacije. Politički utjecaj na državnu upravu i politički nadzor državne uprave. Ostali oblici nadzora državne uprave. Razvoj odnosa građana i uprave. Utjecaj međunarodnih organizacija i upravnih procesa na mijenjanje nacionalnih upravnih sustava.

3. Državna uprava u Hrvatskoj

Utjecaj Sabora na upravu. Ovlasti predsjednika Republike u odnosu na državnu upravu. Vlada kao političko i upravno vodstvo državne uprave. Središte vlade kao koordinativni centar državne uprave: tajništvo vlade i ostale institucije središta vlade. Središnja državna uprava: ministarstva, tzv. državne upravne organizacije, središnji državni uredi. Lokalni organi državne uprave (dekoncentrirana državna uprava): uredi državne uprave u županijama, područne jedinice tijela središnje državne uprave. Izvršne agencije. Nezavisna regulacijska tijela. Odnosi u sustavu državne uprave. Poslovi državne uprave i načini njihovog obavljanja. Horizontalna i vertikalna koordinacija u sustavu hrvatske državne uprave. Hrvatsko upravno osoblje. Državni službenici, dužnosnici i namještenici. Odnos službenika prema

građanima. Nadzor nad hrvatskom državnom upravom (politički nadzor, pučki pravobranitelj, upravni i inspekcijski nadzor, sudski nadzor). Karakteristike hrvatske uprave. Razvoj hrvatske uprave nakon 1990.

4. Upravne reforme

Javna uprava i vrijednosti: demokratske političke, pravne, ekonomske i socijalne vrijednosti. Promjene vladajućih upravnih doktrina u suvremeno doba. Nova javna uprava (*new public administration*). Novi javni menadžment (*new public management*). Dobra vladavina i uprava (*good governance*). Pojam i tipovi reformi. Sektorske reforme i reforme pojedinih dijelova teritorijalnog upravnog sustava. Uzroci reformi. Tradicionalni weberijanski model uprave, pravna država i suvremene upravne reforme. Kriza socijalne države i suvremene upravne reforme. Mjerila i faktori uspješnosti upravnih reformi. Promjene položaja građana prema upravi. Upravno osoblje u reformi. Organizacijska kultura. Upravljanje ljudskim potencijalima u javnoj upravi. Menadžerske reforme: strukturne, funkcionalne, personalne i druge mjere i učinci. Upravne reforme u pojedinim europskim zemljama – sličnosti u pristupu, razlike u provedbi i učincima, pouke za Hrvatsku. Funkcionalni pregled kao najčešći tip upravne reforme u tranzicijskim zemljama.

5. Modernizacija i europeizacija hrvatske uprave

Cilj reforme. Hrvatska uprava i europska integracija. Europski upravni prostor (*European administrative space*) i europski upravni standardi. Uloga i djelovanje SIGMA-e. Načela i usmjerenja reforme. Područja, komponente i mjere modernizacijske reforme. Provedba reforme. Dosadašnja reformska iskustva. Poticaji i ograničenja.

B. Opća i posebna znanja koja se stječu navedenim predmetom

Opća znanja odnose se ponajprije na temeljna pitanja sustava državne uprave, način njihovog organizacijsko-pravnog uređenja u Hrvatskoj, suvremene upravne reforme i temeljna pitanja modernizacije hrvatske državne uprave.

Posebna znanja tiču se specifičnih problema državne uprave, promjena koje donosi suvremeni upravni razvoj, kao i specifičnih i novijih upravnih rješenja za te probleme. Posebna se znanja tiču i detalja organizacije hrvatske državne uprave, poslova državne uprave i mjera modernizacije hrvatske državne uprave. Student stječe vještine vođenja i participiranja u oblikovanju upravnih reformi.

C. Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara, individualnog rada sa studentima na konzultacijama, grupnim diskusijama, putem individualnog istraživačkog rada i dubljeg proučavanja pojedinih pitanja te u obliku mentorskog rada. U okviru

mentorskog rada posebno se provode normativna i empirijska istraživanja pojedinih upravnih organizacija te pojedinih aspekata i metoda upravnog djelovanja. U okviru tih istraživanja potiče se studente da pored pregleda i analize normativnih izvora prikupe, sistematiziraju i analiziraju činjenični materijal, ocijene normativnu i drugu uvjetovanost stvarnog stanja te protumače eventualne razlike između normativno zahtijevanog i stvarnog stanja.

Provjera znanja vrši se putem ocjene angažmana studenata, rezultata grupnih diskusija te usmenog ispita.

D. Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Javna uprava – nastavni materijali, Zagreb, 2006, str. 3-6, 19-43, 137-358, 161-168, 347-391.

Pusić, Eugen: *Država i državna uprava*. Zagreb, 1999, str. 330-451.

Koprić, Ivan (ur): *Modernizacija hrvatske uprave*, Zagreb, 2003, str. 147-227.

Ustav RH (čl. 93-113)

Zakon o Vladi RH

Zakon o sustavu državne uprave

E. Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Modernising Government (npr. na: www.archive.official-documents.co.uk).

Nacrt hrvatskog dokumenta *Strategija razvitka Republike Hrvatske «Hrvatska u 21. stoljeću – Javna uprava»* (Hrvatska javna uprava god. 3, br. 3-4, str. 659-745).

Koprić, Ivan (prir.) (2003) *Modernizacija hrvatske uprave*. Zagreb: Društveno veleučilište u Zagrebu.

Hayward, Jack, Anand Menon (2003) *Governing Europe*. Oxford etc.; Oxford University Press.

Farnham, David, Sylvia Horton, John Barlow, Annie Hondeghem (eds.) (1996) *New Public Managers in Europe: Public Servants in Transition*. Basingstoke i London: MacMillan Press.

X. dnevi javnega prava. (2004) Zbornik radova. Portorož: Inštitut za javno upravo. Samo radovi upravnopravne sekcije na temu *Slovensko upravno pravo po vstopu v EU*.

Kickert, Walter J. M. (ed.) (1997) *Public Management and Administrative Reform in Western Europe*. Cheltenham i Northampton: Edward Elgar.

Pollitt, Christopher (1996) *Managerialism and the Public Services*. Cambridge: Blackwell Publishers.

Farazmand, Ali (ed.) (1999) *Administrative Reform in Global Perspectives*. Specijalni broj časopisa *International Journal of Public Administration* vol. 22, no. 6.

- Olsen, Johan P., B. Guy Peters (eds.) (1996) *Lessons from Experience: Experiential Learning in Administrative Reforms in Eight Democracies*. Oslo etc.: Scandinavian University Press.
- Peters, B. Guy, Donald J. Savoie (eds.) (1995) *Governance in a Changing Environment*. Montreal etc.: Canadian Centre for Managerial Development.
- Frederickson, H. George (1980) *New Public Administration*. Alabama: The University of Alabama Press.
- Wimmer, Norbert (2004) *Dynamische Verwaltungslehre*. Wien, New York: Springer-Verlag.
- Henry, Nicholas (1995) *Public Administration and Public Affairs*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Denhardt, Robert B., Barry R. Hammond (eds.) (1992) *Public Administration in Action*. Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.
- Pusić, Eugen (2002) *Upravljanje u suvremenoj državi*. Zagreb: Društveno veleučilište.
- Peters, B. Guy (2001) *The Politics of Bureaucracy*. London: Routledge.
- Pennella, Giuseppe (2003) *L'Amministrazione Liberale*. Roma: Formez.
- Hill, Hermann, Helmut Klages (eds.) (1995) *Trends in Public Sector Renewal*. Frankfurt am Main etc.: Peter Lang Verlag.
- Pierre, Jon (e.) (2000) *Debating Governance*. Oxford etc.: Oxford University Press.
- Lane, Jan-Erik (1997) *Public Sector Reform*. London etc.: SAGE.

F. Način polaganja ispita

Ispit je usmeni.

G. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta vrši se putem anketnih formulara namijenjenih studentima kojima se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija. Anketa je anonimnog karaktera iako anketirani studenti mogu iznijeti svoja mišljenja i pod punim imenom. U anketi studenti mogu slobodno ocjenjivati izvedbu nastave prema različitim kriterijima koji su predloženi u upitniku, a mogu davati i vlastite komentare na izvedbu nastave. Obrada ankete obavlja se prema standardnim statističkim metodama. Rezultati ankete su strogo povjerljive prirode te se mogu koristiti samo na prethodno utvrđeni način. O izvođenju ankete i interpretiranju podataka dobivenih anketom treba izraditi odgovarajući pravilnik.

Kvaliteta i uspješnost izvedbe predmeta može se pratiti i na druge načine, na primjer, angažiranjem inozemnih kolega koji bi temeljem obuhvatnog pregleda usporedili nastavni program i obavljanje nastave s nastavom na inozemnim sveučilištima, i sl.

**POREDBENO USTAVNO PRAVO I POLITIČKE INSTITUCIJE I.
SUVREMENI USTAVNI SUSTAVI**

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Branko Smerdel
Nastavnik: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se ustavne institucije suvremenih političkih sustava, s posebnim naglaskom na njihov utjecaj na procese demokratske tranzicije nedemokratskih političkih sustava. Težište je na komparativnom izučavanju razvoja i promjena suvremenih ustavnih institucija, te njihovog zbiljskog djelovanja u demokratskim zemljama Europe i Sjeverne Amerike i njihovom razvitku u Hrvatskoj.

D/ Suradnici u nastavi: Prof.dr.sc. Biljana Kostadinov
Doc.dr.sc. Mario Jelušić

E/ Literatura:

1. Obvezna:

SMERDEL: Ustavnost, vlast i odgovornost, hrestomatija, u tisku
SOKOL-SMERDEL: Ustavno pravo, Informator, Zagreb 1998.
A. BAČIĆ: Hrvatska i izazovi konstitucionalizma, Split 2001.

2. Dopunska:

F.GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.
A.M.MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.
A.BAČIĆ: Komentar Ustava Republike Hrvatske, Split 2002.
M.KALDOR and I. VEJVODA: Democratization in Central and Eastern Europe, London 2002.
R.HAGUE, M.HARROP,S.BRESLIN: Komparativna politika i vladavina, FPZ 2001.
G.SARTORI: Comparative Constitutional Engineering, New York, 1998.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit

AKTI UPRAVE U HRVATSKOM I POREDBENOM PRAVU

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović

Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

I. Tipologija akata uprave u europskoj i hrvatskoj pravnoj doktrini i primjena u praksi.

2. Podzakonski općenormativni akti. Tipologija. Akti državnih tijela (predsjednika Republike,

Vlade, ministarstava, državnih upravnih organizacija). Akti tijela jedinica lokalne i područne

(regionalne samouprave). Akti pravnih osoba s javnim ovlastima (HNB, agencije, vijeća,

komisije, javnih ustanova itd.). Nadzor zakonitosti akata unutar uprave.

3. Akti planiranja, programiranja i sl. Tipologija. Pravna narav: pravno obvezujući ili ne?

4. Interni akti uprave

5. Teorija upravnog akta. Upravni akt u zakonodavstvu i upravnoj praksi Francuske, Austrije,

Njemačke, EU, Slovenije i Hrvatske. Upravni akt i diskrecijska ocjena. Teorija pogrešnosti

upravnog akta.

6. Upravni ugovori (ugovori javnog prava)

7. Ostali pojedinačni akti uprave: vrste, pravna narav, osnovna obilježja

D. Suradnik u nastavi -

E/ Literatura

Obvezna:

Krbek I., Pravo javne uprave, knj. I i III, Zagreb 1960-1962.

Ivančević, V., Institucije upravnog prava, Zagreb, 1983.

Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002

Hrestomatija upravnog prava (pripr. Medvedović), Zagreb, 2003.

Hartley, T., Temelji prava Europske zajednice: uvod u ustavno i upravno pravo EZ, 2.izd., Rijeka

2004.

Schwarze, J., European administrative law, London 1992. [i.e. 1995]

Dopunska:

- Ivančević, Teorija administrativnog ugovora u knj. Investicije (ur. A.Goldštajn), Zagreb, 1969,
- Borković, I., Upravni ugovori, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, 30(1993),2:.
- Borković, I. Pojam upravnog akta u francuskoj teoriji upravnog prava, Zbornik Pravnog fakulteta
u Zagrebu, 51(2001), 3,
- Aviani, D. Diskrecijska ocjena u pravu nekih država i Europskoj uniji, Zbornik Pravnog
fakulteta u Splitu, 35(1998), 1-2,
- Medvedović, D., Nadzor izvršne vlasti nad općim aktima jedinica lokalne samouprave - de lege
lata i de lege ferenda, Hrvatska javna uprava, br. 1, 2005.
- Adamovich L.K.-Funk B.-C. Allgemeines Verwaltungsrecht, Wien - NY 1984. i kasnija izd.
- Bull H., Allgemeines Verwaltungsrecht, Heidelberg 1993.
- Knapp B., Grundlagen des Vewaltungsrechts, I-II, Basel-Franfurt/Main 1992.
- Maurer, Allgemeines Verwaltungsrecht, Munchen, 1992. i kasnija izdanja
- Mayer F. Allgemeines Verwaltungsrecht, Munchen, 1977. i kasnija izdanja
- Seidel, A., Reimer, E., Möstl, M., Algemeines Verwaltungsrecht mit Kommunalrecht, 2. Aufl. München, 2005
- Wolf-Bachof, Verwaltungsrecht, Band I-III, Munchen 1987-1995.
- Moor P., Droit administratif, Berne, 1994,
- Brown - Bell, French administrative law, Oxford, 1998.
- Laubudère, A. Contrats administratifs, Paris T. 1-3, Paris 1956,
- Laubadere, A., Venezia, J.-C.,- Gaudement, Y., Traité de droit administratif, 9. ed.,Paris 1984.,
- Richer, L. Les contrats administratifs, Paris, 1991
- Chapus, R., Droit administratif général, Tom 1., 9 ed. Paris, 1995
- Flammme M.A., Droit administratif, Tom II, Bruxelles, 1989.
- Forges J.M., Droit administratif, Paris, 1991.
- Laubadere, Traité de Droit administartif, Tom II, Paris, 1984.
- Garner-Jones, Administrative law, London-Edinburgh, 1989.
- Craig, P. P., Administrative law , 5th ed.London : Thomson, 2003
- Cane, P.An introduction to administrative law ,3rd ed.,Oxford, 1996
- Wade,W.. et. al. ,Administrative law, Oxford 2004.
- Chiti, M., Diritto amministrativo europeo, 2.ed. Milano, 2004.

F/ Način provjere znanja: usmeno.

I SEMESTAR: IZBORNI KOLEGIJI

METODOLOGIJE ISTRAŽIVANJA DRUŠTVENIH POJAVA

A. Nositelj predmeta: prof. dr. sc. dr. sc. Stanko Petković

B. Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C. Sadržaj kolegija

Općenito o instituciji znanosti kao organizaciji društvenog kritičkog iskustva; znanost kao informacijski sistem; određenost znanosti njenim metodama i općim paradigmama veza među pojavama; kauzalni, funkcionalni i normativni model veza.

Diferencijacije u pojmu pravilnosti djelovanja i događanja; faktična i postulirana pravilnost; empirijske i deduktivne znanosti i njihovi logički modeli.

III. Hipoteza i verifikacija; dijalektika indukcije i dedukcije u postavljanju hipoteze; mogućnost verifikacije, stupanj i opseg verifikacije. Problem relevantnosti verifikacije: valjanost, pouzdanost.

Eksperimentalni plan i opći model verifikacije; neposredni i posredni eksperimentalni plan; problem inverzije vremenske dimenzije eksperimenta *ex post facto*.

Osnovne informacije s multivarijantnim analizama

Analitički postupci

1. Kvantifikacija: Kontinuum, niz, varijabla, povezanost varijabli. Problem usporedivosti i izražavanja diferencijacija; uspostavljanje ekvivalencija. Osnovni postulati u tvorbi mjernih instrumenata u društvenim naukama.
2. Osnovni pojmovi o statističkoj obradi i testiranju; središnje vrijednosti; indeksi raspršenja rezultata; uzroci i pojam osnovnog skupa; testovi značajnosti, razlika među podacima, korelacije.
3. Postupci kvalitativne analize: klasifikacija i deskripcija, postupak specifikacije strukturacije. Indikativna valencija pojedinih obilježja.
4. Prikupljanje podataka: stavovi, uvjerenja, mnijenja. Promatranje, izravno i neizravno, obrada protokola; ponderiranje i rangiranje odgovora te općenito o tvorbi ljestvica i njihovoj upotrebi. Psiho - socijalni indexi.
5. Studije slučaja i kvalitativne tehnike

Istraživački izvještaj i teorijske ekstrapolacije. Relevantnost rezultata za smisaoni okvir hipoteze, za znanstvenu paradigmu i opće ideološke premise.

Literatura:

Obvezna literatura:

Supek, R.: Ispitivanje javnog mišljenja, Zagreb, Školska knjiga, više izdanja.

Milić, V.: Sociološki metod, Nolit, više izdanja (odabrana poglavlja)

Fulgosi: Faktorska analiza, Šk. knjiga, više izdanja (odabrana poglavlja)

Dodatna literatura koja se preporučuje:

Halmi, A.: Metodologija istraživanja u socijalnom radu, Alinea, Zagreb, 2001.

Halmi, A.: Multivarijantna analiza u društvenim znanostima, Alinea, Zagreb, 2003.

Mužić: Metodologija pedagoškog istraživanja, (više izdanja).

Bober, J.: Stroj, čovjek, društvo, Zagreb, 1970.

Kuhn, T.: Struktura naučnih revolucija, Bgd (više izdanja).

Barker, S. F.: Filozofija matematike, Bgd, 1973.

Popper, K.: Logika naučnog otkrića, Bgd, 1973.

Nagel: Struktura nauke, Bgd, Nolit.

Vuljević, M.: Uvođenje u znanstveni rad, Zagreb, više izdanja.

Žugaj: Osnove znanstvenog i stručnog rada, Samobor, 1989.

Bailey, K. D.: Methods of Social Research, N. York, 1994.

Blalock, H.M.: Causal Models in the Social Sciences, više izdanja

Stouffer, S. A., Gutman, L.: Measurement and Prediction, više izdanja i prijevoda.

Festinger, L., Katz, D.: Research Methods in the Behavioral Sciences, New York, 1953.

Hyman, H. H.: Survey Design and Analyses, Illinois, 1955.

Jahoda - Deutsch - Cook: Research Methods in Social Relations, I. i II, New York, 1951.

Daval, T.: Traite de Psychologie sociale, I, str.120-522, Paris, 1963.

Duverger: Methods de sciences sociales, Paris, više izdanja.

Lazarsfeld, P., Rosenberg, M.: Language of Social Research, Illinois, 1955.

Koenig, R.: Handbuch der empirischen Sozialforschung, I. i II, Stuttgart, 1962. (i novija izdanja)

Provjera znanja: usmeni ispit konzultacije

USTROJSTVO I ODGOVORNOST VLASTI

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Branko Smerdel
Nastavnik: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se temeljna pitanja ustrojstva vlasti i njihov utjecaj na političke procese odnosno razvitak političkih sustava. Predmet obuhvaća slijedeće osnovne cjeline: parlamentarni sustav, polupredsjednički sustav, predsjednički sustav, sustav skupštinske vlade: ustavna rješenja i utjecaj na djelotvornost i odgovornost vlasti.

D/ Suradnik u nastavi: Prof.dr.sc. Biljana Kostadinov

E/ Literatura:

1. Obvezna:

SMERDEL: Ustavnost, vlast i odgovornost, hrestomatija, 2005.,u tisku

SOKOL-SMERDEL: Ustavno pravo, Zagreb 1998.

SOKOL-SMERDEL: Organizacija vlasti, Zagreb 1988.

KOSTADINOV: Suvremeni francuski parlamentarizam, Zagreb 2004.

2. Dopunska:

F.GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.

A.M.MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.

A. SAJO: Limiting Government. An Introduction to Constitutionalism, Budimpešta 1999.

OSTROM: Politička teorija složene republike, Zagreb 1989.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit.

EUROPSKI UPRAVNI PROSTOR

Nositelj predmeta - prof. dr. sc. Ivan Koprić i prof. dr. sc. Željko Pavić

Suradnica: dr. sc. Gordana Marčetić

Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

A. Okvirni sadržaj predmeta – nastavni program:

Nastanak i razvoj Europske unije (EU). Institucije EU - struktura i funkcije. Europsko vijeće i Vijeće ministara EU, Europska komisija, Europski sud pravde.

Europska komisija i europska uprava. Europska komisija: sastav, funkcije, ovlasti i akti. Komitologija. Nezavisne agencije (*quangos*). Odnos Vijeća i Komisije.

Uloga nacionalne uprave u upravnom aparatu EU: provedba prava EU, provedba javnih politika EU te sudjelovanje u procesima europskog odlučivanja.

Promjene u nacionalnim upravama uslijed europske integracije. Europeizacija.

Europski upravni prostor (EAS) – prostor u nastanku: pojam, teorijska podloga i dileme. Europske upravne tradicije i modeli – sličnosti i razlike. Europski upravni standardi (standardi u pogledu različitih aspekata uprave i njezinog djelovanja).

Uloga Europskog suda pravde u strukturiranju EAS.

Ujednačavanje putem načela dobre uprave (*good governance*) i koncepta najbolje prakse (*best practice*). Evaluacija i usporedba (*benchmarking*). Benchmarking javne uprave temeljem *Common Assessment Framework*.

Europska integracija i tranzicijske zemlje. Pravne i upravne posljedice priključenja EU i ulaska u EAS. Potrebne upravne reforme.

B. Opća i posebna znanja koja se stječu predmetom, odnosno sposobnosti (kompetencije) koje predmet posebno razvija

Opća znanja odnose se na upoznavanje s institucijama Europske unije i njihovim funkcioniranjem, posebno u tzv. izvršnom odnosno upravnom aspektu, njihovim kompleksnim vezama s nacionalnim upravama i procesima promjene koji se odvijaju u upravama država članica kao posljedica europske integracije.

Posebna znanja odnose se na ulogu nacionalne uprave u upravnom aparatu EU, strukturiranje EAS, europske upravne standarde, načine ujednačavanja uprave, kao i upravne posljedice priključenja EU.

Studenti stječu kompetencije nužne za sudjelovanje u upravnim prilagodbama te za upravljanje procesom priključenja EU.

C. Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara te individualno na konzultacijama. Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

D. Popis literature potrebne za studij i pripremanje ispita

1. Cardona, F. (2003) Assessing the fullfilment of the Copenhagen criteria in public administrations. SIGMA/OECD
2. Cardona, F. i A. Freibert (2007) The European administrative space and Sigma assessments of EU candidate countries. *Hrvatska javna uprava* 7:1
3. Komisija Europskih zajednica (2005) Europska vladavina. Bijela knjiga (prijevod). *Revija za socijalnu politiku* 12:1, str.189-213.
4. Musa, A. (2006) Europski upravni prostor - približavanje nacionalnih uprava. *Hrvatska javna uprava* 6:1
5. Nizzo, Carlo (2001) 'National public administrations and European integration', Paris: OECD/SIGMA, <http://www1.oecd.org/puma/sigmaweb>
6. SIGMA Papers No.27 (1999) *European Principles for Public Administration*, Paris: OECD (CCNM/SIGMA/PUMA (99)44/REV1)
7. Šimac, Neven (2002) *Europski principi javne uprave. Od vladanja do služenja građanima*. Zagreb: Udruga za demokratsko društvo
8. Vukadinović, R. i L. Čehulić (2005) *Politika europskih integracija*. Zagreb: Topical Zagreb; (str. 89 - 114, 205 - 219.)

Napomene:

Literatura za pripremanje ispita ista je i za doktorski i za specijalistički studij.

Materijale pod red.br. 1,2,3,5,6. i 8. studenti su dobili na predavanju.

Knjiga N.Šimca pod rednim brojem 7. može se dobiti u Udruzi za demokratsko društvo, Gotovčeva 6, tel. 6310 039.

Bijelu knjigu o europskoj vladavini može se u originalu naći na službenoj internet stranici Europske unije http://ec.europa.eu/governance/white_paper/index_en.htm

E. Popis dopunske literature

Hayward, J., A. Menon (eds.) (2003) *Governing Europe*, Oxford: Oxford University Press.

Commission of the European Communities (2001) *European Governance: A White Paper*, Brussels: COM (2001) 428.

- Richardson, Jeremy (ed.) (2004) *European Union: Power and Policy-Making*. London etc: Routledge.
- Demmke, Christoph (2002) Undefined Boundaries and Grey Areas: The Evolving Interaction Between the EU and National Public Services. *Eipascope* 2002/2, www.eipa.nl
- Hix, Simon (1999) *The Political System of the European Union*, Basingstoke: Palgrave (ili noviji udžbenik na istu temu u vrijeme izvođenja predmeta).
- Knill, Christoph (2001) *The Europeanisation of National Administrations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Olsen, Johan P. (2003) Towards a European Administrative Space?, *Journal of European Public Policy* 10:4, 506-531.
- OECD/SIGMA Papers No.23 (1998) *Preparing Public Administrations for the European Administrative Space*, Paris: OECD (CCNM/SIGMA/PUMA (98)39).
- Kovač, Polona (2003) Evropski upravni prostor – mit ali realnost?, *Uprava* br. 2.
- Pusić, Eugen (2003) Globalne upravne mreže. Poseban otisak iz *Rada HAZU* 487.

F. Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

G. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta vrši se putem anketnih formulara namijenjenih studentima kojima se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

Kvaliteta i uspješnost izvedbe predmeta može se pratiti i na druge načine, na primjer, angažiranjem inozemnih kolega koji bi temeljem obuhvatnog pregleda usporedili nastavni program i obavljanje nastave s nastavom na inozemnim sveučilištima, i sl.

E- UPRAVA

Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Ivan Koprić i prof. dr. sc. Željko Pavić

Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

A. Okvirni sadržaj – program predmeta

Organizacijska tehnologija – pojam, komponente, razvoj. Organizacijska tehnologija u javnoj upravi. Komunikacije u javnoj upravi. Utjecaj tehnologije na strukturu, komunikacije i druge komponente upravne organizacije. Ciljevi i posljedice primjene informatičke i komunikacijske tehnologije i tehnološke modernizacije uprave.

Pojam i značajke e-uprave. Teorijska osnova razvoja e-uprave. Tehnološki, organizacijski, pravni, procesni aspekti (pretpostavke i posljedice) e-uprave. Ograničenja e-uprave. Opasnosti e-uprave. Ekonomski zahtjevi i posljedice e-uprave (cijena, efikasnost i uspješnost, e-uprava kao faktor razvoja).

Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije unutar uprave te između uprave i drugih tijela vlasti. E-uprava i građani. Pravo na pristup informacijama javnog sektora. Zaštita privatnosti. E-participacija. E-uprava i privatni sektor. E-uprava na lokalnoj razini. E-uprava i *policy* proces. E-uprava i upravljanje znanjem.

Smjernice EU za korištenje informacijske tehnologije u javnoj upravi. E-Europe 2005. Europska načela informacijskog društva (Bucharest Declaration 2002.). Informacijsko društvo i javna uprava.

E-uprava u Republici Hrvatskoj. Središnji državni ured za e-Hrvatsku i projekti informatizacije. Pravo na pristup informacijama javnog sektora u Hrvatskoj. Upravne reforme i e-uprava. Obrazovanje upravnog osoblja za korištenje IT.

B. Opća i posebna znanja i svrha predmeta

Upoznavanje studenata s izazovima koje e-uprava (elektronička uprava, e-government) postavlja pred javnu upravu i njeno osoblje u pogledu upravnih procesa, unutarnje strukture i funkcioniranja uprave te odnosa uprave prema građanima. Strategije i projekti EU dodatno stavljaju pritisak na hrvatsku upravu da se prilagodi suvremenim tijekovima. Studenti stječu uvid u područja primjene e-uprave i postojeće projekte u RH, EU te pojedinim europskim zemljama.

C. Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Predavanja, seminar te individualni rad na konzultacijama. Moguća organizacija studijskih posjeta Središnjem državnom uredu za e-Hrvatsku, drugim upravnim organizacijama i lokalnim samoupravnim jedinicama koje se ističu napretkom u primjeni suvremenih metoda e-uprave. Tijekom nastave od studenata se očekuje izrada pisanog eseja. Znanje se provjerava na ispitu.

D. Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

UN Department of Economic and Social Affairs (2003) *World Public Sector Report 2003: E-Government at the Crossroads*. UN: New York.
Musa Sušan, Anamarija (2005) E-uprava (u pripremi).
Koprić, Ivan (1999) *Struktura i komuniciranje u upravnim organizacijama*. Zagreb: Pravni fakultet. Str. 87-109, 118-124, 230-256.
Strategija Programa One Stop Shop (2004) Središnji državni ured za upravu.
Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Financijska agencija. Zagreb, prosinac 2004.

E. Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Mullen Hilary, David Sanford Horner (2004) Ethical Problems for e-Government: An Evaluative Framework, *Electronic Journal of e-Government* 2:3, www.ejeg.com
West, Darrell M. (2004) E-government and the Transformation of Service Delivery and Citizen Attitudes, *Public Administration Review* 64:5.
Finger, Matthias, Gaëlle Pécoud (2003) From e-Government to e-Governance? Towards a model of e-Governance, *Electronic Journal of e-Government* 1:1, www.ejeg.com
Héritier, Adrienne (2003) Composite democracy in Europe: the role of transparency and access to information, *Journal of European Public Policy* 10:5.
Snellen, I.T.M., W.B.H.J. van de Donk (2002) *Public Administration in an Information Age*, Amsterdam: IOS Press.
Wimmer, Maria A. (2002) Towards Knowledge Enhanced E-government: Integration as a Pivotal Challenge, *Ausgewählte Publikationen*, Johannes Kepler Universität Linz, www.uni-linz.ac.at
Hague, Barry N., Brian D. Loader (1999) *Digital Democracy*.
Ferfila, Bogomil (2002) Javna uprava in Internet: Primer ZDA. *Javna uprava* (Ljubljana) 38(2): 133-152.
Pličanič, Senko (2003) Vizija e-uprave u Sloveniji. U: Ivan Koprić (prir.) *Modernizacija hrvatske uprave*. Zagreb: Društveno veleučilište.

F. Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

G. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

NAČELA EUROPSKOG UPRAVNOG PRAVA

Nositelj predmeta: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

Okvirni sadržak predmeta:

1. Bitne značajke upravnog prava u Francuskoj i Njemačkoj, kao državama-predstavnicama dva europsko-kontinentalna pravna kruga, te u Velikoj Britaniji, kao predstavnici anglosaksonskog prava
2. Nastanak i razvitak općeg upravnog prava Europske unije:
  - a) izvori općeg upravnog prava Europske unije,
  - b) posebna narav europskog upravnog prava između kontinentalnog /dogmatskog, kodificiranog/ zakonodavstva i anglosaksonskog *case law*,
  - c) integrativna funkcija općeprihvaćenih načela europskog ustavnog i upravnog prava
3. Načelo zakonitosti u djelovanju uprave, uključujući načelo opozivanja nevaljanih akata uprave
  - a) poseban studij značenja i primjene neodređenih pravnih pojmova u koncepciji zakonitosti
4. Oblici slabije pravne vezanosti za pravnu normu:
  - a) diskrecijska ocjena,
  - b) popunjavanje pravnih praznina,
  - c) tumačenje /interpretacija/ pravne norme
5. Izvršnost akata uprave u koncepciji zakonitosti
6. Načelo jednakosti i načelo zabrana diskriminacije kao obvezujuće maksime u djelovanju uprave;
7. Zabrana arbitrarnog postupanja u djelovanju uprave
8. Načelo razmjernosti u djelovanju uprave i provođenje testa proporcionalnosti u donošenju odluka
  - a) poseban studij načela razmjernosti u sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu
9. Načelo pravne izvjesnosti i načelo zaštite legitimnih očekivanja stranaka
  - a) poseban studij načela pravne izvjesnosti i načela zaštite legitimnih očekivanja stranaka u sudskoj praksi Europskog suda pravde u Luksemburgu
10. Temeljna načela upravnog postupka vezana uz zahtjeve koji proizlaze iz načela vladavine prava
  - a) poseban studij obvezujućih pravila pri pisanju obrazloženja upravnih akata.

11. Primjena općih načela europskog upravnog prava u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske

RAZVIJANJE OPĆIH I SPECIFIČNIH KOMPETENCIJA (znanja i vještina):

Polaznici trebaju dobiti opći uvid u zajedničke postavke i načela općeg upravnog prava za koje se može reći da predstavljaju zajedničku baštinu u raznolikim upravnim sustavima europskih država - članica Europske unije. Ovaj predmet neće obuhvatiti proučavanje ustroja i nadležnosti različitih institucija u okviru Vijeća Europe i Europske unije, nego općih i obvezujućih načela/maksima u primjeni materijalnog upravnog prava kojima se upravni službenik treba voditi pri poduzimanju upravnih radnji i odlučivanju u upravnim stvarima.

Svrha navedenog nastavnog programa jest osposobiti polaznike doktorskog studija za poseban način "razmišljanja" i djelovanja pri obavljanju upravnih poslova, odnosno za primjenu temeljnih načela Europske unije u području općeg upravnog prava, koji ulaze u krug zajedničkog europskog nasljeđa, osobito pri odlučivanju o pravima i obvezama stranaka u upravnim postupcima i donošenju upravnih akata.

OBLICI PROVOĐENJA NASTAVE, NAČIN SUDJELOVANJA POLAZNIKA U PROVEDBI PREDMETA I NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Nastava će se u prvom redu odvijati u obliku predavanja i vježbi, uz obvezu obrade određene tematske jedinice u obliku pisanog rada.

Predavanja će biti povezana s obradom i analizom konkretnih slučajeva

(upravnih i sudskih) vezanih uz tematsku jedinicu koja se predaje.

U okviru vježbi primjenjivat će se znanja i prakticirati vještine izrade konkretnih upravnih akata u odgovarajućim upravnim stvarima, s posebnim naglaskom na svladavanje umijeća izrade obrazloženja rješenja primjenom općih načela europskog upravnog prava. Provjera znanja i stečenih vještina za svakog pojedinog polaznika provodit će se tijekom cijelog nastave.

Obveza izrade pisanog rada bit će ograničena na analizu odgovarajućeg konkretnog slučaja pred Europskim sudom pravde u Luksemburgu ili Europskim sudom za ljudska prava u Strasbourgu, odnosno na usporedbu sadržaja i načina obrazloženja presuda tih sudova s obrazloženjima presudama Upravnog suda Republike Hrvatske i Ustavnog suda Republike Hrvatske u sličnim pravnim stvarima vezanim uz upravnu djelatnost.

Zbog osobitosti sadržaja nastavnog programa, odnosno posebnog načina usvajanja i provjere potrebnih znanja i vještina, nazočnost polaznika studija na svim

oblicima nastave bit će obavezna. Od polaznika se očekuje aktivno sudjelovanje i kontinuirani rad, te prethodna priprema za svaku unaprijed najavljenju tematsku jedinicu koja će se obrađivati na sljedećem predavanju.

POPIS LITERATURE POTREBNE ZA STUDIJ I POLAGANJE ISPITA:

· Hartley, Trevor C.: Temelji prava Europske zajednice: uvod u ustavno i upravno pravo Europske zajednice, prijevod s engleskog Sanja Barić, 2. hrv. izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2004

· Modernizacija hrvatske uprave, priredio Ivan Koprić, Društveno veleučilište, Zagreb, 2003.

· Schwarze, Jurgen: European Administrative Law, Office for Official Publications of the European Communities, Sweet and Maxwell, London, 1992.

· Šimac, Neven: Europski principi javne uprave: od vladanja do služenja građanima, Biblioteka Izazovi vremena ; knj. 2, Udruga za demokratsko društvo, Zagreb, 2002.

POPIS LITERATURE KOJA SE PREPORUČUJE KAO DOPUNSKA:

· Aviani, Damir: Diskrecijska ocjena u upravnom pravu nekih europskih država i Europskoj uniji, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, 35 (1998),1-2 (49-50); str.177-196.

· Europaisches Verwaltungsrech, ed. Michael Schweitzer, Wien, 1991.

· Everling, Ulrich: Elemente eines europäischen Verwaltungsrechts, DVBl. 1983,. str. 649 ff.

· Klarić, Mirko: Načelo legaliteta uprave u pravu Europske Unije, Hrvatska pravna revija, 4 (2004), broj 9; str.84-94

Nicholas, Emiliou: The Principle of Proportionality in European Law : a comparative study, European Monographs, Kluwer Law International, London-The Hague-Boston, cop. 1996.

· Principles of Good Administration In the Member States of the European Union, Statskontoret, Swedish Agency for Public Management, Stockholm, 2005. <http://www.statskontoret.se/upload/Publikationer/2005/200504.pdf>

· Schønberg, Soren: Legitimate Expectations in Administrative Law, European Court of Justice, Luxemburg, 2000.

· Schwarz, K.-A.: *Vertrauensschutz als Verfassungsprinzip. Eine Analyse des nationalen Rechts, des Gemeinschaftsrechts und der Beziehungen zwischen beiden Rechtskreisen*, Studien und Materialien zur Verfassungsgerichtsbarkeit Vol. 87, Nomos, Baden-Baden, 2002.

· po jedan sveučilišni udžbenik upravnog prava iz Austrije ili Njemačke, Francuske i Velike Britanije (po izboru polaznika studija)

NAČIN POLAGANJA ISPITA:

Ispit će se sastojati od dva dijela: ispitnog testa u pisanom obliku i usmenog razgovora s ispitanikom.

U prvom dijelu ispita polaznici će imati zadaću izraditi upravni akt prema zadanim elementima konkretnog slučaja, te odgovoriti na postavljena pitanja vezana uz načela koja su pri rješavanju konkretne upravne stvari primijenili.

Na usmenom dijelu ispita provjeravat će se stupanj usvojenog teorijskog znanja iz područja obuhvaćenog nastavnim programom.

Pri ocjeni uspjeha u obzir će se uzimati i cjelokupno zalaganje i aktivnost polaznika studija tijekom održavanja nastave, kao i ocjene koje je polaznik dobio iz pisanog rada i vježbi.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE I USPJEŠNOSTI IZVEDBE PREDMETA:

Temeljem studentskih evaluacija i ocjene uspješnosti studenata na ispitu, nastava će se kontinuirano usavršavati. Sadržaj kolegija i uspješnost njegove provedbe uspoređivat će se sa sličnim programima u zemljama Europske unije.

II SEMESTAR: OBVEZNI KOLEGIJI

POREDBENO USTAVNO PRAVO I POLITIČKE INSTITUCIJE II. STVARANJE MODERNIH USTAVA I TRANZICIJA

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Branko Smerdel

Nastavnik: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se ustavne institucije suvremenih političkih sustava, njihov razvitak u zrelim demokracijama i utjecaj na procese demokratske tranzicije nedemokratskih političkih sustava. Težište je na komparativnom izučavanju razvoja i promjena suvremenih ustavnih institucija, s posebnim obzirom na socijalne i politološke osnove uspješnosti tranzicijskih procesa (nova institucionalna analiza i proces ustavnog izbora).

D/ Suradnici u nastavi: Prof.dr.sc. Biljana Kostadinov

Doc.dr.sc. Mario Jelušić

E/ Literatura:

1. Obvezna:

SMERDEL: Ustavnost, vlast i odgovornost, hrestomatija, u tisku

SOKOL-SMERDEL: Ustavno pravo, Informator, Zagreb 1998.

A. BAČIĆ: Hrvatska i izazovi konstitucionalizma, Split 2001.

2. Dopunska:

F.GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.

A.M.MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.

A.BAČIĆ: Komentar Ustava Republike Hrvatske, Split 2002.

M.KALDOR and I. VEJVODA: Democratization in Central and Eastern Europe, London 2002.

R.HAGUE, M.HARROP,S.BRESLIN: Komparativna politika i vladavina, FPZ 2001.

G.SARTORI: Comparative Constitutional Engineering, New York, 1998.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit.

LOKALNA SAMOUPRAVA I DECENTRALIZACIJA

Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Ivan Koprić, prof. dr. sc. Željko Pavić i prof. dr. sc. Stjepan Ivanišević

Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

A. Okvirni sadržaj predmeta – program predmeta

1. Pojmovna i konceptijska pitanja

Lokalna samouprava. Lokalna uprava. Lokalna jedinica. Lokalna zajednica. Konceptije o ulozi lokalnih jedinica: upravna decentralizacija, politička decentralizacija, načelo supsidijarnosti, komunalna koncepcija. Elementi autonomije lokalnih samoupravnih jedinica. Koristi od političke decentralizacije. Koncepcija lokalne samouprave u Hrvatskoj. Međunarodni akti o lokalnoj samoupravi. Europska povelja o lokalnoj samoupravi. Europska povelja o gradovima. Europska povelja o regionalnoj samoupravi.

2. Teritorijalna osnova lokalne samouprave

Načela teritorijalne podjele. Čimbenici koji uvjetuju teritorijalnu podjelu. Dileme teritorijalne podjele. Opće i specijalne lokalne jedinice. Monotipska i politipska struktura (vrste lokalnih jedinica). Velike i male lokalne jedinice (problem veličine). Tradicionalne i moderne općine. Stupnjevanje i povezivanje lokalnih jedinica. Kriteriji za utvrđivanje područja lokalnih jedinica. Mijenjanje teritorijalne podjele i utjecaj lokalnog stanovništva. Komparativni primjeri teritorijalne organizacije. Teritorijalna podjela u Hrvatskoj.

3. Lokalni poslovi

Vertikalno razgraničenje javnih poslova. Različite europske tradicije vertikalnog razgraničenja. Značenje načela supsidijarnosti za vertikalno razgraničenje. Pravne tehnike određivanja lokalnog samoupravnog djelokruga: opća klauzula i enumeracija. Obvezatni i fakultativni djelokrug. Temeljne skupine lokalnih poslova. Komunalne službe. Inovacije u obavljanju lokalnih poslova. Tržišni mehanizmi i lokalne javne službe. Regionalni poslovi. Autonomija u obavljanju samoupravnih poslova. Razlika samoupravnog i prenesenog djelokruga. Uobičajeni preneseni djelokrug. Pravne tehnike prenošenja poslova državne uprave na lokalne jedinice. Preneseni djelokrug nasuprot teritorijalnim podružnicama tijela središnje državne uprave. Lokalni poslovi u Hrvatskoj.

4. Upravljanje u lokalnoj samoupravi

Lokalna tijela i procesi upravljanja lokalnom jedinicom. Oblici neposrednog odlučivanja građana (skupštine svih građana, zborovi građana, referendum, građanska inicijativa). Institucije sudjelovanja građana u lokalnim poslovima (decentralizirana tijela, kooptiranje građana, udruge građana). Lokalno predstavničko tijelo: stranački sustavi, lokalni izborni sustav, biračko pravo, mandat, odgovornost, sastav, nadležnosti, način rada. Izvršni sloj. Funkcije izvršnog sloja. Tipovi izvršnog sloja: jednostavni i razvijeni monokratski tip, odborski tip, komiteti tip (i njihove varijante). Suvremeni trendovi u izboru lokalnog vodstva: neposredni izbor načelnika, gradski menadžeri. Lokalne upravne organizacije: regulativne, koordinativne, servisne. Lokalna tijela u Hrvatskoj: predstavnička tijela, pojedinačna i kolegijalna izvršna tijela, upravne organizacije. Oblici neposredne demokracije i sudjelovanja građana u hrvatskoj lokalnoj samoupravi.

5. Odnosi središnje države i lokalne samouprave

Načela odnosa države i lokalne samouprave. Sredstva utjecaja središnjih tijela na lokalnu samoupravu: pravna regulacija lokalne samouprave, razdioba poslova, obavještanje, pružanje pomoći, nadzor, intervencije, financijski instrumenti. Nadzor državnih tijela nad lokalnom samoupravom. Nadzor u samoupravnom i u prenesenom djelokrugu. Nadzor općih i pojedinačnih akata. Nadzor u financijskim pitanjima. Nadzor središnje izvršne vlasti, sudova i posebnih tijela (ombudsman). Zaštita lokalne samouprave. Konstitucionalizacija lokalne samouprave – pravo građana na lokalnu samoupravu. Zastupanje lokalnih interesa u tijelima središnje države. Sudska zaštita, ustavno-sudska zaštita, ombudsman za lokalnu samoupravu, nadzorni mehanizmi Vijeća Europe. Centralno-lokalni odnosi u Hrvatskoj.

6. Decentralizacija i društveni procesi

Lokalna samouprava i globalizacija. Uloga lokalnih institucija u svijetu koji se integrira i globalizira. Utjecaj urbanizacije na decentralizaciju. Urbanizacija i razvoj gradova (protourbanizacija, lokalizacija, industrijska urbanizacija, kontinuirana urbanizacija i metropolitanizacija). Gradovi i njihovi specifični problemi u sustavu lokalne samouprave. Veliki i glavni gradovi. Regionalizam, regionalna samouprava, regionalizacija i više-stupanjsko upravljanje (*multi-level governance*). Europska unija i regionalizacija. Regionalne jedinice u svjetlu regionalne politike EU. Euro-integracija i harmonizacija lokalne samouprave. Djelovanje Vijeća Europe, Europske unije i drugih međunarodnih subjekata. Etnicitet i lokalna samouprava: manjinska samouprava.

7. Proces decentralizacije

Komparativni uvid u procese decentralizacije. Decentralizacija i suvremene reforme javne uprave. Decentralizacija u kontinentalnim zapadnoeuropskim zemljama. Decentralizacija u anglosaksonskim zemljama. Decentralizacija u tranzicijskim zemljama. Decentralizacija kao svjetski proces. Politika i provedba decentralizacije. Strategija decentralizacije. Ciljevi decentralizacije. Program i detaljni plan decentralizacije. Pravni temelji decentralizacije. Tijela i subjekti za provedbu decentralizacije. Faze decentralizacijskog procesa. Pretpostavke uspješne decentralizacije. Rizici decentralizacije.

8. Proces decentralizacije u Hrvatskoj

Razvoj lokalne samouprave na hrvatskim područjima. Početna pravna regulacija prava na lokalnu samoupravu početkom 1990-ih. Promjene pravne regulacije početkom 2000-ih. Konceptijske promjene: od sustava «lokalne samouprave i uprave» prema sustavu «lokalne i područne (regionalne) samouprave». Razvoj teritorijalne strukture. Mijenjanje kruga lokalnih poslova i ovlasti. Promjene lokalnih tijela upravljanja i njihovih odnosa. Razvoj centralno-lokalnih odnosa. Ocjena stanja i perspektive decentralizacije u Hrvatskoj.

B. Opća i posebna znanja koja se stječu predmetom

Opća znanja odnose se na pojmovna i konceptijska pitanja, međunarodne pravne akte u području teritorijalne samouprave, temeljna pitanja teritorijalne organizacije lokalne samouprave, vertikalno razgraničenje javnih poslova, razliku samoupravnog i prenesenog djelokruga, lokalna predstavnička i izvršna tijela, nadzor središnje države nad lokalnom samoupravom, zaštitu lokalne samouprave te na proces decentralizacije u Hrvatskoj.

Posebna znanja tiču se čimbenika koji uvjetuju teritorijalnu organizaciju države, uobičajenih lokalnih i regionalnih poslova te uobičajenog prenesenog djelokruga, europskih tradicija vertikalnog razgraničenja javnih poslova, oblika neposrednog odlučivanja i participacije građana u lokalnim poslovima, lokalnih upravnih organizacija i načina obavljanja lokalnih poslova, uvjetovanosti decentralizacije društvenim procesima kao što su globalizacija, urbanizacija, regionalizacija i euro-integracija, komparativnog uvida u procese decentralizacije te različitih tehnoloških pitanja decentralizacijskih upravnih reformi.

Studenti stječu znanja i vještine nužne za sudjelovanje u oblikovanju i provedbi politike decentralizacije na svim mjestima koja su zahvaćena decentralizacijom, od središnje državne uprave do lokalne samouprave, od političkih institucija do nevladinih organizacija. Stječu se znanja i vještine potrebne u svakodnevnom funkcioniranju jedinica lokalne i regionalne samouprave.

C. Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se održava u obliku predavanja, seminara i grupnih diskusija te putem individualnog rada sa studentima na konzultacijama. Moguće je održavanje nastave kroz mentorski rad. Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

D. Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Pusić, Eugen et al. (1998) *Hrestomatija upravne znanosti*, svezak II. Zagreb: Pravni fakultet u Zagreb. Str. 215-225, 227-233, 235-241, 244-245, 254-255, 267-272, 278-279, 285-287, 291-292, 299-302, 309-312.

Ivan Koprić (2001) Okviri, naglasci i perspektive aktualne decentralizacije u Hrvatskoj. *Hrvatska javna uprava* 3(3-4): str. 411-454.

Ivan Koprić (2005) Djelokrug lokalne i regionalne samouprave, *Hrvatska javna uprava* br. 1/2005, str. 35-79.

Ivan Koprić (2002) Razvoj lokalne samouprave u Hrvatskoj, *Javna uprava* (Ljubljana), vol. 38(2): 207-232,

Grupa autora (2005) *Hrestomatija upravne znanosti*, svezak III. (u pripremi), odabrana poglavlja.

Ustav i drugi propisi:

Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine 41/01 (pročišćeni tekst) (čl. 4, 92, 132-137).

Europska povelja o lokalnoj samoupravi, NN-Međunarodni ugovori 14/97.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine 33/01, 60/01, 106/03.

Zakon o Gradu Zagrebu, Narodne novine 62/01.

Napomena: Navedeni propisi mogu se naći u: *Javna uprava - zbirka propisa* (prir. Anamarija Musa), Društveno veleučilište, Zagreb, 2003.

E. Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Koprić, Ivan (ed.) (2003) *Legislative Frameworks for Decentralisation in Croatia*. Zagreb: Faculty of Law and KAS.

Šmidovnik, Janez (1995) *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Gargan, John J. (ed.) (1997) *Handbook of Local Government Administration*. New York etc.: Marcel Dekker Inc.

- Caulfield, Janice, Helge O. Larsen (eds.) (2002) *Local Government at the Millenium*. Opladen: Leske & Budrich.
- Baldersheim, Harald, Michal Illner, Hellmut Wollmann (eds.) (2003) *Local Democracy in Post-Communist Europe*. Opladen: Leske & Budrich.
- Norton, Alan (1994) *International Handbook of Local and Regional Government; A Comparative Analysis of Advanced Democracies*. Aldershot: Edward Elgar.
- Gidlund, Jan-Erik, Magnus Jerneck (eds.) (2000) *Local and Regional Governance in Europe: Evidence from Nordic Regions*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Horvath, Tamas M. (ed.) (2000) *Decentralization: Experiments and Reforms*. Budapest: LGI.
- Kandeva, Emilia (ed.) (2001) *Stabilization of Local Governments*. Budapest: LGI.
- Peteri, Gabor (ed.) (2002) *Mastering Decentralization and Public Administration Reforms in Central and Eastern Europe*. Budapest: LGI.
- Marcou, Gerard (ed.) (2002) *Regionalization for Development and Accession to the European Union*. Budapest: LGI.
- Swianiewicz, Pawel (ed.) (2002) *Consolidation or Fragmentation? The Size of Local Governments in Central and Eastern Europe*. Budapest: LGI.
- Pratchett, Lawrence, David Wilson (eds.) (1996) *Local Democracy and Local Government*. Houndmills and London: MacMillan Press.
- Pratchett, Lawrence (ed.) (2000) *Renewing Local Democracy?* London, Portland: Frank Cass
- Zimmerman, Joseph F. (1995) *State-Local Relations*. Westport and London: Praeger.
- Gal, Kinga (ed.) (2002) *Minority Governance in Europe*. Budapest: LGI.
- Peteri, Gabor, Tamas M. Horvath (eds.) (2003) *Navigation to the Market. Regulation and Competition in Local Utilities in Central and Eastern Europe*. Budapest: LGI.
- Pavić, Željko (2001) *Od antičkog do globalnog grada*. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu.
- Ivanišević, Stjepan (1987) *Izvršni sloj u lokalnoj upravi*. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu.
- Ramljak, Milan (1982) *Centralna i lokalna uprava u razvoju*. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu.
- Petak, Zdravko, Mirjana Kasapović, Dražen Lalić (2004) *Lokalna politika u Hrvatskoj*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
- Pusić, Eugen (2002) *Upravljanje u suvremenoj državi*. Zagreb: Društveno veleučilište. Str. 66-97.
- Koprić, Ivan (2005) *Razvoj lokalne samouprave u Hrvatskoj 1990-2005*. Zagreb: Društveno veleučilište (u tisku).

F. Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

G. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

Kvaliteta i uspješnost izvedbe predmeta može se pratiti i na druge načine, na primjer, angažiranjem inozemnih kolega koji bi temeljem obuhvatnog pregleda usporedili nastavni program i nastavu s nastavom na inozemnim sveučilištima, anketiranjem rukovoditelja personalnih odjela i službi u tijelima državne uprave i jedinica lokalne i regionalne samouprave o pripremljenosti pravnika koje zapošljavaju, itd.

POREDBENO UPRAVNO PROCESNO PRAVO

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović

Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

1. Nastanak i razvoj upravnog procesnog prava i osobitosti prema sudskim procesnim pravima.
2. Različiti putevi formiranja upravnog procesnog prava : legifikacija (Austrija, Njemačka, SAD) i sudskom praksom (Francuska, Engleska);
3. Objekt upravnog procesnog prava: upravni akti ili svi pojedinačni akti uprave ili i upravni ugovori ili i općenorativni akti uprave?
4. Kodifikacija upravnog proecsnoog prava - suvremeno stanje i perspektive;
5. Temeljna načela upravnog procesnog prava: klasična (materijalne istine, saslušanja stranke itd) i stvaranje novih načela (razmjernosti, zaštite legitimnih očekivanja stranaka, brižljivosti (care);
6. Problem aktivne i uzgredne stranke u postupku, posebice procesne legitimacije (pravni interes, faktični interes ili popularni zahtjev;
7. Složeni (potpuni ispitni) i jednostavni (skraćeni) postupci, forma i sadržaj odluka, mogućnost i dopustivost elektroničkog rješavanja o pravima i obvezama stranaka;
8. Procesne grješke i pravni lijekovi (redovni i izvanredni);
9. Dopustivost odn. nedopustivost opoziva odluke zbog zaštite zakonitosti i/ili javnog interesa;
10. Izvišenje odluka donesenih u upravnom postupku

D/ Suradnik u nastavi -----

E/ Literatura:

Obvezna:

Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002.

Krbek I., Pravo javne uprave, knj. III, Zagreb, 1962.

Medvedović, D., Pravno uređeni postupci - pretpostavka moderne uprave, u Hrestomatija upravnog prava (prip. Medvedović), Zagreb, 2003.

Hartley, T., Temelji prava Europske zajednice: uvod u ustavno i upravno pravo EZ, 2.izd.,Rijeka 2004.

Schwarze, J., European administrative law, London1992 (i.e. 1995).

Dopunska:

- Ivančević, V. Institucije upravnog prava, Zagreb, 1983.
- Hrestomatija upravnog prava (pripr. D. Medvedović), Zagreb, 2003.,
- Jerovšek, T., Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) z uvidnimi pojasnili, Ljubljana, 2000.,
- Jerovšek, T., Trpin, G. Zakon o splošnem upravnem postopku s komentarjem, Ljubljana 2004.
- Krijan, P. Komentar Zakona o općem upravnem postupku Federacije Bosne i Hercegovine,
- Nehl, H.P. Administrative proceduere in EC law, Oxford, 1999.,
- Bull H., Allgemeines Verwaltungsrecht, Heidelberg 1993.
- Knapp B., Grundlagen des Vewaltungsrechts, I-II, Basel-Franfurt/Main 1992.
- Kopp, F. O., Verwaltungsverfahrensgezet, mit Erläuterungen, Munchen 1980. i kasnija izdanja
- Hengstschlager, J. Leeb, D., Kommentar zum Allgemeinen Verwaltungsverfahrensgezet, T. 1-3., Wien, 2004.-2005.
- Maurer, Allgemeines Verwaltungsrecht, Munchen, 1992. i kasnija izdanja
- Moor P., Droit administratif, Berne, 1994,
- Mayer F. Allgemeines Verwaltungsrecht, Munchen, 1977. i kasnija izdanja
- Hernu, R., Principe d'égalité et principe de non-discrimination dans la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes, Paris, 2003.,
- Walter-Meyer, Grundriss des osterreichischen Verwaltungsverfahrensrechts, Wien 1995
- Wieser R., Handbuch des Bussgeldvefahrens, Stuttgart, 1995.
- Wolf-Bachof, Verwaltungsrecht, Band I-III, Munchen 1987-1995.
- Skrobotz, J., Das elektroniische Verwaltungsverfahren, Berlin, 2005
- Detterbeck, Steffen, Allgemeines Verwaltungsrecht und Verwaltungspozessrecht, 2. Aufl., München.2004
- Schenke, W.-R., Verwaltungsprozessrecht, 9. Aufl., München, 2004.
- Bignani, F., Cassese, S., Il procedemento amministrativo nel diritto europeo, 2004.
- Mastragostino, F., Diritto procesuale amministrativo, Bologna, 2004.

F/ Način provjere znanja: usmeno.

II SEMESTAR: IZBORNI KOLEGIJI

USTAVNO SUDOVANJE

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol

Nastavnik: Prof.dr.sc. Branko Smerdel

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se sustavi nadzora ustavnosti zakona i zakonitosti podzakonskih propisa, te ustavnosudske zaštite ljudskih prava, sa težištem na djelovanju europskih ustavnih sudova i Ustavnog suda Republike Hrvatske. Predmet obuhvaća slijedeće osnovne cjeline: ustavno sudovanje u razvojnoj i komparativnoj perspektivi; nadzor ustavnosti zakona i zakonitosti podzakonskih propisa; ustavna tužba; ostale nadležnosti ustavnih sudova; međunarodna zaštita ljudskih prava.

D/ Suradnici u nastavi: Prof.dr.sc. Biljana Kostadinov

Doc.dr.sc. Mario Jelušić

E/ Literatura:

1. Obvezna:

J. CRNIĆ: Komentar Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, Zagreb 2002.

A. BAČIĆ: Komentar Ustava Republike Hrvatske, Split 200.

SOKOL-SMERDEL: Ustavno pravo, Zagreb 1998.

SOKOL: Ustavni sud u zaštiti i promicanju prava čovjeka, Zbornik PFZ 5/2001, 1163-1176

2. Dopunska:

J.CRNIĆ – N. FILIPOVIĆ (ur.): Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava: interpretativna uloga Ustavnog suda, Zagreb 2000.

M.PAVČNIK – A.MAVČIČ (ur.): Ustavno sodstvo, Ljubljana 2000.

F.GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.

A.M.MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.

SMERDEL: Ustavnost, vlast i odgovornost, u tisku 2005.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit.

TEORIJA JAVNOG PRAVA

A) Voditelj kolegija: prof.dr.sc.Ivan Padjen

B) Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C) Sadržaj predmeta:

- I. Temeljni problemi: suverenost i pravo; pravni sustav; javno pravo; pravo i etika/moral u novijim porecima;
- II. Vladavina prava u socijalnoj demokraciji. Dimenzije:
  - politička: pravno uređenje nastanka, opstanka i prestanka političke zajednice (države, , međunarodne zajednice. (univerzalne i partikularne).
  - pravnosustavska: pravno uređenje nastanka i prestanka pravnih mjerila.
  - ustavna: ograničavanje političke vlasti pravom te priznavanje i provođenje temeljnih prava pojedinaca.;
  - civilna, nar. ustanovljavanje i djelovanje socijalnih korporacija, tj. javnih a ne-državnih te socijalnih a ne-privatnih institucija koje formiraju političku - uključujući pravnu - javnost:

E) Literatura :

- Kelsen, H., *General Theory of Law and State* (1961), 363-388; prij.(1951).
- Schmitt, C., *Politische Theologie* (1934); prij. (2001), 85-123.
- Aristotel, *Nikomahova etika*, V.
- Fuller, L.L., *The Morality of Law*, rev.ed.(1968), 33-94.prij.(oko 1999)
- Padjen, I, *(Ne)ćudorednost (međunarodnog) prava* (1988), 9-23, 116-124.
- Visković, Nikola, *Pojam prava*, 2.izd. (1981), 137-143, 223-235, 244-254.
- Byers M. & G. Nolte (eds.), *United States Hegemony and the Foundation of International Law* (2003) uvod.
- Neumann, F. *The Democratic and the Authoritarian State* (1957), prij.(1974), 25-68.
- Hayek, F.A., *Political Ideal of the Rule of Law*, prij. (1994), 17-29.
- Damaška, M, *The Faces of Justice and State Authority* (1986), 1-15., prij.?
- Meyer, Th., *Soziale Demokratie* (2005), uvod, prij.?
- Perić, B, *Struktura prava*, 6.izd. (1978),182-188.

Izvedbeni program predmeta sadrži preporučenu literaturu. Student može pojedine naslove zamijeniti naslovima iz programa predmeta "Prava izražavanja u Republici Hrvatskoj".

F) Način provjere znanja:

Provjera i evaluacija tijekom sudjelovanja u nastavi, izrade i predstavljanja pisanog rada na izabranu temu, po potrebi usmeni ispit.

SUVREMENE UPRAVNE DOKTRINE

Nositelj predmeta: prof. dr. sc. Ivan Koprić

Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

A. Okvirni sadržaj predmeta – program predmeta

Uvod

Vrijednosti i javna uprava: ekonomske, političke, pravne i socijalne vrijednosti. Vrijednosti i upravne doktrine. Utjecaj doktrine na upravnu praksu: sistematiziranje iskustva i orijentiranje iskustva. Rani razvoj upravne doktrine. Tradicionalni nauk o javnoj upravi. Kameralizam i nauka o policiji.

Nova javna uprava (The New Public Administration; the Minnowbrook Perspective)

Naglasak na socijalnim i demokratskim političkim vrijednostima: društvena pravednost, etičnost, odzivnost, participacija, zaštita manjina, itd. Dinamika i promjene. Zabacivanje struktura i naglasak na upravnim programima. Decentralizirane organizacijske varijante. Odnos uprave i građana, responsivnost i naglašavanje etičke dimenzije javne uprave. Glavni proponenti: Frederickson, Waldo, Marini, Holzer, Rohr, Chandler, i drugi.

Novi javni menadžment (The New Public Management)

Kriza socijalne države i neoliberalizam. Nametanje vrijednosti i tehnika privatnog sektora javnome sektoru. Naglasak na ekonomskim vrijednostima: ekonomičnost, efikasnost, poduzetnost, konkurentnost, tržišnost, efektivnost, kvaliteta javnih usluga. Mjere i učinci: strukturalne, funkcionalne, personalne i druge. Uloga međunarodnih organizacija i širenje menadžerskog pristupa. Novi javni menadžment u anglo-saksonskim zemljama i kontinentalnoj Europi. Ograničenja menadžerskog pristupa u javnoj upravi.

Dobra vladavina i dobra uprava (The Good Governance)

Nova kombinacija vrijednosti: ekonomske i demokratske političke vrijednosti. Europska unija: otvorenost, participacija, odgovornost, djelotvornost, koherentnost. OECD: naglašena uloga građana i civilnog društva (informiranje, konzultiranje i participacija), transparentnost, legitimnost, odgovornost, efikasnost i bolje pružanje javnih usluga (informatičko-komunikacijske tehnologije), bolje upravljanje resursima, naglasak na ulozi javne uprave u oblikovanju javnih politika. Velika Britanija (*Modernising Government*): jačanje kapaciteta oblikovanja javnih politika, odzivna javna služba, kvaliteta, informatizacija, naglašavanje vrijednosti javne službe. Pouke za Hrvatsku.

B. Kompetencije koje se stječu savladavanjem predmeta

Studenti stječu uvid u mijenjanje vladajućih shvaćanja o ulozi javne uprave, načinu organiziranja i rada te o ulozi javne uprave u društvu. To im omogućuje opredjeljivanje i izbor u konkretnim upravnim pitanjima i problemima, kao i orijentaciju i mogućnost ocjene suvremenih reformskih napora u svijetu i u Hrvatskoj. Stječu se vještine oblikovanja strateških reformskih dokumenata i njihove razrade na razini policy mjera.

C. Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara, diskusijskih grupa, prezentacija, individualnih konzultacija i mentorskog rada. Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

D. Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Frederickson, H. George (1980) *New Public Administration*. Alabama: The University of Alabama Press, str. 1-92.

Koprić, Ivan, Gordana Marčetić (2000) Kriza socijalne države, reforme javne uprave i hrvatsko upravno osoblje. *Hrvatska javna uprava* god. 2, br. 1, str. 44-59.

Perko Šeparović, Inge (2003) Paradoksi novog javnog menadžmenta, u: *Globalizacija i demokracija*, Fakultet političkih znanosti.

* OECD (2004) *Građani kao partneri*. Zagreb: Oksimoron, str. 11-88.

E. Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Modernising Government (npr. na: www.archive.official-documents.co.uk).

* UN/DESA (2003) *Citizens, Businesses and Governments*. UN: New York.

Bozeman, Barry: *Public Management*, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, 1993.

Pusić, Eugen (1995) *Upravna znanost*. Zagreb: Naprijed, str. 7-102.

Rhodes, R.A.W. (1997) *Understanding Governance*. Buckingham: Open University Press.

Kooiman, Jan (1993) *Modern Governance*. London etc.: SAGE.

Lozina, Duško, Mirko Klarić (2003) *Nova javna uprava*. Split: DES.

Koprić, Ivan (prir.) (2003) *Modernizacija hrvatske uprave*. Zagreb: Društveno veleučilište u Zagrebu.

* (1998) *International Journal of Public Administration* 21(6-8): Special Issue on Public Policy and Administration: The Minnowbrook Perspective. Part II.

Walsh, Kieron (1995) *Public Services and Market Mechanisms*. Houndmills, London: MacMillan Press. Str. 83-192.

Metcalfe, Les, Sue Richards: *Improving Public Management*, European Institute of Public Administration and SAGE, London etc., 1993.

Lynn, Laurence E.: *Public Management as Art, Science, and Profession*, Chatham House Publishers, Chatham, New Jersey, 1996.

F. Način polaganja ispita

Ispit je usmeni.

G. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

UPRAVLJANJE PROCESOM DECENTRALIZACIJE

Nositelj predmeta: prof. dr. sc. Ivan Koprić

Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

A. Okvirni sadržaj – program predmeta

Lokalna samouprava i decentralizacija. Tipovi decentralizacije. Konceptije o ulozi lokalnih jedinica (upravna decentralizacija, politička decentralizacija, supsidijarnost, marksistička koncepcija). Decentralizacijski procesi. Područja i komponente decentralizacije. Očekivanja od decentralizacije. Posljedice decentralizacije.

Decentralizacija i društveni procesi (globalizacija, europeizacija, urbanizacija). Uloga lokalnih institucija u svijetu koji se integrira i globalizira. Decentralizacija u okviru europskih integracijskih tijekova. Regionalni razvoj i višestupanjska uprava. Harmonizacija lokalne samouprave. Djelovanje Vijeća Europe (Povelja o lokalnoj samoupravi, Povelja o regionalnoj samoupravi, Povelja o gradovima, itd.). Drugi integracijski okviri. Djelovanje drugih međunarodnih subjekata u smjeru decentralizacije.

Komparativni uvid u procese decentralizacije. Decentralizacija i suvremene reforme javne uprave – od koncepcije novog javnog menadžmenta (*new public management*) do koncepcije dobre vladavine (*good governance*). Decentralizacija u kontinentalnim zapadnoeuropskim zemljama. Decentralizacija u anglosaksonskim zemljama. Decentralizacija u tranzicijskim zemljama.

Temelji procesa decentralizacije. Vizija i strategija institucionalnog razvoja države. Kulturološko-tradicijski temelji decentralizacije. Vrijednosti koje se žele unaprijediti. Ciljevi decentralizacije. Program decentralizacije (*policy model*). Pravni temelji decentralizacije. Rubni uvjeti i pretpostavke uspješne decentralizacije.

Tijela i subjekti važni za provođenje decentralizacije. Politička tijela i njihova podrška. Upravna tijela, osposobljenost, spremnost i otpori. Tijela i funkcionari ovlašteni za upravljanje procesom decentralizacije – moguća institucionalna rješenja. Lokalne jedinice i njihova udruženja. Ekspertne zajednice. Nevladine organizacije. Građani.

Faze decentralizacijskog procesa. Priprema. Detaljni plan decentralizacijskih mjera prema vremenskim, sadržajnim i institucionalnim kriterijima. Procjene izvedivosti, simulacije, pilot projekti i drugi oblici pokusa. Mijenjanje pravne regulative. Informiranje, obrazovanje i legitimiranje. Moguće varijante provedbe. Decentralizacija ovlasti, poslova i financija. Korekcije u centralno – lokalnim

odnosima. Promjene teritorijalne strukture lokalnih i/ili regionalnih jedinica. Jačanje kapaciteta lokalnih institucija. Jačanje političke uloge lokalnih jedinica i autonomnih lokalnih političkih procesa. Evaluacija decentralizacije. Praćenje i dodatne korekcije.

Proces decentralizacije u Hrvatskoj. Utemeljenje i prvotna regulacija prava na lokalnu samoupravu. Promjene pravne regulative kao temelj decentralizacije 2000-2002. Konceptijske promjene od sustava "lokalne samouprave i uprave" 1990-2001. do sustava "lokalne i područne (regionalne) samouprave". Razvoj teritorijalne strukture. Mijenjanje kruga lokalnih poslova i ovlasti. Promjene sustava upravljanja lokalnim jedinicama. Razvoj centralno-lokalnih odnosa. Promjene sustava financiranja lokalne samouprave. Perspektive decentralizacije, posebno s obzirom na pridruživanje Europskoj uniji.

Upravljanje procesom decentralizacije u Hrvatskoj. Politika decentralizacije. Strategija decentralizacije. Program i plan decentralizacije. Institucionalna podrška procesu decentralizacije. Stavovi političkih aktera, državne uprave, lokalnih samoupravnih jedinica, ostalih relevantnih subjekata i građana prema decentralizaciji, njihovo mijenjanje i stjecanje podrške. Rizici decentralizacije. Mitovi o decentralizaciji.

B. Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Uspješnim savladavanjem ovog predmeta studenti stječu pojmovni aparat potreban za aktivno sudjelovanje u procesu decentralizacije. Stječe se i uvid u relevantno europsko okruženje koje se odnosi na najznačajnije društvene i upravne procese, pravne i upravne standarde te iskustva drugih zemalja. Stječe se uvid u temelje sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj i njegov razvoj nakon 1990. Kroz aktivan rad studenti stječu vještinu situiranja konkretnih praktičnih problema u širi okvir koji je relevantan za lokalnu samoupravu.

Posebna znanja i vještine odnose se na usvajanje vještina potrebnih da se analizira i oblikuje politika decentralizacije te da se oblikuje kvalitetan program decentralizacije.

Studenti koji uspješno savladaju program predmeta spremni su kvalitetno sudjelovati u svim poslovima u vezi procesa decentralizacije. Program je namijenjen podjednako nositeljima političkih uloga na središnjoj i lokalnoj razini, upravnim službenicima, osobama u nevladinim organizacijama, masovnim medijima, ekspertima i svim drugim zainteresiranim osobama.

C. Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se odvija u obliku predavanja, seminara, individualnih konzultacija, mentorskog rada, upoznavanja s praksom u hrvatskim lokalnim i regionalnim samoupravnim jedinicama, studijskih putovanja i posjeta relevantnim institucijama središnje državne uprave.

Studenti posebno sudjeluju kroz seminar za koji je predviđena polovica nastavnih sati, a u okviru kojeg je predviđeno:

- individualno pisanje seminarskih radnji pod vodstvom nastavnika,
- individualno pisanje eseja i *case-studija* o iskustvima iz pozicije i iskustva studenta,
- rasprava o pisanim priložima studenata,
- rad u grupama na rješavanju pojedinih problemnih situacija do kojih dolazi tijekom formuliranja ili provedbe pojedinih faza decentralizacije.

Tijekom nastave ocjenjuje se pripremljenost i sudjelovanje u raspravama, pisane seminarske radnje, eseji i *case-studije*. Provodi se i samoevaluacija unutar grupe. Konačna se ocjena utvrđuje na usmenom ispitu.

D. Obvezna literatura

Koprić, Ivan (2005) *Upravljanje procesom decentralizacije* (u pripremi),

Koprić, Ivan (2001) Okviri, naglasci i perspektive aktualne decentralizacije u Hrvatskoj. *Hrvatska javna uprava* 3(3-4): str. 411-454,

Koprić, Ivan (2005): Djelokrug lokalne i regionalne samouprave, *Hrvatska javna uprava* br. 1/2005, str. 35-79.

Baldersheim, Harald, Michal Illner, Hellmut Wollmann (eds.) (2003): *Local Democracy in Post-Communist Europe*. Opladen: Leske+Budrich. Tekstovi:

1. Ivan Koprić: Local Government Development in Croatia. Problems and Value Mix (str. 181-210). (Slično na hrvatskom jeziku: *Razvoj lokalne samouprave u Hrvatskoj, Javna uprava (Ljubljana)*, vol. 38, br. 2/2002, str. 207-232.),
2. Michal Illner and Hellmut Wollmann: Decentralization: Lessons for Reformers (str. 313-335).
3. Gábor Péteri (ed.) (2002) *Mastering Decentralization and Public Administration Reforms in Central and Eastern Europe*. Budapest: OSI/LGI. Tekstovi:
4. Gábor Péteri, Violetta Zentai: Lessons on Successful Reform Management (str. 13-30),
5. Kenneth Davey: Decentralization in CEE Countries: Obstacles and Opportunities (str. 33-41),
6. A. J. G. Verheijen: Removing Obstacles to Effective Decentralization: Reflecting on the Role of the Central State Authorities (str. 43-53).

E. Dopunska literatura

- Péteri, Gábor (ed.) (2002) *Mastering Decentralization and Public Administration Reforms in Central and Eastern Europe*. Budapest: Open Society Institute – Local Government and Public Service Reform Initiative.
- Pusić, Eugen (2003) Lokalna samouprava u Njemačkoj. U: Eugen Pusić: *Upravljanje u suvremenoj državi*. Zagreb: Društveno veleučilište u Zagrebu.
- Pusić, Eugen (2003) Globalno i lokalno: lokalne jedinice u procesu globalizacije. U: Eugen Pusić *Upravljanje u suvremenoj državi*. Zagreb: Društveno veleučilište u Zagrebu.
- Koprić, Ivan (2005) *Razvoj lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj 1990-2005*. (izbor članaka). Zagreb: Društveno veleučilište u Zagrebu (u tisku).
- Pusić, Eugen et al. (1998) *Hrestomatija upravne znanosti*, sv. II, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb (str. 215-225, 227-233, 235-241, 244-245, 254-255, 267-272, 278-279, 285-287, 291-292, 299-302, 309-312).
- Koprić, Ivan (ed.) (2003) *Legislative Frameworks for Decentralisation in Croatia*. Zagreb: Faculty of Law University of Zagreb and Croatian Law Centre.
- Caulfield, Janice, Helge O. Larsen (eds.) (2002) *Local Government at the Millenium*. Opladen: Leske+Budrich.
- Baldersheim, Harald, Michal Illner, Hellmut Wollmann (eds.) (2003) *Local Democracy in Post-Communist Europe*. Opladen: Leske+Budrich.
- Kandeva, Emilia (ed.) (2001) *Stabilization of Local Governments*. Budapest: OSI/LGI. (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Croatia, Makedonija, Moldova, Rumunjska).
- Horváth, Tamás M. (ed.) (2000) *Decentralization: Experiments and Reforms*. Budapest: OSI/LGI. (Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Slovenija).
- Šmidovnik, Janez (1995) *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Norton, Alan (1994) *International Handbook of Local and Regional Government; A Comparative Analysis of Advanced Democracies*. Aldershot: Edward Elgar.
- Gidlund, Jan-Erik, Magnus Jerneck (eds.) (2000) *Local and Regional Governance in Europe: Evidence from Nordic Regions*. Cheltenham: Edward Elgar.

F. Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

G. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

PRIMJENA EUROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA U RADU DRŽAVNE I JAVNE UPRAVE

A. Nositelj predmeta: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

Okvirni sadržaj predmeta:

1. Povijest i razvitak Vijeća Europe
2. Donošenje Europske konvencije i protokola uz Konvenciju
3. Dvostruki europski mehanizam zaštite konvencijskih prava do 1998. (institucionalni i sadržajni aspekt: Europska komisija za ljudska prava i Europski sud za ljudska prava)
4. Protokol 11 uz Europsku konvenciju
5. Europski sud za ljudska prava od 1998.
6. Odbor ministara Vijeća Europe
7. Europska konvencija u odnosu na Republiku Hrvatsku
8. Nadležnost zastupnika Vlade Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava
9. Odnos Ustava Republike Hrvatske i Europske konvencije
10. *Case-law* Europskog suda za ljudska prava relevantan za djelovanje uprave, s posebnim osvrtom na:
  - a) načelo zakonitosti u djelovanju uprave
  - b) diskrecijsku ocjenu i zabranu arbitrarnog djelovanja uprave
  - c) načelo jednakosti i načelo zabrane diskriminacije kao obvezujućih maksima u djelovanju uprave
  - d) načelo razmjernosti u djelovanju uprave i provođenje testa proporcionalnosti u donošenju odluka
  - e) načelo pravne izvjesnosti i načelo zaštite legitimnih očekivanja stranaka
11. Posebna pitanja vezana uz upravne djelatnosti:
  - a) primjena Europske konvencije u području prava udruga, uključujući sindikate,
  - b) primjena Europske konvencije u području prava političkih stranaka,
  - c) primjena Europske konvencije u području službeničkog prava i sporova iz službeničkih odnosa,
  - d) primjena Europske konvencije u području prava stranaca, azilanata i izbjeglica.

RAZVIJANJE OPĆIH I SPECIFIČNIH KOMPETENCIJA (znanja i vještina):

Polaznici trebaju dobiti opći uvid u europski mehanizam zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda protiv protupravnog djelovanja uprave, te se osposobiti za pravilnu primjenu Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) u radu državne i javne uprave.

Ovaj predmet obuhvatit će obradu Europske konvencije, te institucionalni i

sadržajni aspekt djelovanja Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu, osobito u odnosu na Republiku Hrvatsku (s posebnim osvrtom na proučavanje *case-law* u odnosu na Hrvatsku), te s njim povezanu nadležnost Odbora ministara Vijeća Europe, zastupnika Vlade Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava, kao i mjerodavne aktivnosti Komisije za demokraciju putem prava (Venecijanske komisije) Vijeća Europe.

Nastavni predmet izvodit će se kao obavezan, a sastojat će se od predavanja, seminara i vježbi.

OBLICI PROVOĐENJA NASTAVE, NAČIN SUDJELOVANJA POLAZNIKA U PROVEDBI PREDMETA I NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Nastava će se u prvom redu odvijati u obliku predavanja i vježbi, uz obvezu obrade određene tematske jedinice u obliku pisanog rada.

Predavanja će biti povezana s obradom i analizom konkretnih slučajeva Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu.

U okviru vježbi polaznici će se upoznavati s najbitnijim pravnim stajalištima Europskog suda za ljudska prava, izraženima u njegovim konkretnim presudama. Provjera znanja i stečenih vještina za svakog pojedinog polaznika provodit će se tijekom cijelog nastave.

Obveza izrade pisanog rada bit će ograničena na analizu odgovarajućeg konkretnog slučaja pred Europskim sudom za ljudska prava u Strasbourgu, u pravilu iz Hrvatske.

Zbog osobitosti sadržaja nastavnog programa, odnosno posebnog načina usvajanja i provjere potrebnih znanja i vještina, nazočnost polaznika studija na svim oblicima nastave bit će obavezna. Od polaznika se očekuje aktivno sudjelovanje i kontinuirani rad, te prethodna priprema za svaku unaprijed najavljenju tematsku jedinicu koja će se obrađivati na sljedećem predavanju.

POPIS LITERATURE POTREBNE ZA STUDIJ I POLAGANJE ISPITA:

· Gomien, Donna: Kratak vodič kroz Europsku konvenciju o ljudskim pravima (hrvatski prijevod Josip Kregar, Dubravka Šimonović), Organizator, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, 1996.

· Pojedinaac pred Europskim sudom za ljudska prava, priredio Božidar Bakotić, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1999.

· Vajić, Nina: Europski sud za ljudska prava, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 49 (1999.), broj 3-4, str. 487.-524.

· Conseil de l'Europe (Strasbourg) Aktivnosti i postignuća [priređivač Služba za odnose s javnošću Vijeća Europe], prijevod Andrea Halambek, Diplomatska akademija Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, Zagreb, 2000.

POPIS LITERATURE KOJA SE PREPORUČUJE KAO DOPUNSKA:

- Andreevska, Elena: The European Convention on human rights and the rights related to good administration of justice: article 6, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 48 (1998.), broj 4, str. 437.-451.
- Crnić-Grotić, Vesna: Dopuštenost zahtjeva protiv Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 28 (2003.), Suppl. 3, str. 251.-275.
- Dokumenti Vijeća Europe: institucionalni okvir, ljudska i manjinska prava, lokalna samouprava, kazneno pravo, priredili: Miomir Matulović i Berislav Pavišić, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2001.

- Garašić, Jasnica: O upravnom sporu pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u svjetlu čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 19 (1998.), suppl., str. 967.-1004.
- Goranić, Ivana: Diskriminacija u odlukama Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu i Protokol 12. uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 53 (2003.), broj 6, str.1457.-1474.
- Francis G. Jacobs, Francis G./ White, Robin C.A.: The European convention on human rights, 2nd ed., Clarendon Press, Oxford, 1996.
- Lukina Karajković, Lidija: Izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 53 (2003.), broj 2, str.407.-419.
- Mataga Zvonimir: Efectiveness of domestic remedies under the European convention on human rights (Article 13), Budapest, 2002. (magistarska radnja nostrificirana na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu)
- Omejec, Jasna: Odnosi Ustavnog suda Republike Hrvatske i Europskog suda za ljudska prava pri odlučivanju o duljini sudskih postupaka u Republici Hrvatskoj, Informator, broj 5332 i broj 5333-5334, godina LIII, travanj 2005.
- P. van Dijk, G.J.H. van Hoof: Theory and practice of the European Convention on human rights, 2nd ed., Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer - Boston, 1990.
- Pravo na pošteno suđenje i razuman rok, urednici: Jadranko Crnić, Nikola Filipović, Organizator, Zagreb, 2003.
- Rittosa, Dalida: Elementi modela crime control i due process u odlukama tijela Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda s obzirom na članak 6.stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 10 (2003), broj 1, str.75.-107.
- Rodin, Siniša: Ustavnopravni aspekti primjene Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda / Siniša Rodin, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 48 (1998.), broj 1-2, str. 85.-116.
- Uzelać, Alan: Hrvatsko procesno pravo i jamstvo "pravičnog postupka" iz Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 19 (1998.), suppl., str.1005.-1030.

NAČIN POLAGANJA ISPITA:

Ispit će se sastojati od dva dijela: ispitnog testa u pisanom obliku i usmenog razgovora s ispitanikom.

U prvom dijelu ispita polaznici će imati zadaću izraditi odluku prema zadanim elementima konkretnog slučaja iz nadležnosti Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu, te odgovoriti na postavljena pitanja vezana uz načela koja su pri rješavanju konkretne sudske stvari primijenili.

Na usmenom dijelu ispita provjeravat će se stupanj usvojenog teorijskog znanja iz područja obuhvaćenog nastavnim programom.

Pri ocjeni uspjeha u obzir će se uzimati i cjelokupno zalaganje i aktivnost polaznika studija tijekom održavanja nastave, kao i ocjene koje je polaznik dobio iz pisanog rada i vježbi.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE I USPJEŠNOSTI IZVEDBE PREDMETA:

Temeljem studentskih evaluacija i ocjene uspješnosti studenata na ispitu, nastava će se kontinuirano usavršavati. Sadržaj kolegija i uspješnost njegove provedbe uspoređivat će se sa sličnim programima u zemljama Europske unije.

SUVREMENE TENDENCIJE DRŽAVLJANSKOG PRAVA

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović

Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

-Pojam državljanstva i sadržaj državljanškog statusa fizičke osobe. - Povijesni razvitak državljanstva i suvremeno stanje pravnog reguliranja državljanstva. Izvori državljanškog prava. - Uređenje nekih pitanja državljanstva normama međunarodnog prava.- sadašnje stanje. - Europska konvencija o državljanstvu (stvaranje, sadržaj) i postupak njezine implementacije u nacionalna zakonodavstva.- Pravo djeteta na državljanstvo. - Utjecaj zaključenja braka sa strancem. Utjecaj posvojenja na državljanstvo, - Dvojno državljanstvo i tendencija njegova smanjivanja. - Bilateralni ugovori o statusu dvojnih državljana. - Suvremeno pravno uređenje statusa osoba bez državljanstva. - Oblici prestanka državljanstva u suvremenim zakonodavstvima.- Sukcesija država i utjecaj na državljanški status pojedinaca, posebice u Europi. Formiranje državljanstva (građanstva) Europske unije.- Pravni položaj državljana država članica EU u drugim državama EU i izvan nje.

D/ Literatura:

Obvezna:

Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002.

Hrestomatija upravnog prava (pripr. Medvedović), knj. II., Zagreb, (izlazi iz tiska 2004).

Hartley, T., Temelji prava Europske zajednice: uvod u ustavno i upravno pravo EZ, 2.izd.,Rijeka, 2004.,

Nascimbene, B., (ed.), Nationality laws in the European Union, London 1998. (engl. i franc).

Dopunska:

Đerđa, D., Državljanstvo Europske unije, Zagreb, 2001.,

Shell, Debie et al., US Immigration and Citizenship, 2003.

Aleinikoff T.A. Immigration process and policy, St.Paul, Minnesota, više izdanja

Bar-Yaacov N. Dual nationality, London, 1961.

Basic documents on international migration law, ed. R.Plender, Hague,Boston,London 1997.

Council of Europe achievements in the field of law - Nationality, Strasbourg, 1997.

Donner R., The regulation of nationality in international law, Helsinki, 1983.

Frowein J.A.-Wolf J. (Hrsg), *Auslanderrech im internationalen vergleich*, Heidelberg, 1985.

Hailbronner - Renner, *Staatsangehörigkeitsrecht*, Munchen, 1992.

Jadoul-Mignon (dir.), *Le droit des étrangers*, Bruxelles, 1993.

Anderson, M – Apap, J: *Police and Justice Co-operation and the New European Borders*, The Hague-London-New York, 2002

Lilich R. B., *The human rights of aliens in contemporary international law*, Manchester,

Nguyen van Yen, C. *Droit de l' immigration*, Paris, 1986.

O'Leary S.- Tiilikainen, T. ed.: *Citizenship and nationality status in the new Europe*, London 1998

Verwighen M, *Nationalité et statut personnel*, Bruxelles-Paris, 1984.

Wade E.C.S. - Bradley A.W., *Constitutional and administrative law*, London-NY (više izdanja)

Cesarani, D – Fulbrook, M (eds): *Citizenship, Nationality and Migration in Europe*, London-New York, 1996

Dunne, M – Bonazzi, T (eds): *Citizenship and Rights in Multicultural Societies*, Staffordshire, 1995

E/ Način provjere znanja: usmeno.

FINANCIRANJE JAVNE UPRAVE

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Jure Šimović

B/ Broj sati: (ECTS bodovi) 15 sati (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta

Uvod

Javna uprava i ponuda javnih dobara

Vrste dobara i načini njihovog zadovoljavanja

Obilježja javnih dobara

Ponuda javnih dobara i državni proces

Instrumenti financiranja javnih dobara

Proračun i proračunsko financiranje

Financiranje jedinica lokalne samouprave

Fond i fondovsko financiranje

Financiranje javnih potreba putem javnih poduzeća

Instrumenti javnih prihoda

Porezi

Drugi instrumenti javnih prihoda

Djelovanje instrumenata javnog financiranja u suvremenim državama

Funkcija alokacije

Funkcija redistribucije

Funkcija stabilizacije.

D/ Suradnik u nastavi: prof. dr. sc. Hrvoje Arbutina

E/ Literatura

Jelčić, B. Lončarić-Horavat, O., Šimović, J., Arbutina, H., *Financijsko pravo i financijska znanost*, Zagreb, 2000., odabrana poglavlja.

Jelčić, B., Lončarić-Horvat, O., Šimović, J., Arbutina, H., Mijatović, N., *Hrvatski fiskalni sustav*, Zagreb, odabrana poglavlja.

Šimović, J., *Državni proračun*, HAZU, Zbornik radova, Zagreb, 1997.

Rosen, H.S., *Javne financije (prijevod)*, Institut za javne financije, Zagreb, 1999., odabrana poglavlja.

Šimović, J., *Jačanje financijskog kapaciteta i povećanje fiskalne autonomije lokalnih jedinica*, Hrvatska javna uprava, Zagreb, br. 5/2000

F/ Način provjere znanja: ispit se polaže usmeno

SUSTAVI SOCIJALNE SIGURNOSTI

A) Nositelj predmeta: prof. dr. sc. Vlado Puljiz,

B) Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C) Sadržaj predmeta:

Definicija i osnovni pojmovi vezani uz sustave socijalne sigurnosti.

Povijesni razvoj sustava socijalne sigurnosti u Hrvatskoj i Europi

Glavni sustavi socijalne sigurnosti:

- mirovinski sustav
- zdravstvena zaštita
- zaštita nezaposlenih
- socijalna pomoć i socijalna skrb
- obiteljska politika
- stambena politika

- Globalizacija, nadnacionalne integracije, društvene promjene i reforme sustava socijalne sigurnosti

RAZVIJANJE OPĆIH I SPECIFIČNIH KOMPETENCIJA (znanja i vještina):

U okviru ovog kolegija studenti trebaju steći osnovna znanja o sustavima socijalne sigurnosti kao bitnim sastojnicama socijalne države, o njihovim vrijednosnim temeljima, razvoju, načinima i instrumentima djelovanja, problemima pred kojima se danas nalaze kao i reformama kojima su izloženi. Hrvatski sustavi socijalne sigurnosti i njihove preobrazbe analizirat će se u komparativnom europskom kontekstu.

OBLICI PROVOĐENJA NASTAVE I NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Nastava će se izvoditi u vidu predavanja.

Organizirat će se rasprave o pojedinim sustavima socijalne sigurnosti.

Studenti će pisati seminarske radnje o pojedinim temama.

POPIS LITERATURE POTREBAN ZA STUDIJ I POLAGANJE ISPITA:

Puljiz V. i sur. (2005.) *Socijalna politika. Povijest. Sustavi. Pojmovnik*. Zagreb: Pravni fakultet.

Puljiz, V. i sur. (2005. - u pripremi) *Socijalna politika Hrvatske*, Zagreb, Pravni fakultet

Zrinščak, S.(ur.) (1998.) *Globalizacija i socijalna država*. Zagreb: RSP i SSSH.

Bonoli, G., George V. and Taylor-Gooby P. (2000.) *European Welfare Future*, Polity Press, Cambridge

Clasen, J. (ed.) (1997) *Social insurance in Europe*, The policy Press, Bristol

POPIS LITERATURE KOJA SE PREPORUČUJE KAO DOPUNSKA:

Revija za socijalnu politiku, časopis Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Hill, M. /1996) *Social Policy - A comparative analysis*, Prentice Hall, London

Ginsburg, N. (1992) *Division of welfare*, Sage, London

Esping-Andersen, G. (1999) *Social Foundations of Postindustrial Economies*, Oxford University Press

International Review of Social Security, časopis International Social Security Association, Ženeva; časopis izlazi na engleskom, francuskom, njemačkom i španjolskom jeziku

NAČIN POLAGANJA ISPITA:

Pismeno i usmeno.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE I USPJEŠNOSTI IZVEDBE PREDMETA:

Evaluacija nastave.

Analiza rezultata ispita.

Analiza seminarskih radnji.

III SEMESTAR: OBVEZNI KOLEGIJI

POREDBENO USTAVNO PRAVO I POLITIČKE INSTITUCIJE III. USTAVNOST I LJUDSKA PRAVA U STANJIMA KRIZE

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Branko Smerdel

Nastavnik: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se ustavne institucije zaštite prava čovjeka, njihov razvitak u zrelim demokracijama i utjecaj na procese demokratske tranzicije nedemokratskih političkih sustava. Težište je na komparativnom izučavanju razvoja i promjena suvremenih ustavnih i međunarodnih institucija, s posebnim obzirom na socijalne i politološke osnove uspješnosti tranzicijskih procesa (nova institucionalna analiza i proces ustavnog izbora. Posebna pozornost biti će posvećena suvremenim problemima očuvanja ljudskih prava u ratu protiv terorizma i borbi protiv korupcije, te očuvanju ustavnosti u izuzetnim stanjima.

D/ Suradnici u nastavi: Prof.dr.sc. Biljana Kostadinov

Dr. sc. Robert Podolnjak

E/ Literatura:

1. Obvezna:

SMERDEL: Ustavnost, vlast i odgovornost, hrestomatija, u tisku

SOKOL-SMERDEL: Ustavno pravo, Informator, Zagreb 1998.

R.HAGUE, M.HARROP,S.BRESLIN: Komparativna politika i vladavina, FPZ 2001.

J.E.FINN: Constitutions in Crisis. Political Violence and the Rule of Law, Oxford 1991.

2. Dopunska:

A.M.MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.

F.GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.

V. OSTROM: Politička teorija složene republike, Zagreb 1989.

R. HIGGS: Crisis and Leviathan, Oxford 1987.

D.P. FRANKLIN: Extraordinary Measures, Pittsburgh 1992.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit.

UPRAVLJANJE LJUDSKIM POTENCIJALIMA

A/ Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Ivan Koprić i prof. dr. sc. Željko Pavić

Suradnica: Dr. sc. Gordana Marčetić

B/Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj – program predmeta

1. Uvod (razvoj uprave, klasični resori, nastanak javnih službi, općenito o upravnom osoblju);
2. Tradicionalni koncept javne uprave (birokratska organizacija po Maxu Weberu, profesionalizam, racionalnost, karijera);
3. Kriza socijalne države (rast uprave, nove vrijednosti – ekonomičnost, efikasnost, efektivnost, novi javni menadžment-NJM);
4. NJM i upravljanje ljudskim potencijalima (HRM);
5. Pojam i temeljne odrednice HRM u javnoj upravi (HRM u anglosaksonskim i europskim zemljama, određivanje pojma i zajedničkih značajki, centralizirano i decentralizirano upravljanje ljudskim potencijalima, HRM na razini središnje državne uprave i u lokalnim samoupravnim jedinicama);
6. Racionalna organizacija kao temelj HRM (Weber, začeci *human relation* pristupa u starijoj organizacijskoj teoriji. Neformalni elementi organizacijske strukture – pojedinac, grupa);
7. Organizacijska kultura u javnoj upravi (tipologija i primjer dvije hrvatske upravne organizacije);
8. Kategorije osoblja zaposlenog u upravi (razlikovanje između pojedinih vrsta službenika: stalni službenici, menadžeri i ugovorni službenici. Razlikovanje između službenika, namještenika i političkih dužnosnika);
9. Pojam i obilježja javnih službenika (teorijske definicije i suvremene koncepcije, karakteristična obilježja, pojam službenika u hrvatskom zakonodavstvu, državni službenici/javni službenici);
10. Mijenjanje uloge službenika (službenici kao nositelji vlasti ili beneficije u povijesti, službenici kao nositelji društveno korisnog posla u suvremeno doba, službenici kao članovi nomenklature u razdoblju socijalizma, javni službenici u tranzicijskim zemljama, menadžeri);
11. Mijenjanje uloge vodećeg osoblja (vlast-autoritet, od rukovođenja do javnog menadžmenta, vodeće osoblje u tranzicijskim zemljama. Uloge u suvremeno doba: proizvođač, integrator, poduzetnik i administrator. Rekrutacija i razvoj vodećeg osoblja);
12. Službeničko pravo i službenički sustav (razlikovanje radnog i službeničkog prava, doseg službeničkih zakonodavstava u pojedinim zemljama, službeničko zakonodavstvo u Hrvatskoj, službenički sustav općenito);

13. EU standardi u pogledu službeničkog zakonodavstva i službeničkog sustava u tranzicijskim zemljama (promjena službeničkog zakonodavstva, depolitizacija i profesionalizacija službeničkog sustava, razvoj karijere javnih službenika, fleksibilizacija, reforma platnog sustava, razvoj sustava osposobljavanja javnih službenika);
14. Prijem službenika u službu i prestanak službe (profesionalizacija, depolitizacija);
15. Klasifikacijski sustav (vrste klasifikacije upravnog osoblja, analiza poslova u upravi);
16. Plaće i sustav nagrađivanja (plaća, materijalne i nematerijalne nagrade te druge pogodnosti i davanja vezana uz službenički status, napredovanje u plaći);
17. Sustav napredovanja i razvoj karijere (automatski/otvoreni sustav napredovanja, ocjenjivanje javnih službenika, tehnike ocjenjivanja, motivacija, zaštita karijere);
18. Obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje (OOU) javnih službenika (OOU karijernih službenika i vodećeg osoblja, komparativni primjeri sustava OOU, OOU u Hrvatskoj);
19. Prava, obveze i odgovornosti javnih službenika (specifična prava i obveze službenika, zaštita službeničkih prava, povrede službene dužnosti, disciplinska odgovornost);
20. Etika javnih službenika (mijenjanje odnosa službenika i građana kroz povijest, NJM i etička načela javne uprave, građanske povelje, *public relations*, sukob interesa, korupcija).

D/ Opća i posebna znanja koja se stječu navedenim predmetom

Opća se znanja odnose na pojmovna i koncepcijska pitanja HRM, temeljna pitanja službeničkog sustava, europske upravne standarde glede službeničkog sustava i službeničkog prava, profesionalizaciju uprave, temeljne institute službeničkog prava, službeničku etiku te sustav upravnog obrazovanja.

Posebna znanja se odnose na kontekstualizaciju HRM u suvremene upravne procese, razvoj uloge upravnog osoblja i upravnih rukovoditelja, te na pravnu regulaciju službeničkog sustava i službeničkog statusa u Hrvatskoj.

Studenti stječu vještine tumačenja pravnih propisa službeničkog prava, kao i određene tehničke vještine upravljanja ljudskim potencijalima, od tehnika procjena koje se primjenjuju kod prijema u službu, preko uspostavljanja klasifikacijskog i platnog sustava te sustava napredovanja, do ocjenjivanja rada službenika i vođenja postupaka stručnog usavršavanja i osposobljavanja službenika.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara te individualno na konzultacijama. U nastavi kao gosti sudjeluju eksperti-praktičari koji upoznaju studente s iskustvima

HRM u hrvatskoj upravi. Moguće je održavanje nastave kroz mentorski rad. Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

F/. Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Pusić, Eugen (2002) *Nauka o upravi*, XII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Školska knjiga, str. 203-260, 294-312.

Marčetić, Gordana (2005) *Javni službenici i tranzicija*, Društveno veleučilište u Zagrebu i Konrad Adenauer Stiftung, Zagreb 2005.

Koprić, Ivan (1999), *Struktura i komuniciranje u upravnim organizacijama*, Pravni fakultet u Zagrebu. (Za ispit je potrebno naučiti od str. 256. do 290., a pročitati od str. 370. do 383.)

Koprić Ivan, Gordana Marčetić (2000), *Kriza socijalne države, reforme javne uprave i hrvatsko upravno osoblje*, Hrvatska javna uprava, 2 (1): 25-82.

Koprić Ivan, Gordana Marčetić (2003), *Obrazovanje upravnog osoblja: iskustva i izazovi*, u: I. Koprić (ur.) *Modernizacija hrvatske javne uprave*, Pravni fakultet u Zagrebu i Konrad Adenauer Stiftung, str. 191-227.

Marčetić, Gordana (2006), *Upravljanje ljudskim potencijalima u javnoj upravi i novi Zakon o državnim službenicima*, Hrvatska javna uprava 6(2):83-119.

Propisi:

Zakon o državnim službenicima i namještenicima, NN 92/05;

Zakon o plaćama u javnim službama, NN 27/01;

Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike, NN 3/02, 45/02, 9/03;

Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi, NN 37/01, 38/01, 71/01, 89/01, 112/01, 7/02, 17/03.

G/. Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Condrey, Stephen E. (ed.) (1998) *Handbook of Human Resource Management in Government*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Borković, Ivo (1999) *Službeničko pravo*. Zagreb: Informator.

Pusić, Eugen, et al (1998) *Hrestomatija upravne znanosti*, svezak I., Zagreb: Pravni fakultet.

Page, Edward C., Vincent Wright (eds.) (1999) *Bureaucratic Elites in Western European States. A Comparative Analysis of Top Officials*. Oxford: Oxford University Press

Butcher, T., A. Massey (eds.) (2003) *Modernising Civil Services*. Cheltenham: Edward Elgar.

Farnham, David, Sylvia Horton, John Barlow, Annie Hondeghem (eds.) (1996) *New Public Managers in Europe: Public Servants in Transition*. Basingstoke i London: MacMillan Press.

Perko-Šeparović, Inge (1975) *Teorije organizacije*, Školska knjiga, Zagreb, str. 45-72.

- Koprić, Ivan, Gordana Marčetić, Helena Masarić, Dragan Medvedović (2001) Temeljni prijedlozi povodom nove regulacije statusa lokalnih službenika u Hrvatskoj, *Hrvatska javna uprava* 3(2): 283-329.
- Marčetić, Gordana (2001) Obrazovanje i usavršavanje lokalnih službenika, *Hrvatska javna uprava* 3(3-4): 607-643.
- Verheijen, Tony, Alexander Kotchegura (1999) *Civil Service Systems in Central and Eastern Europe*, Edward Elgar, Cheltenham, UK i Northampton, MA, USA.
- Bekke, Hans A.G.M., Frits M. van der Meer (eds.) (2000) *Civil Service Systems in Western Europe*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar.
- Halligan, John (ed.) (2003) *Civil Service Systems in Anglo-American Countries*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar.
- Terry, Larry D. (1995) *Leadership of Public Bureaucracies*. Thousand Oaks etc.: SAGE.
- Frederickson, H. George (1993) *Ethics and Public Administration*. Armonk etc.: M. E. Sharpe.
- Kavran, Dragoljub (2003) *Javna uprava: reforma, trening, efikasnost*. Beograd.
- Krbek, Ivo (1948) *Lica u državnoj službi*. Zagreb: JAZU.

H/ Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta vrši se putem anketnih formulara namijenjenih studentima kojima se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija. Anketa je anonimnog karaktera iako anketirani studenti mogu iznijeti svoja mišljenja i pod punim imenom. U anketi studenti mogu slobodno ocjenjivati izvedbu nastave prema različitim kriterijima koji su predloženi u upitniku, a mogu davati i vlastite komentare na izvedbu nastave. Obrada ankete obavlja se prema standardnim statističkim metodama. Rezultati ankete su strogo povjerljive prirode te se mogu koristiti samo na prethodno utvrđeni način.

Kvaliteta i uspješnost izvedbe predmeta može se pratiti i na druge načine, na primjer, angažiranjem inozemnih kolega koji bi temeljem obuhvatnog pregleda usporedili nastavni program i obavljanje nastave s nastavom na inozemnim sveučilištima, i sl.

SUDSKI NADZOR UPRAVE U POREDBENOM I HRVATSKOM PRAVU

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović

Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

1. Opća teorija sudskog nadzora djelovanja uprave. - Sistemi sudskog nadzora u svijetu. i njihova suvremen transformacije.
2. Osnovna obilježja sudskog nadzora djelovanja uprave u Francuskoj, Austriji, Njemačkoj, Sloveniji, državama common law-a. Nadzor zakonitosti akata tijela EU i međunarodnih organizacija.
3. Organizacijski modeli sudskog nadzora uprave: redovni sudovi, upravni sudovi opće nadležnosti, specijalizirani upravni sudovi i njihova primjena..
4. Objekt upravnosudskog nadzora (upravni akti, drugi pojedinačni akti uprave, normativni akti, materijalne radnje);
5. Način odlučivanja i širina sudskih ovlasti: - spor o zakonitosti ili spor pune jurisdikcije;
6. Razvitak sudske kontrole uprave na području Hrvatske.
7. Teorijski i praktični problemi upravnosudskog postupka (upravnog spora) u suvremenom domaćem pravu.

D/ Suradnik u nastavi: -----

E/ Literatura:

Obvezna:

Krbek I., Pravo javne uprave, knj. III, Zagreb, 1962.

Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002.

Borković, I. Upravno sudovanje i upravni spor u Hrvatskoj u vremenu od 1990. do danas, u knj.

Zbornik odluka 1977.-2002. Upravni sud Republike Hrvatske [Zagreb(2004);.

Medvedović, D. Upravno sudstvo u Hrvatskoj - prilog za povijesni pregled, u knj. Hrestomatija

upravnog prava, Zagreb, 2003.

Preporuka /Recommendation Rec (2004)20! Vijeća ministara Europskog vijeća o sudskom nadzoru

akata uprave (15. prosinca 2004).

Dopunska:

- Krbek, Sudska kontrola naredbe, Zagreb, 1939
- Popović, O upravnom sporu, Beograd, 1955
- Stojanović M. Sudska kontrola akata uprave, Bgd 1963.,
- Aviani, D, D. Parlamentarni ombudsman, Slit, 1999.,
- Omejec, J., "Razumni rok" u interpretaciji Ustavnog suda Republike Hrvatske, Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava, Zagreb, 2000.,
- Komentari Zakona o upravnim sporovima:
Ivančević-Lalić, Androjna, Dragojlović-Mihailović, Krijan, Majstorović, Perović, Bačić-Tomić
- Tratar, B., Upravni spor, Ljubljana 2002.
- Schwarze J. European administrative law, London 1992. (i.e.1995.)
- Chapus, R. Droit du contentieux administratif, Paris, 2004.
- Brisson, J.-F., Les recours administratifs en droit public français : contribution a l'etude du contentieux administratif non juridictionnel, Paris : L.G.D.J, 1996
- Guy-Ecebert, C., Procédure administrative et médiation, Bruyant, Bruxelles, 2002.
- Leroy, M., Contentieux administratif, Bruxelles, 2004.
- Debbasch-Ricci, Contentieux administratif, Paris, 1994.
- Langavant E.-Rouault M-C., Le Contentieux administratif, Paris, 1978.
- Pouille A., Le pouvoir judiciaire et les tribunaux, Paris, 1985.
- Ericksen H.E. Verwaltungsrecht und Verwaltungsrechtbarkeit, Band I-III, Munchen 1987-1995.
- Machacek, R. (Hrsg.) Verfahren vor dem Verfassungsgerichtshof und vor dem Verwaltungsgerichtshof, 5. Aufl., Wien 2004.,
- Gerichtsschutz gegen die Exekutive, Tom I. -III., Koln Berlin, Bonn, Munchen, NY, 1970
- Sodan, H, /Ziekow, J. (Hrsg.), Verwaltungsgerichtsdnung, Kommentar, 2. Aufl. Nomos, 2005.,
- Brown - Bell, French administrative law, Oxford, 1998.
- Wraith R.E.-Hutchesson, Administrative tribunals, London, 1973
- Review of tribunals- Leggett's report, London 2001.
- Smith, S, de, Wolf, H.; Jowell, j., Judicial review of administrative action, London, 1995.,

F/ Način provjere znanja: usmeno.

III SEMESTAR: IZBORNI PREDMETI

SLOŽENE DRŽAVE I DRŽAVNE ZAJEDNICE

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Branko Smerdel

Nastavnik: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se ustavna primjena federativnog načela u ustrojavanju državnih zajednica. Predmet obuhvaća slijedeće osnovne cjeline: klasični oblici složenih država: federalizam i konfederalizam; razlozi i pouke propasti komunističkih federacija; izgradnja europske ustavnosti kao poseban oblik primjene federativnog načela; Ustavni ugovor Europske Unije.

D/ Suradnik u nastavi: Doc.dr.sc. Robert Podolnjak

E/ Literatura:

1. Obvezna:

SMERDEL: Ustavnost, vlast i odgovornost, hrestomatija, u tisku

P.NORMAN: The Accidental Constitution, The Sory of the European Convention, London 2004.

SOKOL-SMERDEL: Organizacija vlasti, Zagreb 1988.

2. Dopunska:

F.GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.

A.M.MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.

J.H.H. WEILER: The Constitution of Europe, Cambridge 1999.

G.DE BURCA and J. SCOTT: Constitutional Change in the EU.

OSTROM: Politička teorija složene republike, Zagreb 1989.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit.

JAVNE SLUŽBE

A/ Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Dragan Medvedović, prof. dr. sc. Ivan Koprić i prof. dr. sc. Željko Pavić

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj – program predmeta

Pojam javne službe

Nastanak i razvoj javnih službi. Država javnih službi. Vrste javnih službi. Funkcionalizacija upravljanja i funkcionalna samouprava. Funkcionalno i organizacijsko određenje javne službe. Gospodarske (komercijalne) i negospodarske (nekomercijalne) javne službe. Materijalni kriteriji za određenje javne službe: netržišnost i prirodni monopoli, nužnost, kolektivna priroda dobra, prisilnost.

Politika i pravo EU i javne službe. Javne službe kao djelatnosti s posebnim dužnostima – dužnosti javne službe. Univerzalne usluge. Neprestano izvođenje. Regulirane cijene i kvaliteta usluga. Dostupnost. Sigurnost korisnika. Javne službe i državne pomoći.

Temelji pravnog režima javnih službi

Javna dobra. Cijena javnih dobara. Ugovorna obaveza izvođača javne službe. Stvari nužno potrebne za izvršavanje javnih službi (infrastruktura). Javne ovlasti. Prava korisnika javnih dobara i usluga. Financiranje javnih službi.

Liberalizacija javnih službi

Liberalizacija, komercijalizacija, privatizacija. Javne službe i konkurencija. Pravni instrumenti liberalizacije. Neovisno reguliranje.

Izvršavanje javnih službi

Javnopravni oblici: javne ustanove, javna poduzeća, drugi oblici.

Privatnopravni oblici: koncesija, drugi oblici javno-privatnog partnerstva.

Pojam i osnove pravnog uređenja javne službe u Hrvatskoj

Razvoj pravnog uređenja javnih službi u Hrvatskoj. Pozitivnopravno uređenje javnih službi: ustavne odredbe, zakonsko uređenje. Financiranje javnih službi: nacionalna, regionalna i lokalna razina. Funkcioniranje javnih službi – javne ovlasti.

Javna ustanova kao temeljni organizacijski oblik obavljanja javne službe u Hrvatskoj

Pojam javne ustanove. Osnivanje i struktura javne ustanove. Načela za djelovanje javnih ustanova. Djelokrug javne ustanove – obavljanje javne službe. Javne ovlasti

javne ustanove. Nadzor nad djelovanjem javnih ustanova. Pravna zaštita građana (korisnika) u odnosu na javne ustanove.

Ostali organizacijski oblici obavljanja javne službe

Trgovačka društva osnovana od strane javnopravnih osoba: problemi identifikacije javne službe i javnih ovlasti. Dvojnost (nesigurnost) pravnog odnosa s građanima. Javne agencije. Koncesionari: koncesijski postupak, pravna zaštita natjecatelja i korisnika javne službe. Vlastita režija – primjer komunalnog gospodarstva.

Djelatnosti javne službe

Kriteriji određenja neke djelatnosti kao javne službe (monopoli, dužnost ili pravo građana da se koriste određenom djelatnošću, trajnost obavljanja djelatnosti, itd. Pozitivnopravna situacija u Hrvatskoj: djelatnosti koje se kao javne službe obavljaju u potpunosti odnosno djelomično. Identifikacija najčešće korištenih zakonskih kriterija pri određenju djelatnosti kao javne službe u Hrvatskoj.

D/ Opća i posebna znanja koja se stječu

Opća znanja odnose se na pojmovna pitanja i vrste javnih službi, ulogu javnih službi u razvoju institucionalnog mehanizma države, politiku i regulaciju javnih službi u Europskoj uniji, oblike u kojima se izvode javne službe, pozitivnopravnu regulaciju javnih službi u Hrvatskoj, te pravni režim javnih ustanova.

Posebna znanja odnose se na odraz europske regulacije na nacionalno reguliranje javnih službi, razlikovanje komercijalnih i nekomercijalnih aspekata javnih službi i posljedica tog razdvajanja na pravni režim pod kojim se oni odvijaju, liberalizaciju javnih službi, kao i detaljnija znanja organizacije, obavljanja, financiranja i zaštite prava korisnika javnih službi u Hrvatskoj.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara i putem individualnog rada sa studentima na konzultacijama, diskusijskim grupama i sl.

Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

F/ Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Ivanišević, Stjepan (1968) Prilog diskusiji o pojmu javne službe. *Zbornik radova Visoke upravne škole za 1968. godinu*, str. 70-88.

Green Paper on Services of General Economic Interest. Commission of the European Communities, COM (2003) 270 final.

Green Paper on Public-Private Partnerships and the Community Law on Public Contracts and Concessions. Commission of the European Communities, COM (2003) 270 final.

Pirnat, Rajko (2004) Liberalizacija gospodarskih javnih služb. *Zbornik X. dneva javnega prava*. Portorož. Str. 115-131.

Pličanič, Senko (1995) Javne službe. *Javna uprava* (Ljubljana) 31(4): 493-512.

Pirnat, Rajko (1999) Neodvisne upravne institucije. *Javna uprava* (Ljubljana) 35(3): 449-466.

Zakon o ustanovama, Narodne novine 76/93, 29/97, 47/99.

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Walsh, Kieron (1995) *Public Services and Market Mechanisms*. Houndmills, London: MacMillan Press.

Péteri, Gábor, Tamás M. Horváth (eds.) (2003) *Navigation to the Market: Regulation and the Competition in Local Utilities in Central and Eastern Europe*. Budapest: OSI/LGI.

Davey, Kenneth (1998): *Delivering Municipal Services*. U: Davey, Kenneth, Gábor Péteri: *Local Government Finances: Options for Reform*. Nagykovácsi: Pontes.

Dorado, Silvia, Rick Molz (1998) Privatization: the core theories and missing middle. *International Review of Administrative Sciences* 64(4): 583-609.

H/ Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

KOMPARATIVNA JAVNA UPRAVA

A/ Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Željko Pavić, prof. dr. sc. Ivan Koprić, prof. dr. sc. dr. Stjepan Ivanišević

Suradnica: Dr. sc. Gordana Marčetić

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta - nastavni program

1. Komparativna metoda u proučavanju javne uprave

Značenje i mogućnosti usporedne analize javne uprave. Varijante komparativne metode. Komparacija kao deskripcija i kao način provjere teorijskog okvira. Komparacija upravnih sustava i komparacija po pojedinim pitanjima. Komparacija funkcija, institucija i procesa. Odabir i klasifikacija zemalja za usporedbu. Europske upravne tradicije. Razvijene i tranzicijske europske zemlje. Ne-europske zemlje. Problemi u primjeni komparativne metode u proučavanju javne uprave. Brze upravne promjene i komparativna analiza. Euro-integracijski okviri, harmonizacija sustava javne uprave i primjena komparativne analize. Očekivanja od primjene komparativne metode. Mogućnost primjene rezultata komparativne analize javne uprave.

2. Javna uprava i politički sustav

Demokratski/nedemokratski tip političkog sustava i javna uprava. Varijante demokratskih političkih sustava (parlamentarni, predsjednički, skupštinski) i položaj javne uprave u njima. Formalni i stvarni odnos vlasti i uprave u pojedinim zemljama. Ovlasti predstavničkog tijela prema upravi. Ovlasti šefa države prema upravi. Vlada: sastav, položaj u sustavu, odgovornosti i ovlasti, modaliteti ostvarenja vodeće uloge i koordinacije državne uprave, centar vlade. Politička koordinacija uprave. Politički nadzor uprave.

3. Državna uprava

Diferencijacija državne uprave: vrste i broj upravnih tijela. Načela organizacije upravnih tijela i raspodjele poslova među njima. Horizontalno razgraničenje upravnih poslova (djelokrug) i načini suradnje među upravnim tijelima. Modaliteti vertikalne diferencijacije i teritorijalne organizacije unutar pojedinih upravnih tijela. Načini i instrumenti koordinacije državne uprave (povjerenstva, suradnja i suglasnosti, *policy* mreže, propisi, financijski instrumenti, personalne ovlasti, organizacijski instrumenti, odgovornost, itd.). Nadzor uprave od strane predstavničkih, izvršnih i sudskih tijela. Nadzor zakonitosti upravnih propisa. Odnos uprave i građana (prava građana prema upravi, participacija građana u radu uprave, sudska zaštita prava građana, itd.).

4. Upravno osoblje

Kategorije upravnog osoblja s numeričkim pokazateljima. Službeničko zakonodavstvo. Primjena europskih standarda u pogledu osoblja. Tip klasifikacijskog sustava. Način ocjenjivanja i napredovanja službenika. Organizacija upravnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja u službi. Depolitizacija i profesionalizacija. Upravna kultura. Kvaliteta platnog sustava u upravi i njegova usporedba s ostalim platnim sustavima u pojedinoj zemlji. Čvrstoća etičkih standarda u državnoj službi. Tijela i sustav upravljanja ljudskim potencijalima.

5. Suvremene upravne reforme

Područja i intenzitet reformi. Načela, mjere i tijek reformi. Tijela zadužena za reforme i upravljanje reformama. Rezultati upravnih reformi. Primjena novih metoda upravnog djelovanja: oblikovanje javnih politika, strateško planiranje, projektno budžetiranje, e-uprava, orijentacija na građane (primjena *one-stop-shop* načela, i dr.), više-stupanjsko upravljanje (*multi-level governance*), procjena učinaka novih regulacija, upravljanje usporedbom rezultata, upravljanje kvalitetom javnih usluga, javno tržište, komercijalizacija, itd. Inovacije u obavljanju javnih službi: *outsourcing*, javno-privatno partnerstvo, koncesije, povjeravanje javnih poslova temeljem ugovora, privatizacija, nova regulacija putem nezavisnih regulacijskih tijela, itd. Inovacije u upravljanju ljudskim potencijalima u državnoj upravi. Nova organizacijska rješenja.

D/ Opća i posebna znanja koja se stječu navedenim predmetom

Opća znanja odnose se na značenje, mogućnost i temeljna pitanja komparativne metode u proučavanju javne uprave, klasifikacije zemalja prema upravnoj tradiciji, pravnim režimima u kojima djeluje javna uprava, i drugim kriterijima, europskim upravnim tradicijama, temeljne informacije o odnosu javne uprave i političkog sustava, strukturi i djelovanju državne uprave, upravnom osoblju i suvremenim upravnim reformama u nekoliko važnijih europskih zemalja.

Posebna znanja koja se stječu u ovom nastavnom predmetu tiču se mogućnosti primjene komparativnih znanja, harmonizaciji sustava javne uprave u Europi, određenih specifičnosti odnosa javne uprave i političkog sustava, kao i posebnih pitanja državne uprave i upravnog osoblja te dubljeg uvida u specifična pitanja suvremenih upravnih reformi u europskim i nekim ne-europskim zemljama.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara i putem individualnog rada sa studentima na konzultacijama, diskusijskim grupama i sl. Provjera znanja vrši se

ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

F/ Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

- Chandler, J. A. (ed.) (2000) *Comparative Public Administration*. London, New York: Routledge.
- Koprić, Ivan (prir.) (2003) *Modernizacija hrvatske uprave*. Zagreb: Društveno veleučilište u Zagrebu. Str. 1-178, 198-213.
- Pusić, Eugen (1999) *Država i državna uprava*. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu. Str. 408-451.
- Pusić, Eugen (1997) *Hrvatska središnja državna uprava i usporedni upravni sustavi*. Zagreb: Školska knjiga. Str. 213-222, 236-245, 265-273.
- Marčetić, Gordana (2005) *Javni službenici i tranzicija*. Zagreb: Društveno veleučilište i KAS (u tisku). Poglavlja III.2. Službenički sustav i III.3. Obrazovanje i usavršavanje službenika.

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

- Ali Farazmand (ed.) (1999) *Administrative Reform in Global Perspectives*. Specijalni broj časopisa *International Journal of Public Administration* vol. 22, no. 6.
- Pierre, Jon (ed.) (1997) *Bureaucracy in the Modern State: An Introduction to Comparative Public Administration*. Cheltenham and Lyme: Edward Elgar.
- Kickert, Walter J.M. (ed.) (1997) *Public Management and Administrative Reform in Western Europe*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar.
- Lane, Jan-Erik (ed.) (1997) *Public Sector Reform*. London etc.: Sage.
- Olsen, Johan P., B. Guy Peters (eds.) (1996) *Lessons from Experience: Experiential Learning in Administrative Reforms in Eight Democracies*. Oslo etc.: Scandinavian University Press.
- Heady, Ferrel (1991) *Public Administration: A Comparative Perspective*. New York etc.: Marcel Dekker, Inc.
- König, Klaus, Heinrich Siedentopf (Hrsg.) (1996/97) *Öffentliche Verwaltung in Deutschland*. Baden-Baden: Nomos.
- König, Klaus, Volker Meßmann (1995) *Organisations- und Personalprobleme der Verwaltungstransformation in Deutschland*. Baden-Baden: Nomos.
- Dreyfus, Françoise, Françoise d'Arcy (1993) *Les institutions politique et administratives de la France*. Paris: Economica.
- Dupuis, Georges, Marie-Jose Guedon (1988) *Institutions administratives, Droit administratif*. Paris: Armand Colin.
- Kettl, Donald F., John J. DiIulio, Jr. (eds.) (1995) *Inside the Reinvention Machine*. Washington: The Brookings Institution.
- Pyper, Robert, Lynton Robins (eds.) (1995) *Governing the UK in the 1990s*. Houndmills and London: MacMillan Press.

- Punnett, R.M. (1994) *British Government & Politics*. Aldershot etc.: Dartmouth.
- Boston, Jonathan, John Martin, June Pallot, Pat Walsh (1997) *Public Management: The New Zealand Model*. Oxford etc.: Oxford University Press.
- Bekke, Hans A.G.M., Frits M. van der Meer (eds.) (2000) *Civil Service Systems in Western Europe*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar.
- Halligan, John (ed.) (2003) *Civil Service Systems in Anglo-American Countries*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar.
- Verheijen, Tony (ed.) (1999) *Civil Service Systems in Central and Eastern Europe*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar.
- Butcher, T., Massey, A. (eds.) (2003) *Modernising Civil Services*. Cheltenham: Edward Elgar.

H/ Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

POVIJEST HRVATSKE UPRAVE

A/ Nositelj predmeta: Prof. dr. Dalibor Čepulo

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta.

Svrha izučavanja razvoja uprave kroz povijest; suvremena upravna organizacija i tradicijske odrednice; kontinuitet i diskontinuitet. Glavni upravni modeli u Europi: Engleska, Francuska, Njemačka. Razvoj uprave u hrvatskom okruženju: Austrija, Ugarska, Venecija, Srbija.

Upravna organizacija na području Hrvatske u srednjem vijeku. Središnja vlast. Pojava i razvoj županija, položaj i uređenje gradova.

Dalmatinski gradovi do i nakon pada pod mletačku vlast; Dubrovačka republika.

Razvoj uprave u Hrvatskoj i Slavoniji u pred-modernizacijskom razdoblju; središnja tijela, županije i gradovi. Upravne reforme Marije Terezije i Josipa I: apsolutizam, centralizam i modernizacija; kraljevinsko vijeće; okružja i gradovi; počeci upravne naobrazbe (Škola za političko-kameralne studije u Varaždinu i Pravni fakultet u Zagrebu); uređenje Vojne krajine.

Razvoj moderne hrvatske uprave do 1918. Bachov apsolutizam i modernizacija hrvatske uprave; krunovine u Monarhiji, okružja, gradovi, općine. Austro-ugarska nagodba. Hrvatsko-ugarska nagodba i modernizacija uprave u autonomnom okviru: Hrvatski sabor, Zemaljska vlada, županije, gradovi; općine; počeci javnih službi. Rijeka. Dalmacija i Istra: upravne reforme u razdoblju francuske vlasti (1805-13); organizacija uprave u razdoblju austrijske vlasti (1813-1918).

Organizacija uprave u razdoblju prve jugoslavenske države (1918-41). Vidovdanski ustav; Šestosiječanjka diktatura; Ustav 1931; Banovina Hrvatska.

Hrvatska uprava 1941-45. Uprava u NDH: ustaški pokret i organizacija uprave; središnja vlast, upravno-teritorijalna organizacija. Uprava u antifašističkom pokretu: KPJ i upravni organi; AVNOJ, ZAVNOH, NOO.

Hrvatska uprava u jugoslavenskoj državi 1945-90. režim partije i države i organizacija uprave; samoupravljanje i organizacija uprave; položaj Hrvatske u federaciji; organizacija uprave u Hrvatskoj.

D/ Opća i posebna znanja i opis sposobnosti koje predmet posebno razvija.

Studentima predmet daje a) produbljenije razumijevanje razvoja uprave, b) temeljnije razumijevanje uvjetovanosti suvremenih oblika upravne organizacije u Hrvatskoj s obzirom na prethodni razvoj te im c) olakšava orijentaciju u budućem djelovanju u upravnoj okolini s obzirom na stvarne, a ne tek normativne okvire djelovanja uprave. Predmet bi posebno trebao upozoriti na značajne izvanjske utjecaje u oblikovanju hrvatske uprave te izraženije unutarne odrednice koje su sve zajedno imale trajnijeg odraza na razvoj oblika upravne organizacije u Hrvatskoj kao i na oblikovanje svojevrstne "upravne svijesti" upravnih djelatnika, ali i građana koji dolaze u doticaj sa upravom. Od posebnog je značaja skrenuti pažnju na zastupljenost autoritarnih

oblika organizacije vlasti i trajniji utjecaj političkih činilaca kroz upravne organe. Predmet bi trebao doprinijeti razvoju zaključivanja i djelovanja budućih upravnih djelatnika s obzirom na okruženje u kojem se njihovo djelovanje odvija.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja.

Nastava se izvodi u vidu interaktivnih predavanja za manje skupine studenata uz studentska izlaganja i rasprave.

F/ Studijska i ispitna literatura.

Beuc, Ivan. *Povijest institucija državne vlasti Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*. Zagreb, 1985 (odabrana poglavlja).

Beuc, *Povijest države i prava naroda SFRJ*. Zagreb 1989 (odabrana poglavlja).

Čepulo, Dalibor. Položaj i ustroj hrvatskih gradova prema Zakonu o uređenju gradskih općina iz 1881. godine. *Hrvatska javna uprava*, 2, 2000, 1, 83-120.

Čepulo, Dalibor. Dioba sudstva i uprave u Hrvatskoj 1874. godine - institucionalni, interesni i poredbeni vidovi. *Hrvatska javna uprava* 1, 1999, 2, 227-260.

Čepulo, Dalibor. Izgradnja hrvatske moderne uprave i javnih službi 1874 – 1876. *Hrvatska javna uprava*, 3, 2001, 1, 89-127.

Medvedović, Dragan. *Hrestomatija upravnog prava*. Zagreb, 2003 (odabrana poglavlja).

Pusić, Eugen. *Hrvatska središnja državna uprava i usporedni upravni sustavi*. Zagreb, 1997 (odabrana poglavlja).

Pusić, Eugen. *Upravni sistemi, knj. I-II*. Zagreb 1985 (odabrana poglavlja).

G/ Dopunska literatura.

Goldstein i dr. *Hrvatske županije kroz stoljeća*. Zagreb, 1996.

Gross, Mirjana. *Počeci moderne Hrvatske*. Zagreb, 1985.

Pavić, Željko. *Od antičkog do globalnog grada*. Zagreb, 2002.

Pusić, Eugen, Ivanišević, Stjepan, Pavić, Željko, Ramljak, Milan. *Upravni sustavi*. Zagreb, 1997.

Smrekar, Milan. *Priručnik za političko-upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, I-V*. Zagreb, 1899-1905.

Žigrović-Pretočki, Ivan. *Upravno pravo kraljevina Hrvatske i Slavonije s obzirom na Ustav*. Bjelovar, 1911.

H/ Način polaganja ispita.

Usmeni ispit. U ocjenu ispita ulaze i studentska izlaganja i aktivnosti u raspravama.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta.

Anonimne ankete studenata.

JAVNOPRAVNI POLOŽAJ STRANACA U HRVATSKOM I POREDBENOM PRAVU

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović
Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

1. *Uvod – povijesni razvoj, temeljni pojmovi, pravni izvori.* Povijesni razvoj; od prava stranaca i prava azila do imigracijskog prava. Raščlamba javnopravnog statusa stranaca; načela diobe pravnog područja i temeljni pojmovi. Pravo stranaca – osnovne karakteristike i dvojbe (javno)pravnog položaja stranaca. Imigracijsko pravo – posljedni stadij razvoja prava stranaca. Pravo azila – posebnosti izbjegličkog statusa. Pregled domaćih i međunarodnih pravnih izvora

2. *Pravo stranaca.* Osnovne odrednice javnopravnog tretiranja stranih državljana. Od klasičnih teorija (nacionalni tretman, ugovorni tretman) do modernih teorija (međunarodni minimalni standard, temeljna ljudska prava). Uži pojam prava stranaca; ulaz, kretanje, boravak i izlaz stranaca. Širi pojam prava stranaca; temeljna prava stranaca. Specifičnosti europskog prava stranaca; nacionalni (usporedni) primjeri i utjecaj prava EU-a. Pravo EU-a;

3. *Imigracijsko pravo.* Prava čovjeka kao temelj imigracijskog prava. Razvoj međunarodnopravnog sustava zaštite prava stranaca; primjer Paktova UN-a (Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima), odnosno europskih konvencija (Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europska socijalna povelja). Ekonomske migracije; posebnosti pravnog položaja radnika-migranata. Specifičnosti prava EU-a;

4. *Pravo azila i izbjegličko pravo.* Razvoj od azila do izbjegličkog prava. Azil – osnove instituta. Nastanak izbjegličkog prava – uloga međunarodnog prava. UN-ova Konvencija o pravnom položaju izbjeglica – početak modernog međunarodnog izbjegličkog prava. Osnovne karakteristike međunarodnopravnog uređenja izbjegličkog prava. Pravo EU-a; kraj međunarodnog izbjegličkog prava? Fragmentiranje izbjegličkog prava. Novi instituti – primjeri privremene i subsidijarne zaštite stranaca u EU.

5. *Pravo stranaca u hrvatskom pravnom sustavu.* Zakon o strancima i Zakon o azilu – novi legislativni instrumenti. Normativno objedinjavanje prava stranaca; primjer Zakona o strancima. Novi instituti hrvatskog prava stranaca – primjeri novih instituta (odgovornost prijevoznika i humanitarni boravak stranih državljana). Koncentracija nadležnosti MUP-a u pravu stranaca. Normativna

regulacija azila u hrvatskom pravu; primjer Zakona o azilu. (Ne)usklađenost Zakona o azilu s relevantnim međunarodnopravnim izvorima i europskim pravom. Postupak ostvarivanja azila. Institut privremene zaštite u hrvatskom pravu.

E/ Literatura:

Obavezna:

Ivanda, S. Policijsko upravno pravo, Zagreb, 2004.,

Ivanda, S. Suvreene ilegalne migracije u Republici Hrvatskoj, Policija i sigurnost, 11 (2002), 1-3

Šprajc, I. Pravni položaj stranaca u Republici Hrvatskoj - javnopravni aspekt, Zagreb, 1999.

Van der Mei, A. P: Free Movement of Persons within the European Community (Cross-Border Access to Public Benefits), Oxford-Portland, 2003

Anderson, M – Apap, J: Police and Justice Co-operation and the New European Borders, The Hague-London-New York, 2002

Dopunska:

Anderson, M – Apap, J: Police and Justice Co-operation and the New European Borders, The Hague-London-New York, 2002

Aviani, D., Upravni aspekti pravnog statusa stranaca u Republici Hrvatskoj, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, 30(1993),1.,

Boehning, W: Studies in International Labour Migration, London, 1984

Cohen, R (ed): The Cambridge survey of world migration, Cambridge, 1995

Cesarani, D – Fulbrook, M (eds): Citizenship, Nationality and Migration in Europe, London-New York, 1996

Dunne, M – Bonazzi, T (eds): Citizenship and Rights in Multicultural Societies, Staffordshire, 1995

Goodwin-Gill, G.S: International Law and the Movement of Persons between States, Oxford, 1978

Končar, P: Mednarodno delovno pravo, Ljubljana, 1993

Kritz, M.M – Lim, L.L. – Zlotnik, H: International Migration Systems (A Global Approach), Oxford, 1992

Mesić, M: Međunarodne migracije (tokovi i teorije), Zagreb, 2002

Pellonpaa, M: Expulsion in International Law, Helsinki, 1984

Butterworths handbook on immigration law, London, 2001

Gutzwiller, Baumgartner:, Schweizerisches Auslaenderrecht (2.Aufl.). München - Basel, 1997,

Shell, Debie et al., US Immigration and Citizenship, 2003.

Aleinikoff T.A. Immigration process and policy, St.Paul, Minnesota, više izdanja

Basic documents on international migration law, ed. R.Plender, Hague,Boston,London 1997.

Council of Europe achievements in the field of law - Nationality, Strasbourg, 1997.
Frowein J.A.-Wolf J. (Hrsg), Ausländerrech im internationalen vergleich, Heidelberg, 1985.
Gulbrenkian P.-Badoux T. ed., Immigration law nad business in Europe, London, NY, Brisbane, Toronto, Singapore, 1993.
Jadoul-Mignon (dir.), Le droit des étrangers, Bruxelles, 1993.
Lilich R. B., The human rights of aliens in contemporary international law, Manchester,
Nguyen van Yen, C. Droit de l' immigration, Paris, 1986.
Weissbrodt, D. Immigration law and procedure,

F/ Način provjere znanja: usmeno.

JAVNOPRAVNA OGRANIČENJA VLASNIŠTVA

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. dr. Dragan Medvedović

Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

1. Oblici oduzimanja ili ograničavanja vlasništva u poredbenom i hrvatskom pravu (agrarna reforma, nacionalizacija, konfiskacija, sekvestracija, podružtvljenje ex lege, eksproprijacija, arondacija, komasacija, legalni servituti, quasi ekproprijacije).
2. Izvlaštenje (vrste) i postupak izvlaštenja (eksproprijacije) u suvremenom hrvatskom pravu.
3. Komasacija u hrvatskom pravu: stanje i perspektive.
4. Arondacija u hrvatskom pravu: stanje i perspektive.
5. Postupak denacionalizacije i dekonfiskacije u hrvatskom pravu danas.
6. Ograničenja prava vlasništva nad dobrima od posebnog društvenog interesa (kulturna dobra, prirodne vrijednosti, šume, poljoprivredno zemljište itd).
7. Oduzimanje i ograničavanja vlasništva zbog zaštite javnog interesa (lijekovi, otrovi, droge, oružje, streljivo, eksplozivi itd.).
8. Oduzimanje predmeta u postupcima pred upravnim tijelima. zbog povrede propisa (o carinskom nadzoru, lovu, ribolovu, iskorištavanju šuma itd.).

D/ Suradnik u nastavi: -----

E/ Literatura:

Obvezna:

Krbek I., Pravo javne uprave, knj. III, ,1962.

Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002.

Borković, I., Eksproprijacija, arondacija, komasacija, Split 1968.

Borković, I., Koncesija i izvlaštenje na pomorskom dobru i zaštita prava , Pravo u gospodarstvu :

36(1997),3;

Bagić, S., Crnić, J., Frković, S., Jelčić, O., Josipović, T., Koketi, B., Nekretnine kao objekti

imovinskih prava, Zagreb, 2004.

Crnić, J. Komentar Zakona o eksproprijaciji, Zagreb, više izdanja
Gavella, N.- Josipović, T., HGliha, I., Belaj, V., Stipković, Z., Stvarno pravo, 1998.,

Dopunska:

Adamovich, L.K./ Funk, B-C,: Allgemeines Verwaltungsrecht, 2. Aufl., Wien-New York 1984.

Antonioli, W./Koja, F., Allgemeines Verwaltungsrecht, 2. Aufl., Wien 1986.

Breuer, R., Öffentliches und privates Wasserrecht, 2. Aufl., München 1987.

Forsthoff, E., Lehrbuch des Verwaltungsrechts, T.I, Allgemeinen Teil, 10. Aufl., München 1973.

Hass, D., Die öffentlichen Sachen, Deutsches Verwaltungsblatt, br. 18/1962.

Jesch, D, Gemeindegebrauch, Juristische Schulung, br. 6/1963.

Krisper-Kramberger, M.: Pravni režim dobra v splošno rabi, Pravniki, Ljubljana 1990.

Kromer, M., Sachenrecht des öffentlichen Rechts. Probleme und Grundlagen eines Allgemeinen

Teiles öffentlichen Sachenrechts, Schriften zum öffentlichen Rechts, Band 493, Berlin 1985.

Laubadère, A. de, Traité élémentaire de droit administratif, Paris 1953.

Papier, H-J, Recht der öffentlichen Sachen, Berlin- New-York 1977.,

Papiermann, Recht der öffentliche Sachen, 1986.

Sambailo, B., Javno dobro u teoriji i praksi, Mjesečnik, Zagreb, 1943.

Šimunović, I., Pravo korištenja voda, Hrvatske vode, br. 1/1993.

Waline, M, Droit administratif, 8. izdanje, Paris 1959.

Weber, W., Die öffentliche Sache, Veröffentlichungen der Vereinigung der deutschen

Staatsrechtslehrer, br.21/1962.

Wolff, H.J./Bachof, O,: Verwaltungsrecht, Band I, 9. Aufl. ,München 1974.

F/ Način provjere znanja: usmeno.

CIVILNO DRUŠTVO

A/ Nositelj kolegija: prof. dr. sc. Gojko Bežovan

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta:

Povijesni razvitak civilnog društva

Pojmovna analiza civilnog društva, neprofitni sektor, nevladine organizacije, volonterski sektor, filantropija, opće dobro

Udruge, zaklade, privatne ustanove, zadruge

Osnivanje i registracija udruga, zaklada i privatnih ustanova

Zakonski okvir djelovanja udruga, zaklada i privatnih ustanova

Porezni status neprofitnih organizacija

Uloga organizacija civilnog društva u javnim politikama

Razvoj organizacija civilnog društva u Hrvatskoj: struktura, okolina, vrednote, utjecaj

Rezultati novih istraživanja- Indeks civilnog društva u Hrvatskoj

Suradnja socijalnih organizacija civilnog društva i države- kombinirani model socijalne politike, načelo supsidijarnosti, solidarnost, dobra vladavina

Uloga civilnog društva u procesu decentralizacije, samoorganizacije i samoregulacije

Praksa Europske unije u poticanju razvoja civilnog društva, globalno civilno društvo

D/ Razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina)

Razumijevanje osnovnih pojmova kojima se opisuje civilno društvo.

Razumijevanje zakonskog okvira osnivanja i djelovanja organizacija civilnog društva i njihov povoljni porezni status.

Informacije o ulozi organizacija civilnog društva u javnim politikama i u modernim socijalnim državama, te vrednovanje utjecaja civilnog društva.

Poznavanje razina razvijenosti i problema organizacija civilnog društva u Hrvatskoj.

Vještina zagovaranja razvoja organizacija civilnog društva te osposobljavanje za implementaciju projekata razvoja civilnog društva.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja:

Predavanja, provjera znanja pismeni ispit, esej kao ispit ili usmeni ispit.

F/ Popis literature potreban za studij i polaganje ispita:

- Bežovan, G. (2004.) *Civilno društvo*, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
Platforma europskih socijalnih organizacija civilnog društva, *Revija za socijalnu politiku*, 3-4, 2002. (321-342).
Howard, M. M. (2003) *The Weakness of Civil Society in Post-Communist Europe*.
Cambridge: Cambridge University Press.

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska:

- Williamson, A. (2001.) Novi modeli upravljanja u Irskoj: Europska unija i uključenost neprofitnog sektora i sektora zajednice u multidimenzionalnom razvoju partnerstva u 90-im godinama 20. stoljeća, *Revija za socijalnu politiku*, 2: 195-208.
Zimmer, A., P. Eckhard (eds.) (2004.) *Future of Civil Society- Making Central European Nonprofit-Organisations Work*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
Post, R. C., Resenblum, N. J. (2002.) *Civil Society and Government*, Princeton, Oxford: Princeton University Press.

H/ Način polaganja ispita:

Pismeni/usmeni

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta:

Na kolegija provoditi evaluaciju nastave evaluacijskim upitnikom. Uvažiti prijedloge i primjedbe studenata. Kvalitetu nastave poboljšavati u skladu s novim trendovima u praksi.

RADNI ODNOSI DRŽAVNIH I JAVNIH SLUŽBENIKA

A/Nositelj predmeta: prof. dr. sc. Željko Potočnjak

B/ Broj sati: 15 (5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta:

1. Pojam državne i javne službe te kategorije državnih i javnih službenika.
2. Povijesni razvoj uređenja pravnog položaja državnih i javnih službenika
3. Suvremene tendencije u uređenju pravnog položaja državnih i javnih službenika (dvojba između statusa i ugovornog odnosa)
4. Pravno uređenje položaja državnih i javnih službenika:
  - a) pravni izvori;
  - b) načela profesionalne državne i javne službe;
  - c) odnos općeg radnog prava i posebnog službeničkog prava.
5. Zasnivanje, kretanje i prestanak radnog odnosa javnih službenika:
  - a) uvjeti za prijam u državnu i javnu službu;
  - b) postavljanje ili imenovanje;
  - c) zvanja;
  - d) premještaj;
  - e) napredovanje;
  - f) sloboda kretanja;
  - g) prestanak državne i javne službe.
6. Pravni položaj državnog i javnog službenika:
  - a) sustav karijere i uposlenja;
  - b) posebne obveze državnih i javnih službenika (prisega, čuvanje službenih tajni, radno vrijeme, odgovornosti i dr.);
  - c) pojedinačna prava državnih i javnih službenika (plaća i druga primanja, socijalno osiguranje, troškovi putovanja i preseljenja, odmor i dopust);
  - d) sloboda udruživanja, pravo na kolektivno pregovaranje, pravo na štrajk, zaštita prava i interesa;
  - e) posebnosti pravnog položaja državnog i javnog (u pojedinačnom radnom odnosu, u kolektivnom radnom odnosu, razlozi približavanja pravnog položaja državnih i javnih službenika pravnom položaju radnika)
7. Usklađivanje pravnog položaja hrvatskih državnih i javnih službenika s uređenjem položaja tih osoba u zemljama Europske unije kao pretpostavka učinkovitosti državnih i javnih službi
8. Razvoj znanosti i istraživanja u području radnih odnosa državnih i javnih službenika

D/ Razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina):

Polaznici trebaju dobiti opći uvid u uređenje pravnog položaja osoba zaposlenih u državnoj i javnoj službi. Pored objašnjenja povijesnih promjena u uređenju pravnog položaja osoba koje rade u državnim i javnim službama polaznici trebaju spoznati čimbenike takvog razvoja i upoznati se sa suvremenim tendencijama u uređenju pravnog položaja državnih i javnih službenika (problem statusa ili ugovornog odnosa). Posebna pozornost bit će posvećena onim čimbenicima od kojih ovisi utemeljenje učinkovite državne i javne službe kao „servisa“ građana. Sadržaj ovog kolegija treba polaznicima omogućiti produbljeno ovladavanje različitim aspektima pravnog uređenja položaja državnih i javnih službenika. U sklopu toga oni se trebaju upoznati i do visoke razine ovladati različitim izvorima prava koji uređuju radne odnose državnih i javnih službenika. Osim ovladavanja relevantnim izvorima hrvatskog prava (zakonima, podzakonskim aktima, kolektivnim ugovorima, sudskom praksom) očekuje se i upoznavanje s glavnim značajkama pravnog uređenja u nekoliko zemalja Europske unije (naročito Austriji, Njemačkoj, Francuskoj i Velikoj Britaniji). Osim upoznavanja s relevantnim izvorima međunarodnog radnog prava (relevantnim konvencijama Međunarodne organizacije rada), oni će se upoznati i sa zahtjevima i problemima koji proizlaze iz usklađivanja hrvatskog prava s pravnom stečevinom Europske unije. Pri obradi predviđenog sadržaja težište će biti na razjašnjenju posebnosti pravnog položaja državnih i javnih službenika u odnosu na radnike na koje se primjenjuje opće radno pravo.

Na temelju znanja i vještina stečenih u ovom kolegiju polaznici će biti osposobljeni za pojedinačni i skupni istraživački i stručni rad u području radnih odnosa državnih i javnih službenika. Na temelju takvog rada oni će moći sudjelovati u donošenju najsloženijih odluka u svezi s radom i razvojem državne i javne službe. Zbog ostvarenog uvida u komparativna i međunarodna rješenja oni će biti osposobljeni za usklađivanje hrvatskog prava s pravnim stečevinama Europske unije te za sudjelovanje u postupcima povećanja učinkovitosti državne i javne uprave u službi građana.

E/ Oblici provođenja nastave, način sudjelovanja polaznika u provedbi predmeta i način provjere znanja:

Nastava će prvenstveno imati oblik predavanja raspoređenih u nekoliko dvotjednih turnusa, koja će zahtijevati aktivno sudjelovanje i kontinuirani rad polaznika. Od polaznika se očekuje da se prije predavanja upoznaju s temeljnom literaturom, propisima i slučajevima koji će se na predavanjima razmatrati. Analizirat će se presude Europskog suda za ljudska prava, Europskog suda pravde, Ustavnog suda i Upravnog suda koje imaju posebno značenje za razvoj radnih odnosa državnih i javnih službenika. Posebna pozornost posvetit će se slučajevima u svezi sa zabranom diskriminacije u području radnih odnosa i socijalne sigurnosti. Usporedit će se hrvatski propisi i sudska praksa s relevantnim europskim pravnim izvorima i sudskom praksom. Radi poticanja na istraživački rad studenti će se upoznati s

najznačajnijim domaćim i stranim bazama podataka važnih za područje radnih odnosa državnih i javnih službenika. Određeni dio nastave održati će se u obliku seminara, a značajni dio raspoloživog vremena posvetit će se pojedinačnom radu sa studentima. Napredovanje polaznika pratiti će se kroz njihovo podnošenje bilježaka i sudjelovanje u nastavi.

F/ Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita:

Ravnić, Anton, Osnove radnog prava – domaćeg, usporednog i međunarodnog - , Zagreb, Pravni fakultet u Zagrebu, 2004, 181.-207.

Bossaert, Denielle et al. Civil Services in the Europe of Fifteen, Trends and New Developments, Maastricht, European Institute of Public Administration, 2001, 17.-83., 241.-252.

Fredman, Sandra i Gillian S. Morris. The state as employer: labour law in the public services. London i New York: Mansell, 1989., str. 1-81.

Pusić, Eugen, Hrvatska središnja državna uprava i usporedni upravni sustavi, Zagreb, Školska knjiga, 1997, 87.-97., 265.-273., 181.-294.

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska:

Borković, Ivo. Službeničko pravo. Zagreb: Informator, 1999., str. 3-72.

Miletić, Edmond. Zasnivanje radnog odnosa u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u: Dika, Mihajlo et al. Zasnivanje i prestanak radnog odnosa; Rješavanje radnih sporova. Zagreb: Narodne novine, 2004., str. 55-64.

Rulic - Hren, Silva. Prestanak državne službe - prema Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, u: Dika, Mihajlo et al. Zasnivanje i prestanak radnog odnosa; Rješavanje radnih sporova. Zagreb: Narodne novine, 2004., str. 67-81.

H/ Način polaganja ispita:

Ispit se polaže usmenim putem te pisanjem eseja na predmetnu temu.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta:

Temeljem studentskih evaluacija i ocjene uspješnosti studenata na ispitu, nastava će se kontinuirano usavršavati. Sadržaj kolegija i uspješnost njegove provedbe uspoređivat će se sa sličnim programima u zemljama Europske unije.

V SEMESTAR: IZBORNI PREDMETI

IZBORI I IZBORNI SUSTAVI

A/ Voditelj kolegija: Prof.dr.sc. Smiljko Sokol
Nastavnik: Prof.dr.sc. Branko Smerdel

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/ Sadržaj predmeta:

Izučavat će se izborni sustavi i njihov utjecaj na stranačke sustave odnosno razvitak političkih sustava komparativno i u Republici Hrvatskoj. Predmet obuhvaća slijedeće osnovne cjeline: većinski izborni sustav i razmjerni izborni sustav, te njihove suvremene inačice; razvitak hrvatskog izbornog sustava; stranački sustavi; financiranje stranaka i izbora i nadzor nad njihovim djelovanjem.

D/ Suradnik u nastavi: Doc.dr.sc. Mario Jelušić

E/ Literatura:

1. Obvezna:

D. NOHLEN: Izborno pravo i stranački sustav, Zagreb 1992.

G. SARTORI: Stranke i stranački sustavi, Zagreb 2002.

SOKOL-SMERDEL: Ustavno pravo, Zagreb 1998.

2. Dopunska:

F. GRAD, I. KRISTAN, A. PERENIČ: Primerjalno ustavno pravo, Ljubljana 2004.

A.M. MAVČIČ: Primerjalno ustavno pravo: pravo človekovih pravic, Ljubljana 2002.

K. VON BEYME: Transformacija političkih stranaka, Zagreb 2002.

M. JELUŠIĆ: Financiranje političkih stranaka i izborna utakmica, Zbornik PFZ 5/2004, 825-863.

F/ Način provjere znanja:

Esej od 20-30 stranica i usmena obrana na seminaru, odnosno usmeni ispit.

TEORIJA ORGANIZACIJE

A/ Nositelj predmeta: akademik Eugen Pusić, prof. dr. sc. Ivan Koprić

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta – nastavni program

1. Razvoj teorije organizacije

Rana razmišljanja o organizaciji. Pojava teorije organizacije. Normativni i empirijski pristup. Mehanicistički pravac. F. W. Taylor i H. Fayol. Klasična organizacijska škola. Škola «ljudskih odnosa» (*human relations*). Integracija klasične škole i škole «ljudskih odnosa»: C. I. Barnard i M. P. Follett.

Teorija birokratske organizacije (birokratsko-monokratski tip) Maxa Webera. Funkcionalistička kritika Weberovog birokratskog modela (disfunkcije birokracije). Kritika racionalnosti organizacije.

Teorija organizacijskog konflikta i moći. Teorija odlučivanja (decizionistički pravac). Teorija političke koalicije (interesno-politički pravac).

Primjena teorije sustava na proučavanje organizacije. Teorija otvorenog sustava. Teorija samoreferentnih i autopoietičkih sustava.

Kibernetički pristup organizaciji. Komunikacijska teorija organizacije.

Postmoderni teorijski pristupi: kulturološki pristup, institucionalni i neoinstitucionalni pristup, neoevolucionizam, teorija determinističkog kaosa, feministički pristup, etc.

2. Upravna organizacija kao socijalni sustav

Pojedinac u organizaciji. Ponašanje, uloga, sukob uloga. Motivi, potrebe, interesi, vrijednosti. Teorije motivacije i motivacijski modeli.

Grupno ponašanje u organizaciji. Individualni motivi i grupni ciljevi. Kohezija i kontrola u grupi. Komunikacije u malim grupama. Vođenje i stilovi vodstva u grupi. Participacija i produktivnost u grupi.

Organizacijska struktura. Formalna i neformalna struktura. Utjecaj veličine, tehnologije, okoline, kulture i komunikacija na strukturu organizacije. Disfunkcije hijerarhijske strukture. Teorija razvoja kooperativnih odnosa. Novi strukturni oblici: od hijerarhije do mrežne strukture.

Moć u organizaciji. Pojam utjecaja, moći i vlasti. Temelji i vrste moći. Intenzitet, područje i opseg moći. Kontrola neizvjesnosti kao izvor moći u organizaciji. Istraživanje moći u organizaciji.

Sukob u organizaciji. Pojam i vrste sukoba. Različiti pogledi na sukobe. Sukob i suradnja. Načini rješavanja sukoba. Suvremeni teorijski modeli i empirijska istraživanja sukoba.

Odlučivanje u organizaciji. Pojam i vrste odlučivanja. Klasični model odlučivanja i njegova kritika. Formalizirani postupci odlučivanja. Suvremeni deskriptivni modeli odlučivanja.

Komunikacije u organizaciji. Komunikacijski kanali. Komunikacijski sustav i komunikacijska mreža. Osobine komunikacijske mreže. Komunikacijski stilovi i praksa. Komuniciranje i moć. Komuniciranje i upravljanje. Komunikacije i menadžment.

Organizacijska kultura. Tipovi organizacijske kulture. Organizacijska kultura i komunikacije. Organizacijska kultura i javni menadžment.

Vođenje u organizaciji. Teorijska podloga menadžmenta. Menadžment u javnoj upravi. Funkcije, uloge i stilovi menadžera.

3. Suvremeno stanje teorije organizacije

Diferencijacija i pluralizam pristupa proučavanju upravnih organizacija: elefantologija. Teorijska inventura: pluralizam pristupa kao teorijska i praktična prednost. Redukcionistički pokušaji. Teorija organizacije kao jedna od najuspješnijih društvenih znanosti. Teorija organizacije kao temelj znanstvenosti proučavanja javne uprave.

Suvremeni pojam organizacije.

Praktična primjena organizacijskog znanja: praktična pitanja procesa organiziranja. Organizacijsko konzultiranje. Organizacijska terapeutika. Organizacijski razvoj.

D/ Opća i posebna znanja koja se stječu predmetom

Opća znanja tiču se razvoja, važnosti i mjesta teorije organizacije među društvenim znanstvenim disciplinama, teorijske i praktične važnosti teorije organizacije za proučavanje javne uprave te suvremenog stanja teorije organizacije.

Posebna znanja stječu se dubljim i detaljnijim upoznavanjem i analizom pojedinih organizacijskih varijabli odnosno pojedinih linija proučavanja organizacije.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi putem predavanja, seminara, diskusijskih grupa te putem individualnog rada sa studentima na konzultacijama.

Provjera znanja vrši se putem usmenog ispita.

F/ Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Pusić, Eugen (2000) Organizacija kao teorijski problem. *Rad HAZU* br. 480.

Koprić, Ivan (1999) *Struktura i komuniciranje u upravnim organizacijama*. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu. Str. 7-60, 87-150, 204-322.

Grupa autora (2005) *Hrestomatija upravne znanosti*, svezak III. (u pripremi) – odabrana poglavlja.

- Pusić, Eugen (2002) *Upravljanje u suvremenoj državi*. Zagreb: Društveno veleučilište. Str. 1-40.
- Perko-Šeparović, Inge (1975) *Teorije organizacije*. Zagreb: Školska knjiga (odabrana poglavlja).

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

- Adizes, Ichak (1989) *Kako riješiti krizu upravljanja*. Zagreb: Globus.
- Heller, Frank, Eugen Pusić, George Strauss, Bernhard Wilpert (1998) *Organizational Participation: Myth and Reality*. Oxford University Press.
- Reed, Michael I. (1992) *The Sociology of Organizations*. New York etc.: Harvester Wheatsheaf.
- Lynch, Thomas D., Todd J. Dicker (eds.) (1998) *Handbook of Organization Theory and Management; The Philosophical Approach*. New York etc.: Marcel Dekker Inc.
- Morgan, Gareth (1997) *Images of Organization*. Thousand Oaks etc.: Sage.
- Kieser, Alfred (Hrsg.) (1995) *Organisationstheorien*. Stuttgart etc.: Verlag W. Kohlhammer.
- Golembiewski, Robert T. (ed.) (1993) *Handbook of Organizational Consultation*. New York: Marcel Dekker, Inc.
- Pusić, Eugen (1995) *Upravna znanost*. Zagreb: Naprijed.
- Ortmann, Günther, Jörg Sydow, Klaus Türk (Hrsg.) *Theorien der Organisation*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Donaldson, Lex (1995) *American Anti-Management Theories of Organization*. Cambridge University Press.
- Pfeffer, Jeffrey (1997) *New Directions for Organization Theory*. New York and Oxford: Oxford University Press.
- Meyer, John W., W. Richard Scott (1992) *Organizational Environments; Ritual and Rationality*. Newbury Park etc.: Sage.
- Sitkin, Sim B., Robert J. Bies (eds.) (1994) *The Legalistic Organization*. Thousand Oaks etc.: Sage.
- Garnett, James L., Alexander Kouzmin (ed.) (1997) *Handbook of Administrative Communication*. New York etc.: Marcel Dekker Inc.
- Mohan, Mary Leslie (1993) *Organizational Communication and Cultural Vision*. State University of New York Press.
- Alvesson, Mats (1996) *Communication, Power and Organization*. Berlin and New York: Walter de Gruyter.
- May Thomas (1997) *Organisationskultur*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Zey, Mary (1998) *Rational Choice Theory and Organizational Theory: A Critique*. Thousand Oaks etc.: Sage.
- Pusić, Eugen (2003) *Globalne upravne mreže*. Poseban otisak iz *Rada HAZU* 487.

H/ Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

JAVNI MENADŽMENT

A/ Nositelji predmeta: prof. dr. sc. Ivan Koprić i prof. dr. sc. Željko Pavić

Suradnica: dr. sc. Gordana Marčetić

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta - nastavni program

Poduzetništvo i menadžment. Ekonomske vrijednosti, poduzetništvo i menadžment u državnoj i javnoj upravi. Od kameralizma do novog javnog menadžmenta. Počeci menadžerskog pristupa javnom sektoru (Woodrow Wilson, Leonard White, Fredrick W. Taylor i drugi). Klasici menadžerskog pristupa: Luther Gulick, Luther Urwick, Chester Barnard, Mary Parker Follett. Mehanicistički i instrumentalni pristup organizacijske teorije.

Javni menadžment i preskriptivni pristup u organizacijskoj teoriji i znanosti o javnoj upravi. Suvremene menadžerske reforme: od ekonomičnosti i efikasnosti do efektivnosti i kvalitete javnih usluga. Strukturalne mjere i učinci menadžerskih reformi. Funkcionalne mjere i učinci. Personalne mjere i učinci. Ostali učinci. Upravne reforme u pojedinim europskim zemljama.

Primjeri menadžerskih institucija, koncepata i pristupa. Izvršne agencije. Re-inžinjeri. Posebni položaj rukovodećeg osoblja: javni menadžeri. *City manager*. Promjene u službeničkim odnosima. Menadžerska kultura. Od procedura prema učincima. Kompeticija i javno tržište. Naplata javnih usluga. Privatizacija, *outsourcing*, *contracting out* i slične mjere jačanja privatne inicijative u javnoj sferi.

D/ Kompetencije koje se stječu savladavanjem predmeta

Studenti stječu uvid u značenje, komponente, razvoj i otvorena pitanja javnog menadžmenta, što im omogućuje opredjeljivanje i izbor u konkretnim upravnim pitanjima i problemima, kao i orijentaciju i mogućnost ocjene suvremenih reformskih napora u svijetu i u Hrvatskoj.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara, individualnih konzultacija i mentorskog rada. Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

F/ Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Walsh, Kieron (1995) *Public Services and Market Mechanisms*. Houndmills, London: MacMillan Press. Str. 83-192.

- Koprić, Ivan, Gordana Marčetić (2000) Kriza socijalne države, reforme javne uprave i hrvatsko upravno osoblje. *Hrvatska javna uprava* god. 2, br. 1, str. 44-59.
- Koprić, Ivan (1999) *Struktura i komuniciranje u upravnim organizacijama*. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu (odabrana poglavlja).
- Perko Šeparović, Inge: Novi javni menadžment – britanski model, *Politička misao*, 39 (4) 2002, str. 31-44.
- Perko Šeparović, Inge: Paradoksi novog javnog menadžmenta, u: *Globalizacija i demokracija*, Fakultet političkih znanosti, 2003.
- Perko-Šeparović, Inge: *Teorije organizacije*, Školska knjiga, Zagreb, 1975. (odabrana poglavlja).
- Pusić, Eugen: *Upravljanje u suvremenoj državi*, Društveno veleučilište, Zagreb, 2002. (odabrana poglavlja).

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

- Bozeman, Barry: *Public Management*, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, 1993.
- Metcalf, Les, Sue Richards: *Improving Public Management*, European Institute of Public Administration and SAGE, London etc., 1993.
- Lynn, Laurence E.: *Public Management as Art, Science, and Profession*, Chatham House Publishers, Chatham, New Jersey, 1996.
- Lane, Jan-Erik: *Public Sector Reform*, London etc.: SAGE, 1997.
- Naschold, F.: *New Frontiers in Public Sector Management*, Walter De Gruyter, Berlin, 1996.
- Boston, Jonathan, John Martin, June Pallot, Pat Walsh: *Public Management: The New Zealand Model*, Auckland etc., Oxford University Press.
- Osborne, David, Ted Gaebler: *Reinventing Government*, Reading etc., Addison-Wesley Publishing Co., 1992.
- Linden, Russell M.: *Seamless Government: A Practical Guide to Re-Engineering in the Public Sector*, San Francisco, Jossey-Bass Publishers.
- Kettl, Donald F., John J. DiIulio (eds.): *Inside the Reinvention Machine*. Washington, The Brookings Institution, 1995.
- Halachmi, Arie, Geert Bouckaert (eds): *Organizational Performance and Measurement in the Public Sector*, Westport and London, Quorum Books, 1996.
- Condrey, Stephen E. (ed.): *Handbook of Human Resource Management in Government*, San Francisco, Jossey-Bass Publishers, 1998.

H/ Način polaganja ispita

Ispit je usmeni.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Putem ankete namijenjene studentima kojom se ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cjelini, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija.

VIŠESTUPANJSKA UPRAVA I REGIONALNA POLITIKA

A/ Voditelji kolegija: prof. dr. sc. Željko Pavić i prof. dr. sc. Ivan Koprić

Suradnica: dr. sc. Gordana Marčetić

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/ Okvirni sadržaj predmeta – nastavni program

1. Određivanje temeljnih pojmova

Različiti doktrinarni pristupi u javnoj upravi. Mrežni pristup, više-stupanjska uprava (*multi-level governance*), institucionalni pristup. Regionalni razvoj i regionalna politika. Pojam i vrste regija. Regionalizacija, regionalizam i regionalna samouprava. Višestupanjska uprava i sudjelovanje regija u procesu europskog odlučivanja. Regionalne organizacije i temeljni dokumenti na području regionalizma i regionalnog razvoja.

2. Regionalna politika i strukturni fondovi Europske unije

Nastanak i razvoj regionalne politike EU. Položaj i utjecaj europskih regija na sveukupno vođenje javne politike EU. Regulacija i djelovanje strukturnih fondova EU. Organizacija i temeljna načela djelovanja strukturnih fondova. Europski fond za regionalni razvoj. Europski socijalni fond. Europska poljoprivredna garancija i vodilja za ribarstvo. Kohezijski fond. Reforme strukturnih fondova. Prioriteti financiranja u različitim proračunskim razdobljima. Upravni sustav Europske unije u pogledu regionalne politike. Razvojni trendovi i budućnost strukturne politike Europske unije.

3. Nacionalni upravni sustavi i strukturni fondovi EU

Nacionalna regionalna politika te politika ekonomske i društvene kohezije EU. Pregled regionalnog uređenja u različitim sustavima (federalne, regionalizirane unitarne, decentralizirane unitarne, centralizirane unitarne države). Normativni i institucionalni okvir za upravljanje regionalnom politikom. Temeljni nacionalni razvojni dokumenti. Sposobnost prihvatanja i distribucije sredstava fondova EU (*absorption capacity*). Upravni kapacitet kao poseban aspekt apsorpcijskog kapaciteta. Položaj i uloga središnjeg tijela državne uprave nadležnog za sveukupnu koordinaciju strukturnih instrumenata (*managing authority*). Agencije za regionalni razvoj. Druge mogućnosti organizacije nacionalne uprave u području regionalne politike. Pretpostavke učinkovite distribucije sredstava.

4. Tranzicijska iskustva u području upravljanja regionalnom politikom

Reafirmacija vrijednosti lokalne i regionalne samouprave kao dio sveukupne transformacije tranzicijskih zemalja. Regionalizacija kao dio predpristupne strategije i jačanja sveukupnog demokratskog potencijala. Pregled regionalnog uređenja u

odabranim tranzicijskim zemljama. Pregled normativnih i institucionalnih struktura tranzicijskih zemalja na nacionalnoj i regionalnoj razini u području upravljanja regionalnom politikom. Problemi upravnih sustava tranzicijskih zemalja (nedovoljno trošenje sredstava, neadekvatni institucionalni i pravni okvir, problemi upravnog osoblja). Izazovi za sustave javne uprave u tranzicijskim zemljama u području regionalne politike.

5. Hrvatski upravni sustav i strukturni instrumenti

Razvoj regionalne politike u Republici Hrvatskoj. Upravne strukture na području regionalne politike u Republici Hrvatskoj. Njihov normativni okvir i djelovanje. Upravni kapacitet hrvatske uprave u području regionalne politike. Uloga tijela središnje državne uprave, regionalnih i lokalnih subjekata kao i institucija civilnog društva s obzirom na politiku regionalnog razvoja. Kategorizacija područja od posebnog državnog interesa. Kriteriji određivanja posebnog statusa. Položaj i uloga hrvatskih županija u procesu oblikovanja regionalne politike. Upravni kapacitet županija za koncipiranje razvoja.

D/ Opća i posebna znanja koja se stječu navedenim predmetom

Svrha predmeta Višestupanjska uprava i regionalna politika je upoznati studente sa strukturom i djelovanjem temeljnih strukturnih instrumenata EU koji s udjelom od gotovo jedne trećine u ukupnim sredstvima EU predstavljaju vrlo značajan aspekt sveukupnog europskog financiranja javnih politika. Opća znanja koja se stječu predmetom, prije svega, odnose se na upoznavanje s temeljnim pojmovima kao što su regionalna politika, regionalni razvoj, regionalizam i regionalna samouprava, strukturni fondovi Europske unije, apsorpcijski kapacitet nacionalne uprave, itd. Posebno je naglašena uloga regija u procesu odlučivanja na europskoj razini. Taj je proces u literaturi poznatiji pod nazivom višestupanjska uprava (*multi-level governance*). Studenti nakon savladavanja predmeta stječu temeljna znanja vezana za procese odlučivanja na europskoj razini, posebno u području regionalne politike kao jednoj od značajnih stupova sveukupne europske javne politike. Također, dodatno se upoznaju s temeljnim međunarodnim dokumentima na području regionalizma i regionalnog razvoja i najnovijim rješenjima na tom području.

Posebna znanja koja studenti stječu odnose se na specifična pitanja upravljanja strukturnim fondovima EU, temeljnim načelima njihovog djelovanja i sposobnosti nacionalnih uprava da adekvatno distribuiraju sredstva strukturnih fondova. Upoznaju se s temeljnom pravnom regulacijom na tom području. Također, studenti se upoznaju s kriterijima financiranja različitih ciljnih skupina. Pored toga, stječu dodatna znanja o regionalizaciji i regionalizmu u starijim i novijim članicama EU kao i u zemljama koje još uvijek imaju status zemalja kandidatkinja. Poseban naglasak je stavljen na sveukupnu sposobnost nacionalnih uprava da prihvate i učinkovito distribuiraju sredstva strukturnih fondova do krajnjih korisnika kao i na još

specifičnija pitanja upravnog kapaciteta pojedinih država. Posebna pažnja stavlja se na hrvatski teritorijalni upravni sustav i strukture za provođenje regionalne politike. Razrađuju se osnovne odrednice hrvatske regionalne politike, županijsko ustrojstvo i razvojni potencijal lokalnih i regionalnih jedinica u Republici Hrvatskoj.

Predmet je posebno značajan u pogledu podizanja sveukupnog kapaciteta hrvatske javne uprave za razumijevanje strukturnih instrumenata EU. To posebno dolazi do izražaja u svjetlu budućeg pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji kao i učinkovitog uklapanja hrvatske uprave u sustav odlučivanja i oblikovanja javne politike regionalnog razvoja. On je posebno značajan zbog činjenice da je regionalna politika multi-sektorska politika koja istovremeno zahtijeva koordinaciju provedbe između nekolicine različitih upravnih resora na nacionalnoj razini, uključivanje u takve procese subjekata regionalne i lokalne razine kao i konzultiranje šireg kruga subjekata civilnog društva. U tom je procesu neizostavna i uloga međunarodnih organizacija usmjerenih na financiranje razvoja i potreba svakodnevnog radnog kontakta s upravnim službenicima tih tijela. Predmet je posebno značajan zbog činjenice da je znanje o strukturnim fondovima i regionalnoj politici neophodno potrebno vrlo širokom krugu javnih službenika zaposlenih u središnjim tijelima državne uprave, upravnim službenicima u tijelima lokalne i regionalne samouprave, razvojnim agencijama na nacionalnoj i regionalnoj razini, institucijama civilnog društva kao i gospodarskim subjektima usmjerenim na poticanje sveukupnog gospodarskog razvoja Republike Hrvatske.

E/ Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Nastava se provodi putem predavanja, seminara, individualnog rada sa studentima putem konzultacija, te kroz mentorski rad. Provjera znanja vrši se ocjenom aktivnosti tijekom nastave, ocjenom izlaganja i kraćih pismenih radnji te putem usmenog ispita.

F/ Popis temeljne ispitne literature

Marcou, Gerard (2002) *Regionalization for Development and Accession to the European Union: A Comparative Perspective*. Budapest: OSI/LGI.

Scharpf, Fritz, W. (2000) *Notes Towards Theory of Multi-Level Governance*, Max Planck Institute für Gesellschaftsforschung, Discussion Paper 00/5, November.

* (2001) *Intergovernmental Relations and Multi-Level Governance*. Special Issue of Policy & Politics 29(2).

Đulabić, Vedran (2005) *Upravni aspekti regionalnog razvoja* (u pripremi).

Propisi koji uređuju sustav upravljanja regionalnom politikom u Republici Hrvatskoj.

G/ Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Committee of the Regions (2004) *Strengthening regional and local democracy in the European Union, volume I i II*. Studies E-1, Brussels.

Davey, Kenneth (ed.) (2003) *Investing in regional development, Policies and practices in EU candidate countries*. Open society institute, Budapest.

Pamfil, Claudia (2003) *Evolving intergovernmental relations for effective development in the context of regionalization*. LGI Fellowship Series, Budapest.

European Commission (2004) *A new partnership for cohesion. Third report on economic and social cohesion*. Office for official publications of the European Union, Luxembourg.

Gal, Zoltan (2001) *Role of the Regions in the Enlarging European Union*. Center for Regional Studies of Hungarian Academy of Sciences, Pecs.

Levy, Roger (2000) *Implementing European Union Public Policy*. Edward Elgar Publishing, Cheltenham.

Ingham, Hilary., Ingham, Mike (ed.) (2002) *EU Expansion to the East: Prospects and Problems*. Edward Elgar Publishing, Cheltenham.

H/ Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno.

I/ Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta vrši se putem anketnih formulara namijenjenih studentima. Takvim se formularima ocjenjuje kvaliteta nastave i nastavnika u cijelosti, organizacija izvođenja nastave, poticanje interesa kod studenata te relevantnost i kvaliteta dobivenih informacija i kvaliteta njihove prezentacije.

KONCESIJE I KONCESIONIRANA JAVNA SLUŽBA

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović

Nastavnik: prof. dr. sc. Jasna Omejec

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

1. Pojam koncesije u upravnom i međunarodnom pravu. Vrste koncesija.
2. Koncesije na prirodnim u poredbenom pravu
3. Koncesije na prirodnim bogatstvima bogatstvima (obala mora, voda, rude, šljunak, šume, poljoprivredno zemljište, iskorištavanje faune itd.) u suvremenom hrvatskom pravu.
4. Podjeljivanje koncesije - pravna narav akta o dodjeli koncesije, ugovor o koncesiji, zaključenje, međusobni odnosi, raskid koncesije, posebice odlukom tijela javne vlasti, rješavanje sporova.
5. Pojam koncesionirane javne službe. Temeljna obilježja koncesionirane službe. Podjeljivanje koncesije. Odnos javne vlasti i koncesionara. Oduzimanje koncesije. Primjena u nekim europskim državama.
6. Koncesionirana javna služba u hrvatskom pravu - stanje i perspektive.

D/ Suradnik u nastavi: -----

E/ Literatura:

Obavezna

Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002.

Ivančević, V. Institucije upravnog prava, Zagreb, 1983.

Krbek I., Upravno pravo, Zagreb 1932.

Borković, I. Pravna priroda koncesije, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 1-2, 1991.

Borković, I., Koncesionirana javna služba u francuskom upravnom pravu

Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu - 30(1993),1,;

Pravni izvori: zakoni u pojedinim područjima podjeljivanja koncesija

Dopunska:

Borković, I., Koncesija i izvlaštenje na pomorskom dobru i zaštita prava /

Pravo u gospodarstvu : 36(1997),3;

Gjidara, M., Šimac, N., Koncesije i drugi načini povjeravanja javnih usluga pravnim i fizičkim

osobama, Pravo u gospodarstvu : 39(2000),5;

Žuvela, M. Koncesije u gospodarstvu Hrvatska gospodarska revija, 45(1996),

Stipić, M., Koncesije u hrvatskom zakonodavstvu i praksi : opća razmatranja i neki primjeri

Aktualna pitanja hrvatskog gospodarstva i pravne prakse : zbornik radova. - Zagreb, 1996;

Seidel, A., Reimer, E., Möstl, M., Allgemeines Verwaltungsrecht mit Kommunalrecht 2. Aufl.

München, 2005.,

Basic elements of law on concession agreement, OECD, 2000.

Seidel, A., Reimer, E., Möstl, M., Allgemeines Verwaltungsrecht mit Kommunalrecht 2. Aufl. München, 2005.,

Maurer, Allgemeines Verwaltungsrecht, München, 1992. i kasnija izdanja

Knapp B., Grundlagen des Verwaltungsrechts, I-II, Basel-Franfurt/Main 1992

Moor P., Droit administratif, Berne, 1994.,

F/ Način provjere znanja: usmeno.

POSEBNI UPRAVNI POSTUPCI (CARINSKI, POREZNI, KOMASACIJSKI ITD.)

A/ **Voditelj kolegija:** prof. dr. sc. Dragan Medvedović

B/ **Broj sati:** 15 (7,5 ECTS bodova)

C/ **Sadržaj predmeta:**

1. Pojam i vrste posebnih dijelova upravnog prava u poredbenom i hrvatskom pravu.
Posebni dijelovi upravnog prava u pravnom sustavu EU. Odnos između općeg i posebnih dijelova upravnog prava.
2. Posebni upravni postupci - carinski, porezni, u stvarima mirovinskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja, socijalne skrbi itd.
3. Pravni izvori posebnih postupaka: međunarodni ugovori (carine, mirovinsko osiguranje i sl.), zakoni, podzakonski akti (dopustivost), pravila struke. Odnos propisa posebnog upravnog postupka prema općem upravnom procesnom pravu. Odstupanje ili ne od načela općeg upravnog postupka.
4. Problem stranke u posebnom upravnom postupku. Posebice legitimacije.
5. Zastupanje stranke u posebnim postupcima (obavezno zastupanje od strane ovlaštenog zastupnika),
6. Poptpuni ispitni postupak ili skraćeni postupak. Dopustivost rješavanja elektronički izrađenom odlukom.
7. Specifičnosti dokazivanja i uporabe dokaznih sredstava u pojedinim posebnim postupcima
8. Tipologija procesnih pogrešaka u pojedinom posebnom upravnom postupku
9. Pravni lijekovi - redovni i izvanredni.
10. Izvršavanje odluke, posebice odluke kojom je donositelj obvezan na davanje činidbe stranci (isplata mirovine, povrat stvari itd.)

Napomena: Student bira i studira jedan od posebnih upravnih postupaka zavisno o svojem znanstvenom, stručnom interesu i radnom iskustvu i uspoređuje domaće zakonodavstvo i praksu sa zakonodavstvom i praksom jedne od država EU ili pravnom regulacijom i praksom tijela EU..

D/ **Suradnik u nastavi:** -----

E/ **Literatura:**

Obvezna (osnovna):

- Borković I., Upravno pravo, Zagreb, 2002.
- Medvedović, D., Pravno uređeni postupci - pretpostavka moderne uprave, u Hrestomatija upravnog prava, Zagreb, 2003.
- Medvedović, D., Aktualna pitanja primjene Zakona o općem upravnom postupku, čas. Pravo u gospodarstvu, sv. 6., 2004.,
- Medvedović, D., Stranka i nezino zastupanje u upravnom postupku, Hrvatska javna uprava, br. 2, 2005.
- Medvedović, D., Upravni postupak i upravni spor (zbirka propisa), Zagreb, 2005. (u pripremi).

Dopunska (preporučena - osnovna):

- Krbek, I. Stranka u upravnom postupku, Zagreb 1928
- Babac, Upravnopostupovno pravo: odabrana poglavlja, Osijek 1998.
- Tomić, Z.R. Upravno pravo - upravna kontrola uprave, Beograd, 1989.
- Kometari Zakona o općem upravnom postupku autora::
Crnković-Dupelj, Dupelj-Turčić, Androjna, Krbek, Krijan, Majstorović, Popović Sl., Bačić-Tomić, Kozarčanin;
- Luhmann, N. Legitimacija kroz proceduru, Zagreb 1992.
- Hengstschlager, J. Leeb, D., Kommentar zum Allgemeinen Verwaltungsverfahrensgesetz, T. 1-3., Wien, 2004.-2005.
- Seidel, A., Reimer, E., Möstl, M., Allgemeines Verwaltungsrecht mit Kommunalrecht 2. Aufl. München, 2005.,
- Wolf-Rüdiger Schenke, Verwaltungsprozessrecht, 9. Aufl. 2004.
- Schwarze, J., European administrative law, London 1992 [i.e. 1995]
- Kopp, F. O., Verwaltungsverfahrensgesetz mit Erläuterungen, München 1980. i kasnija izdanja
- Skrobotz, Jan, Das elektronische Verwaltungsverfahren, Berlin, 2005
- Detterbeck, Steffen, Allgemeines Verwaltungsrecht und Verwaltungsprozessrecht, 2. Aufl., München. 2004
- Nehl, H.P. Administrative procedure in EC law, Oxford, 1999.
- Walter-Meyer, Grundriss des österreichischen Verwaltungsverfahrenrechts, Wien 1995
- Wieser R., Handbuch des Bussgeldverfahrens, Stuttgart, 1995.
- Wolf-Bachof, Verwaltungsrecht, Band I-III, München 1987-1995.
- Wolf-Rüdiger Schenke, Verwaltungsprozessrecht, 9. Aufl. 2004.
- Chapus, R. Droit du contentieux administratif, Paris, 2004
- Guy-Ecebert, C., Procédure administrative et médiation, Bruyant, Bruxelles, 2002.
- Leroy, M., Contentieux administratif, Bruxelles, 2004
- Schenke, W.-R., Verwaltungsprozessrecht / 4. neubearbeitete Aufl. Heidelberg, 1996,

F/ Način provjere znanja: usmeno ili izrada pisanog rada.

PRAVO NEPROFITNOG SEKTORA

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

1. Pojam neprofitnog sektora. - Uloga neprofitnog sektora u razvitku civilnog društva.
2. Pojam i osnovna obilježja ustanova. - Tipologija ustanova u poredbenom i hrvatskom pravu.. Osnivanje ustanova, upravljanje ustanovama, utjecaj osnivača na rad ustanova, nadzor nad zakonitosti njihova rada, financiranje, raspolaganje dobiti;
3. Udruge građana : osnivači, ciljevi, djelatnost, financiranje, upravljanje i nadzor nad zakonitosti rada.
4. Zaklade i fundacije: osnivači, ciljevi, djelatnost, upravljanje i nadzor nad zakonitosti rada.
5. Zadruge; osnivači, ciljevi, djelatnost, upravljanje, financiranje i nadzor nad zakonitosti rada.
6. Zaštita pojedinaca na osnivanje i sudjelovanje u djelatnosti institucija neprofitnog sektora

D/ Suradnik u nastavi: -----

E/ Literatura:

Obvezna:

M.Dika-S.Ljubišić-D.Medvedović-I.Šprajc; Komentar Zakona o udrugama , Zagreb, 2003

D. Medvedović; Pojam i glavna obilježja ustanova u knj. : Zakon o ustanovama, , Zagreb, 1995.

Bežovan, G., Oblici suradnje privatnih neprofitnih organizacija i jedinica lokalne samouprave, u: Hrvatska javna uprava, br. 3/2000.

Dopunska:

Hirst, P: Associative Democracy (New Forms of Economic and Social Governance), Amherst, 1994;

Berry, J.M: The Interest Group Society, 1984;

Scherrf, D: Das neue Vereinsrecht (Vereinsgesetz 2002), Wien, 2002;

Pokrovac, Z (ur): Građansko društvo i država, Zagreb, 1999;

- Schauer, F.F – Garvey, J. H. (eds): *The First Amendment: A Reader*, 2. izdanje, St. Paul, 1996.
- Leader, S., *Freedom of Association: A Study in Labor Law and Political Theory*, Yale Univ. Press, 1992.
- Barendt, E., *Freedom of Speech*, Oxford, 1986
- Hirst, P., *Asociative Democracy: New Forms of Economic and Social Governance*, Oxford-Amherst, 1993.
- Berry, J.M., *The Interest Group Society*, 2nd ed, Glenview, Ill, 1989.
- Maser, C. (ed.), *Changing Boundaries of the Political: Essays on the Evolving Balance between State and Society, Public and Privat, in Europe*, Cambridge and New York, 1987.
- Schlozman, K. L. and. Tierney, J.T., *Organized Interests and American Democracy*, New York, 1986.
- Schauhoff, S, *Beck'sches Handbuch der Gemeinnützigkeit*, München, 2000.
- Burhoff, D., *Vereinsrecht*, 4. Auf., Berlin, 2000.
- Shiffrin, S.H.-Choper, J.H., *The First Amendment: Cases, Comments, Questions*, 2nd ed, St. Paul, Minn, 1996.
- Lebreton, G., *Libertés publiques et droits de l'homme*, Paris, 1995.
- Robert, J., *Droits de l' homme et libertés fondamentales*, 5.ed., Paris 1995.

F/ Način provjere znanja: usmeno.

POSTUPCI JAVNIH NABAVA

A/ Voditelj kolegija: prof. dr. sc. Dragan Medvedović
Nastavnik:

B/ Broj sati: 15 (7,5 ECTS bodova)

C/Sadržaj predmeta:

- Pojam javne nabave (public procurement),
- Razvoj pravnog reguliranja u nekim državama (Francuska, Njemačka, Austrija, SAD), i Hrvatskoj,
- Izvori prava javne nabave: direktive EU, akti WTO, međunarodnih asocijacija, nacionalni propisi
- Izvori prava javne nabave u Republici Hrvatskoj,
- Temeljna načela javne nabave i postupaka javne nabave.
- Obveznici javne nabave: javnopravna tijela i/ili i druge pravne osobe
- Objekt javne nabave i izuzetci,
- Vrste postupaka javne nabave i njihove temeljne značajke,
- Tijek postupaka javne nabave (pokretanje postupka, uvid u dokumentaciju, podnošenje ponude, otvaranje ponuda, odluke),
- Pravni lijekovi učesnika u postupku javne nabave (prigovor, žalba). Državni nadzor zakonitosti postupaka javne nabave
- Sudska zaštita protiv odluka državnih tijela donesenih u postupku javne nabave.
- Ugovor o javnoj nabavi. Konzumiranje prava i obveza iz ugovora o javnoj nabavi.
- Rješavanje sporova u vezi s javnim nabavama (nadležnost, postupak, pravni učinci)

E/ Literatura:

Obvezna:

Medvedović, D. Šprajc, I. Postupak javnih nabavki i pravna zaštita sudionika (u koautorstvu s I. Šprajcom), Pravo u gospodarstvu, br. 4, 2003.,

Švaljek, L., Javne nabave, u knj. Prilagodbe politikama unutarnjeg tržišta EU: očekivani učinci, Zagreb, 2002) ,

Šprajc, I., Temeljna načela postupaka javne nabave, Suvremeno poduzetništvo, br. 8, 2003.).

Šprajc, I. Prigovor i žalba kao sredstva pravne zaštite u postupcima javne nabave, u knj. Djelokrug jedinica lokalne samouprave, Zagreb, 2003.,

Medvedović, D. Postupci javne nabave u jedinicama lokalne i područne samouprave, u knj. Djelokrug jedinica lokalne samouprave, Zagreb, 2003.,

Zbornik radova o javnoj nabavi, Pravni fakultet u Splitu, 2005.

Dopunska:

Arrowsmith, Susan et al., Regulation public procurement, Hague, 2000.,

Dahlgard Dingel, Public procurement, Hague, London 1999.,

Kelman, Steven, Procurement and public management, Washington, 1990.,

Medhurst, EU Public procurement law, London 1997.

Fernandez M, The EU public procurement, Oxford 1996.

Lajoye, C. Droit des marchés publics, Paris, 2003.

Betsch, B., Les nouveaux marchés publics, Paris, 2004.

Kropik, A. Die neun Vergabverfahren nach BVergg, Wien 2002.,

Tchapel, G., Das neue Vergaberecht und die (Bau-) Wirtschaft, Wien 2002.,

Casati, C., Holoubek, M., BVergG 2002 - Anregungen für die Praxis, Schriftenreihe des

Österreichischen Stadtbundes, Wien, 2003.

F/ Način provjere znanja: usmeno.